

T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

AĞAÇ, OLUŞ, ŞADIRVAN DERGİLERİNDEKİ
EDEBÎ TENKİT YAZILARI ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

Filiz ÇEŞİT

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Ünal ŞENEL

MANİSA
2009

ÖZET

“Eleştiri, inceleme, tahlil, yorum” anlamlarına gelen tenkit bir edebi eseri değerlendirmek ve hükme varmak amacıyla yapılır. Tenkit kurallara göre yapılabileceği gibi kişisel beğenilere göre de yapılabilir.

Tenkit bizde bir tür olarak Tanzimat’la birlikte ortaya çıkar. Servet-i Fünun’la birlikte ise gelişme gösterir. Cumhuriyet döneminde de daha düzenli hale gelir.

1936, 1939, 1949 yılları arasında çıkmış olan Ağaç, Oluş, Şadırvan dergilerinde de edebi tenkit yazıları yazılmış ve eleştiriler yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Tenkit, Ağaç, Oluş, Şadırvan

ABSTRACT

Criticism which means “ strictures, observing, analysis, comment ” is made to appreciate and to be decisive of a literary work. Criticism can be made according to both rules and personal likes.

In our literature criticism appears as a type by the Administrative Reforms Period. And it develops by Servet-i Fünun. It also becomes more orderly in Republic Period.

In also Ağaç, Oluş, Şadırvan periodicals which occurred among the years 1936, 1939,1949 literary criticism writings had been written and strictures were made.

Key words: Criticism , Ağaç , Oluş, Şadırvan

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “*Ağaç, Oluş, Şadırvan Dergilerindeki Edebî Tenkit Yazıları Üzerinde Bir Araştırma*” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmıő olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

11/06/2009

Filiz ÇEŞİT

ÖN SÖZ

Bir ülkenin ya da toplumun edebiyat dünyasının zenginliği ve çeşitliliği, onun düşünsel ve yazınsal alt yapısını gösterir. Bir anlamda edebiyat eserleri, ülke kültür hayatının ne kadar zengin olduğunun göstergesidir. Türk edebiyatının günümüzde ulaştığı seviyede birçok tür ve yapı karşımıza çıkmaktadır. Geçmişten günümüze uzanan bir süreçte Türk Edebiyatı şiir, öykü, roman ve tiyatro alanlarında önemli eserler vermektedir. Günümüzdeki çağdaş edebiyat akımları ya da eserleri yanında, Türk kültürünün geçmişe ait ve bugünkü altyapıyı besleyen önemli bir birikimi vardır.

Tüm bu süreçler içinde ise birçok edebiyat türü farklı akımların da etkisi ile gelişmiştir. Bu gelişim çizgisinin en iyi takip edilebileceği alanlardan biri de edebiyat dergileridir. Bu dergilerde yer alan tenkitler ise Türk edebiyatının gelişiminde önemlidir. Özellikle Cumhuriyet döneminde dergilerde yapılan eleştirilerin önemi büyüktür. Çünkü farklı sanat dalları Cumhuriyet döneminde daha çok gelişme gösterdiği için zengin bir malzeme sunmaktadır. Edebiyat araştırmaları açısından bu dergiler birçok bilgiyi barındırmaktadır. Eksiksiz bir Türk edebiyatı tarihi yazılabilmesi için edebiyat dergilerindeki bilgilerin ortaya çıkarılması gerekmektedir. Bu bağlamda, edebi tenkit konusunun kavramsal boyutunun da değerlendirilmesinde fayda vardır.

İlgili çalışmamızda öncelikle edebi tenkit, Türk edebiyatında edebi tenkit ve bu konularda yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir. Başvurduğumuz kaynaklarda hem eleştiri hem de tenkit kavramı kullanıldığı için araştırmamızda her ikisi de kullanılmıştır. Dergiler kısaca tanıtıldıktan sonra edebiyata ait tenkit yazıları edebi türlere göre ele alınarak topluca değerlendirilmiştir. Dergilerimizde resim, musiki, heykel, seramik... gibi sanatlarla ilgili eleştiriler de yapılmış; ancak edebiyatla ilgili olmadığı için çalışmamızın dışında tutulmuştur. Çalışmanın sonuna da dergilerin bibliyografyası eklenmiştir.

Bu çalışmam da bana zengin kütüphanesini her zaman açan ve dergilerinden istifade ettiren Bülent KUTLU'ya, çalışmam esnasında beni yönlendiren danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Ünal ŞENEL'e, yine bana yardımlarını esirgemeyen diğer hocalarıma ve çalışma arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Filiz ÇEŞİT

Manisa-2009

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT.....	II
ÖNSÖZ	IV
KISALTMALAR.....	VI
I. GİRİŞ.....	1
1. TENKİT.....	1
2. TÜRK EDEBİYATINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	6
2.1. Divan Edebiyatında Tenkit.....	7
2.2. Tanzimat Döneminde Edebi Tenkit	10
2.3. Ara Nesil Döneminde Tenkit	15
2.4. Servet-i Fünun Devrinde Edebi Tenkit	17
2.5. 20. Yüzyılın İlk Çeyreğinde Tenkit.....	20
2.6. Cumhuriyet Döneminde Edebi Tenkit	22
3. EDEBİYAT DERGİLERİ VE TENKİT BAĞLAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR	25
4. AĞAÇ, OLUŞ VE ŞADIRVAN DERGİLERİ HAKKINDA BİLGİ.....	34
4.1. Ağaç	34
4.2. Şadırvan.....	36
4.3. Oluş	38
II. AĞAÇ, OLUŞ VE ŞADIRVAN DERGİLERİNDEKİ EDEBÎ TENKİT YAZILARI	39
1. TENKİT	39
2. EDEBİYAT	41
3. SANAT	44
4. SANATKAR.....	46
5. ŞAİR.....	50
6. ŞİİR.....	52
6.1. Divan Şiiri	54
7. TİYATRO	56
8. ROMAN.....	58
III. SONUÇ	60
IV. DERGİLERİN BİBLİYOGRAFYALARI	63
1. AĞAÇ	63
2. OLUŞ	75
3. ŞADIRVAN	99
V. KAYNAKÇA.....	137

KISALTMALAR

a.g.e. : Adı geçen eser

a.g.m. : Adı geçen makale

Nr. : Numara

s.: Sayfa

İst.:İstanbul

Yay.:Yayımları

I.GİRİŞ

1.Edebi Tenkit

Yaygın manası ile tenkit, bir sanat eserinin şahsi zevke ya da bazı estetik prensiplere göre sistemli bir şekilde değerlendirilmesini karşılar. Diğer bir ifade ile söyleyecek olursak gerekli donanıma sahip bir münekkin edebi niteliği ne olursa olsun bir eseri tarafsız, önyargısız bir şekilde ele alması ve irdelemesidir. Cenab Şahabeddin'e göre iyi bir tenkitin olabilmesi için münekkin her yönüyle birikimli olması, tenkitini yapacağı yazının sahibi hakkında her türlü bilgiye sahip olması gerekir.¹

İslamiyet ile birlikte Arap dili içinde eleştiri için kullanılan birkaç sözcükle karşılaşılır: “Mübahase, münakaşa, muaheze, takriz ve muhakeme.” İlk ikisi sözlü geleneği yansıtırken diğerleri yazılı geleneği yansıtır. Yazılı eleştiri sahasında kullanılan “muaheze” azarlama, paylama ve çıkışma anlamları ile olumlu eleştiriye yabancı bir terimdir. “Takriz” ise “muaheze”nin aksine daha ılımlı bir eleştirel sözcük olup daha çok yeni yazar adaylarının bir üstattan icazet almak için yapılan başvurularındaki değerlendirmeleri karşılar. Bir başka eleştirme biçimi olmakla beraber “muhakeme” alternatifler arasından seçim yapma anlamını karşılar.²

Bu terim ve kavramlar Batı tesirindeki Türk edebiyatı sürecinde edebiyatçıları tatminden uzaktır. Bu bağlamda eleştiri anlamına gelebilecek bir terim ararlarken; “Tahirü'l Mevlevi'nin sözlüğünde nazmın kusurlarını bildiren ilmin adı olarak geçen “ilm-i nakd” tamlaması ile karşılaşılır. Aranılan sözcük Arapça'da kök halinde bulunan “nakd” sözcüğü ile ondan türeyen “tenkad”, “tenakkud” ve “intikad” terimleri kullanılırken, yeni edebiyat yanlıları Arapça'da bir kök olan “nakd” yerine Fransızca'da eleştiri kavramı için kullanılan “critique” kelimesini karşılık olarak kullanmaya başlarlar. “19. yüzyılın sonlarından itibaren yarım asırlık bir süreç içinde

¹ Celal Tarakçı, **Cenab Şahabeddin'de Tenkit, Dil, Sanat ve Edebiyat Hakkındaki Görüşleri**, Samsun 1986, s. 55-63.

² M. Kayahan Özgül, “Tenkidi Eleştirmek”, **Hece Dergisi, Eleştiri Özel Sayısı**, Nr. 77-78-79, Mayıs, Haziran, Temmuz 2003, s. 7.

hüküm süren “tenkid” sözcüğü bırakılacaktır. Dilde öze dönüş çalışmalarıyla “ele-“ kökünden türetilmiş olan “eleştiri” sözcüğüne yerini bırakacaktır.³

Batı dillerinde ise bugün tenkidin karşılığı olarak kelimenin kökü Yunanca “hüküm” anlamına gelen “krites”e dayanmaktadır. Yunanca “krinein” hüküm vermek demek iken sözcüğün soyut anlamı temelli “kritikos” MÖ. 4. yüzyıldan itibaren “edebiyat hükmü” anlamını kazanır.⁴

17. yy’dan sonra terim önce klasik yazarların sözlü tenkidi manasında kullanıldı; yavaş yavaş anlama ve hüküm verme problemini, hatta bilme ve tanıma teorisini içine alır bir halde gelişti. Bugün terim İngilizce’de “criticism” Fransızca’da “critique”, İtalyanca’da “critica” Almanca’da “kritik” şeklindedir. Yaygın manası şudur : Bir sanat eserinin ister şahsi zevke, ister bazı estetik prensiplere göre, sistemli bir şekilde değerlendirilmesi... Wellek’e göre terim edebiyatın sistemik bilgisi demek olan edebi teoriyi (Nazari Tenkit) de içine alır⁵.

Tenkidin en mühim ölçüsü şahsi his, tecrübe ve hüküm vermedir. Bizzat hüküm verirken mümkün olduğu kadar objektif kalmalı, ilmi bir usulle hareket etmelidir : Sanat eserini tecrit etmek, dikkatle incelemek, tahlil ve tefsir etmek, nihayet geniş bir bilgi, yakından mütalaa ve keskin bir hassasiyetle eseri değerlendirmek⁶...

Tenkidi hata aramak olarak görmek gibi, övmek olarak telakki etmek de yanlıştır. “Ciddi münekkid ne medh eder, ne zem...” O’nun ilk vazifesi tenkid edeceği eseri hakkıyla anlamak ve anladıklarını gereği gibi anlatmaktır. İkinci olarak münekkid tarafsız olmalı. Bu tarafsızlıkta o kadar ileri varmalı ki, kendi fikrini bizzat kendi inanç ve nazariyatının esiri olmaktan kurtarmalı. Çünkü tenkidin “şart-ı hayatı hürriyettir, hiçbir esir bir ciddi münekkid olamaz, hatta yalnız izzet-i nefsinin esiri olsa bile.”⁷

Klasik Tenkit: Eski Yunan ve Roma edebiyatında görülür. Klasik eleştiri “Sanat tabiatın bir taklididir.” görüşünden hareket ederek sanatın en önemli amacının

³ Bilge Ercilasun, **Servet-i Fünun’da Edebi Tenkit**, Akçağ Yay., Ankara, 2004, s. 12.

⁴ Ercilasun, a.g.e., s.17.

⁵ Ercilasun, a.g.e., s.14.

⁶ Ercilasun, a.g.e., s.14.

⁷ Celal Tarakçı, **Cenab Şahabeddin’de Tenkit, Dil, Sanat ve Edebiyat Hakkındaki Görüşleri**, Samsun 1986, s. 55-63.

insanı, tabiatı, hayatı kısacası gerçekliği yansıtmak olması gerektiğini savunur. Bu eleştiri anlayışının kurucuları olarak Eflatun ve Aristo gösterilir.

Eflatun “idealar” ve “duyular” dünyası olmak üzere iki dünyanın varlığından bahseder. Ona göre duyular dünyası ile idealar dünyasına yani sağlam ve kesin bilgiye ulaşamaz; sadece idealar dünyasının yansımalarına veya kopyalarına ulaşılabilir. Bu nedenle o, duyular dünyasını, edinimlerinin gerçekten uzak olması nedeniyle değersiz bulur. Aynı zihniyetle sanatın da sadece tabiatın bir taklidi olması, insanları hakikate ulaştırmaktan çok hakikatten uzaklaştırması nedeniyle değersiz bulur. Bununla birlikte yine edebiyata sorumluluklar yüklemekten de geri durmaz. Sanatın eğitim, ahlak ve siyaset ekseninde faydalı bilgiler vermesini savunur.⁸

Neoklasik Tenkit : “Ortaçağ, Rönesans ve 17. yüzyılda tamamen; 18. yüzyılda ise kısmen de olsa hüküm süren ve genel hatları ile klasik eleştiri ekolünün prensiplerinden hareketle ortaya çıkan bir eleştiri tarzıdır”. Bu dönemin eleştiri tarzında insanın, tabiatın değişmez psikolojisini, eserlerdeki asli düsturlar grubunu, sanat ve edebiyatın bütünü için doğru ve geçerli olacak neticeleri yakalama gayreti görülür. Neoklasikler bu çalışmalarında edebiyatın fonksiyonunu, yaratıcılığın mahiyetini, edebi eserin dayandığı usulleri açıklayan bir edebiyat teorisi arama çabasındadırlar.⁹

Romantik Tenkit: 19. yüzyıl edebiyatında görülen eleştiri anlayışıdır. Romantik eleştiri iki temel dikkat çerçevesinde anlam kazanır: “a) Eleştiride tarihçilik kavramının doğması b) Diyalektik ve sembolist şiir görüşü gibi iki hususun doğması”. Bu dikkatler ise Herder ile Goethe’nin geliştirdiği organik yapı anlayışından etkilenmiştir.

19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren eleştiri beğenilen bir tür ve eleştirmen de popüler ve milli bir sima haline gelir. Avrupa’da birçok eleştirmen, edebiyat dergilerinde kaleme aldıkları yazıları ile edebiyat akademilerinin gelişimine ön ayak olurlar. Dönemin dikkat çeken eleştirmen kadrosu ise akademisyen kadrodur.¹⁰

⁸ Ercilasun, a.g.e., s.17.

⁹ Ercilasun, a.g.e., s.20.

¹⁰ Ercilasun, a.g.e., s.20-23

19. yüzyılda eleştirinin amaç, metot ve gereçleri artar ve yaygınlaşır. Bununla birlikte elde edilen kazanımlar ve verilen hükümlerle tenkit hedefinden uzaklaşmaya başlar. Sanat için sanat anlayışı gelişir ve sanat sosyal ve felsefi gayelerinden uzaklaşır. Eserde içerik ve şekil birbirinden ayrı olarak değerlendirilerek eserin bütünlüğü bozulur. Eleştirinin içinde bulunduğu ortam içerisinde küçümsenemeyecek bir başka özellik ortaya çıkar ki, o da tenkidin milli bir karakter kazanmasıdır. Dönemin önde gelen eleştirmen çevreleri ise; Fransa’da Taine ile Baudelaire, İtalya’da De Sanctis, Almanya’da Nietzsche ve Dilthey, Amerika’da ise Henry James’tir.¹¹

Modern Tenkit: Romantik eleştiri 20. yüzyıl başlarında çeşitli tenkit görüşlerinin doğmasına neden olur. Bu görüşlerin en önemlisi “empresyonist” tenkit anlayışıdır ki; Jules Lemaitre, Anatole France, Remy de Gourmont, Andre Gide belli başlı temsilcileridir. Fransa’da bir yandan empresyonist eleştiri hüküm sürerken bir taraftan da Emile Fauget ile bilgiye dayalı; Baudelaire’nin öncülüğünde de yaratıcı tenkit anlayışı ortaya çıkar.

Modern tenkitin yanı sıra son dönemlerde gelişen postmodern edebiyat kuramları tenkite daha farklı yaklaşımlar getirmişlerdir. XVIII. Yüzyılın sonlarındaki Romantik geleneğinden beslenen postmodern kuram, dünyada son yıllarda meydana gelen teknolojik değişimler ve epistemolojik kazanımlar sonucunda ortaya çıktığını ileri sürmüştür. Bu postmodern kuramda eleştiri yani tenkit, artık ölmüş kabul edilir ve bu da modern gelişmelere bağlanır.¹²

İngiltere’de ise eleştiri alanında yeni bir çığır açan Eliot, romantik tenkidin duygusallığından uzaklaşarak gelenekçi anlayışta bir eleştirinin doğmasına öncülük eder. Eliot eleştiriye getirdiği gelenekçi anlayışın yanı sıra objektifliğe değer vermesiyle tenkitte objektifliğin ilmi bir duruş kazanmasında da öncü olur.¹³

Bu yüzyılda Amerika’da eleştiri iki yönlü gelişir: Günlük eleştiri ve akademik eleştiri. Günlük eleştiri halka hitap eden bir dille okunacak eserlerin seçimi, yorumlanması, değerlendirilmesinde okura yardımcı bir rol üstlenir. Akademik eleştiri

¹¹ Ercilasun, a.g.e., s.20-23

¹² Niall Lucy, **Postmodern Edebiyat Kuramı**, Çev: Aslıhan Aksoy, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2003, s. 155.

¹³ Ercilasun, a.g.e., s.25.

ise üniversite ve profesyoneller çevresinde gelişir. Akademik eleştiriyle günlük eleştiri, edebiyattan ayrılarak, müstakil bir tür haline getirilmeye çalışılır.

“Gelenekçi eleştiri” ile “Yeni Hümanistler” geleneğe bağlı kalarak edebiyata dair hükümler verirken edebiyat eserlerinin değerlendirilmesi çevresinde evrensel değerlerin kullanılması gereğine inanırlar. Naturalizm ve romantizmin manevi ve ananevi değerlere zarar verdiğini iddia ederek eski devirlerin değerlerine önem verirler.

Dönemin toplumsal anlayışına göre edebiyat sosyo-ekonomik düzenin belirtisi olarak kabul edilir. Freudcu doktrinlerin ve psikanalitik çalışmaların yoğunluk kazanmasıyla ortaya çıkan “psikolojik eleştiri” zamanla müstakil bir tür olmaktan uzaklaşır.

İlk önce Amerika’da en etkili akım olan “estetik eleştiri”, edebiyatın gayesini kendi içinde arar ve edebiyatın yalnız kendisine özgü değerlerle ölçülüp, değerlendirilebileceği görüşüne dayanır. Sanatı kendi gelenekleri içinde bir bütün olarak kabul eder. Bu nedenle eleştiri edebiyat dışındaki ilim dallarından ayrı bir tür olarak gelişir. Ezra Pound, Eliot, I.A. Richards estetik eleştirinin ilk ve belli başlı temsilcileri olarak kabul edilir. 20. yüzyıl Batı eleştiri anlayışının asgari müştereklerini “a) Eleştiriye edebiyattan ayrı bir tür haline getirme çalışmaları ve b) Edebi eseri yaratıcısından ayrı ve kendi içinde bir bütün olarak ele alma şeklinde iki merkezde toplamak mümkündür.”¹⁴

Eleştiri, bir edebî tür olarak tanımlanmasının çok daha öncesinde bireyin ait olduğu her şeyin bir izdüşümü olarak var olmuştur. İyi-kötü, güzel-çirkin, doğru-yanlış gibi karşıtlıkları tanımlayan insanoğlu, öncelikle kendi eleştiri alanını belirlemiş olur. Psikolojik faktörler göz önüne alındığında, eleştiri daha doğru bir ifadeyle eleştirilmek, korkunun, eleştirmek ise özgüvenin ve entelektüel birikimin bir yansıması olarak karşımıza çıkar. Daha sonra ait olduğumuz toplumun kültürel yaşantısı, bireyin eleştiri dünyasına yön verir. Diğer bir ifadeyle, her kültür kendi eleştirisini farklı odaklarda

¹⁴ Ercilasun, a.g.e., s.29.

geliştirir. İşte dün olduğu gibi bugün de Doğu ve Batı dünyasında gelişen eleştirel düşüncenin ayrılığı bu noktada belirmiştir.¹⁵

Modern dönemde dış dünyaya ve topluma dönük eleştiriler tarihsel eleştiri, toplumsal eleştiri ve Marksist eleştiri olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarihsel eleştiri de okurun geçmiş yüzyıllarda yazılmış bir eseri anlayabilmesi, tadına varabilmesi ve değerlendirebilmesi için eserin yazıldığı çağdaki koşullar, inançlar, dünya görüşü, sanat anlayışı ve gelenekleri hakkında bilgi sahibi olması gerekir. Sosyolojik eleştiri, edebiyatın kendi içinde var olmadığı, bir toplum içinde doğduğu ve o toplumun bir ifadesi olduğu ilkesinden hareket eder. Marksist eleştiri ise toplumların ekonomik durumlarını ve toplum içindeki sınıf çatışmalarını ele alır.¹⁶

Bu dönemde eleştirinin bir yönü de anlatıma, dil ve üsluba yöneliktir. Sanatçıya yönelik eleştiri ise en az diğerleri kadar önemlidir. Sanatçının psikolojisiyle kişiliği ve bu ikisini etkileyen bütün etkenler sanatçıya yöneltilecek eleştirilerin ayarını tayin eder.¹⁷

Edebî eleştiri de yukarıda saydığımız etkenlerden ayrı düşünülemez. Edebiyat eleştirisinin tanımını birkaç satırla yapmak zordur ve genel bir tanım, birtakım eksiklikleri de beraberinde getirir. Bir tanıma ihtiyaç duyduğumuzda bugüne kadar yapılmış tanımlardan yola çıkarak ve öncelikle en temel kaynaklara başvurarak ancak kapsayıcı bir yoruma gidebiliriz.

2. Türk Edebiyatında Edebi Tenkit ve Yapılan Çalışmalar

Divan Edebiyatı döneminde pratikte görülüp bir edebi tür olarak bulunmayan eleştiri, Türk edebiyatında edebi bir tür olarak Tanzimat'tan sonra dönemler halinde gelişme gösterir.

¹⁵ Ercilasun, a.g.e., s.28-30.

¹⁶ Berna Moran, **Edebiyat Kuramları ve Eleştiri**, Cem Yayınevi, İstanbul 1988, s. 66-74.

¹⁷ Berna Moran, a.g.e, s. 117-119.

2.1.Divan Edebiyatında Tenkit

“Tanzimattan önceki Türk edebiyatında tenkit, kavram olarak mevcut olmakla birlikte bir “ tür ”şeklinde gelişmiş değildi. Divan şairlerinden bazıları ve bilhassa tezkire yazarları, selefleri ve muasırları hakkında çeşitli hükümler vermişlerdir. Tezkire yazarlarının çeşitli şairler hakkındaki hükümleri, onları övmek veya muaheze etmek için kullandıkları terim sayılabilecek hususi manalı bazı kelimeler Tanzimattan önce de pratik bir tenkidin varlığını gösterir. Edebiyatın ne olduğu, ne olması gerektiği üzerinde duran nazari tenkit, Divan Edebiyatında daha az görülür. Bunun sebebi, o devirde, hatta bütün Müslüman şark dünyasında edebiyat anlayışı bakımından kat’ileşmiş ve tartışılmaz bazı ölçülere sahip olunmasıdır. Edebiyatın şekliyle ilgili vezin, kafiye gibi ölçüler o derece kesin ve inhiraf edilemez kıstaslardı ki bunların üzerinde tartışmaya lüzum dahi hissedilmiyordu.”¹⁸

Albert Thibaudet 19. yüzyıldan önce eleştiricilerin var olduğundan, ancak eleştiri kavramının yokluğundan söz eder. 19. yüzyıl öncesinde eleştiri yapan bir zümrenin varlığı kabul edilirken eleştirinin bir edebi tür olarak yokluğuna vurgu yapılır. Dolayısıyla bilinen anlamıyla bir edebi tür olarak eleştiri 19. yüzyıldan itibaren ortaya çıkar. 19. yüzyıl öncesi eleştiri anlayışı günümüzdeki modern anlamıyla esere değil, daha çok kişiye yönelik olup tenkitte var olan mutlak doğrular etrafında cereyan eder. Bir şey ya vardır veya yoktur kavline bir eleştiri geleneği hüküm sürerken günümüzdeki gibi eleştirinin mutlak ölçülerine rastlanamaz. Bu nedenledir ki, eski ölçütler mutlak var olanı yansıtır, klasisizmin şaşmaz doğrularını esas alır.¹⁹

Divan Edebiyatında övme, muaheze etme gibi tenkitler mevcuttu. Buna göre Tanzimat öncesi Divan Edebiyatı’nı şu noktalarda toplamak mümkündür. 1- Sanatın menşei ilahidir. Sanat kabiliyeti doğuştan sanatkara verilmiştir. 2- Sanat, ilahi bir menşeden kaynaklanmakla birlikte şiir ve nesir bir “fen” yani ilimdir. 3- Vezin, kafiye, belagat, şiir için asgari şarttır. Fakat bunları bilmek ve tatbik etmek, sanatkar olmak için kafi değildir. Mana bakımından yaratıcı da olmak lazımdır. 4- Şiirin konusu, güzellik, aşk, medih ve zem olabilir. Fakat konu ne olursa olsun şairler aslında Allah’ı

¹⁸ Ercilasun, a.g.e, s.30

¹⁹ Dursun Ali Tökel, “Divan Edebiyatında Eleştiri”, **Hece Eleştiri Özel Sayısı**, Sayı: 77,78,79, Mayıs, Haziran, Temmuz 2003, s. 17.

övmektedirler. 5- Başkalarından söz ve mana almak ve başkalarını taklit etmek büyük bir ayıptır. 6- Şiirden herkes anlamaz. Şairin ve şiirin kıymetinin bilinmesi için şiiri bilen kimseler lazımdır.²⁰

“Divan edebiyatında da eleştirinin olmadığı Tanzimat’ın ilk devirlerinden itibaren söylene gelmektedir”. Yeni bir edebiyatın kurulması için eski edebi anlayış ve tezahürlerinin karşısında olanlar eski edebiyatın her şeyini kötüleyerek yok sayıp kabul etmedikleri Divan edebiyatı döneminde pratikte görülüp edebi tür olarak bulunmayan eleştiri, Türk edebiyatında edebi bir tür olarak Tanzimat’tan sonra dönemler halinde gelişme gösterir.

Sanatın bizzat kendisinin eleştiri temeli üzerinde durması gerektiği düşünülürse ve her sanatkarın da aynı zamanda bir eleştirmen olduğu kabul edilirse yüzyıllar boyunca binlerce eser vermiş olan divan şairlerinin insanın bilgi alanına girebilecek hemen her alanda bir eleştiri faaliyetinde olacağı kabul edilmelidir.

Bu bağlamda Divan Edebiyatı genelinde şairlerin kaleme aldıkları eserlere bakıldığında hemen her konuda pek çok eleştiri örneklerine rastlamak mümkündür. Toplum vicdanını rahatsız eden aynı zamanda devrin devlet yönetimini ve kurumlarını hedef alan sosyal içerikli eleştiriler bu eleştiri çeşitliliği içerisinde öne çıkar. Bunlar ise geneli itibarıyla kişi ve kurumlara yönelik hiciv karakterli eleştiriler olup eski edebiyatta sosyal tenkit kapsamında pek çok örnekleri görülür. Modern anlamda tenkitte de belirli bir nispette hiciv unsuru bulunması münasebetiyle sosyal tenkidi, hiciv eserleriyle aynı kategoride değerlendirmek yerinde bir tutum olsa gerek.”²¹

Yukarıda verilen eserlerin yanı sıra bugünkü bilgiler ışığında divan edebiyatı tenkit anlayışını ortaya koyacak nitelikte olup dönemin tenkit geleneğine kaynaklık edecek farklı türler de mevcuttur:

İçerdikleri bilgi, yorum ve değerlendirmelerle tek tek şairler üzerine kaleme alınmış olmalarıyla beraber yazdıkları çağın edebiyat dünyasının edebi anlayışını, değerler sistemini, edebiyat araştırmalarını, eleştirinin gerçek kapsamını, işlevini açık bir şekilde yansıtan Türkçe olarak ilk kez 15. yüzyılda Ali Şir Nevai’nin Mecalis’ün

²⁰ Ercilasun, a.g.e, s. 30-34.

²¹ Tökel, a.g.e., s.18.

Nefais'iyle ortaya çıkan eleştiri eseriyle birlikte “tezkireler”; Divanların ön sözü anlamına gelen, şairlerin şair, şiir ve söz hakkındaki görüşlerini, şiir ve şair anlayışını, şairleri değerlendirdiğini, şiirden anlamayanlar hakkındaki düşüncelerini bizzat yansıtmasıyla divan şiirinin eleştiri anlayışı hakkında bilgiler veren “Divan dibaçeleri”; Edebiyat terim ve kavramları hakkında kimi zaman kısa, kimi zaman uzun açıklamalarda bulunan daha çok ansiklopedik ve sözlük kapsamında değerlendirilen ve eski edebiyatımızdaki tenkit meselelerine kaynaklık eden: Sururi'nin “Bebrü'l Maarif'i”, Müstakimzâde'nin “İstilatü'ş Şi'riye”si, Manastırlı Rıfat'ın “Mecâmiü'l Edeb'i”, Ahmet Cevdet Paşa'nın “Belagat-ı Osmaniyesi”, Recaizade'nin “Talim-i Edebiyat”ı, Reşit'in “Nazariyet Edebiyesi”, Muallim Naci'nin “İstilah-ı Edebiye”si, Tahirü'l Mevlevi'nin “Edebiyat Lügati” vb. Divan edebiyatı içerisinde bir çok örnekleri bulunan ve Divan edebiyatının tenkit de dahil olmak üzere diğer terminolojilerinin de anlaşılması açısından önem arz eden Belagat kitapları; bu kitaplar içerisinde Ahmet Cevdet Paşa'nın Belagat-ı Osmaniye'si diğerlerinden farklı bir özellik taşır. Ahmet Cevdet Paşa, Mekteb-i Hukuk'un belagat hocasıdır ve buradaki derslerini 1881'de fasikül halinde yayımlanmaya başlar. Daha ilk fasikül ile ilgili tenkidi nitelikte kitaplar ve ona verilen cevaplar yayımlanmaya başlar. Aynı zamanda dönemin gazetelerinde de bu tür tartışmalar görülür. Denebilir ki Türk edebiyatında ilk defa bir belagat kitabı bu kadar tenkit edilir, tartışma doğurur.²²

Ta'likat-ı Belgat-ı Osmaniye Ahmet Cevdet Paşa'nın Belagat-ı Osmaniye'sine karşı yayımlanan ilk tenkit eseridir. Yine Abdurrahman Süreyya da Ahmet Cevdet Paşa'nın Belagat-ı Osmaniyesi'ndeki belagat ve fesahata ait izahları, fesahat bahsindeki isabetsizliğini de göstermiştir. Medrese kökenli ve “devletlü” olan Ahmet Cevdet Paşa kuvvetli kalemıyla kendisine yöneltilen eleştirileri dikkate alarak tenkitlere cevap vermiştir.²³

Bunlardan başka belagat alanında yayınlanan eserlerde tenkit tartışmaları sık sık görülür. Süleyman Fehmi, Ali Nazima, İsmail Hakkı, Fuat Köprülü ve Şehabettin

²² Kazım Yetiş, **Belagattan Retoriğe**, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2006, s. XIII.

²³ Kazım Yetiş, a.g.e, s. XIII

Süleyman'ın hazırlayıp yayımlamış oldukları belagat ile alakalı eserler tartışmalar çerçevesinde olgunlaşır ve Türk edebiyatının önemli eserleri haline gelir.²⁴

Divan şiirinde yaygın bir anlayışın eseri olan, bir şairin şiirine bir başka şairin aynı vezin ve kafiyeye benzer şiirler söyleyip kaleme alması şeklinde oluşan ve ilki 15. yüzyılda Ömer Bin Mezid tarafından kaleme alınan “Mecmuat’ün Nezair”, Eğirdirli Hacı Kemal’in “Camiü’n Nezair”, Edirneli Nazmi’nin “Mecmuatü’n Nezair”, Pervane Bey’in “Camiü’n Nezair” vb. birçok eser örnekleri bulunan Nazire mecmuaları; iyi incelenip değerlendirildiğinde şairlerin etkilemeleri ve etkilenmeleri, etki alanları, en çok rağbet gören şairler, şiirler hatta kafiye ve redifler ile vezinlerin tespiti vs. gibi şiir tarihimiz açısından önemli bir çok noktayı ortaya çıkarmak mümkündür.

Genel hatları ile görüleceği üzere Tanzimat’tan önce de Divan Edebiyatında, eleştirinin Batıdaki şekliyle bir edebi tür olarak var olamamasına karşın pratikte de olsa bir eleştirinin varlığından haber verilmektedir.

2.2.Tanzimat Döneminde Edebi Tenkit

“Tanzimat Fermanının okunmasıyla adeta resmi bir mahiyet kazanan batılılaşma hareketi; eski eğerlerin sarsılmasına ve yıkılmasına, hayata bakış tarzının değişmesine sebep olur. Medeniyet değişmesinin sosyal bünyede ve fikri hayatta meydana getirdiği bu yenilik, edebiyat ve tenkidde de kendini gösterir. Edebiyatta eskiyi yıkma ve yeniye şekillendirme gayretleri, bunun en mühim tezahürleridir. Bu değişimin neticesi olarak edebi tenkit yeni bir hüviyet ve değer kazanır.”²⁵

Tanzimattan itibaren, edebi tenkidin gelişmesine ve ele aldığı meselelere bakarsak, bunların eski edebiyatın reddinden yeninin kurulmasına doğru derece derece ilerlediğini görürüz. Tenkidin ilk safhasında Namık Kemal’le Recaizade Ekrem vardır. Namık Kemal ilk münekkittir ve gayesi eski edebiyatı yıkmak, sosyal faydaya dayanan tabii, hakiki ve dünyevi bir edebiyat yaratmaktır. Ekrem’le birlikte edebi eserde bütünlük ve muhteva, muhtevada da fikir ve his önem kazanır. Bu bakımdan mizaç ve

²⁴ Kazım Yetiş, “Belagat”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (TDVİA)**, c. 5, s. 384-387.

²⁵Ercilasun, a.g.e, s. 213

edebiyat anlayışı itibariyle romantik olan Ekrem, tenkidi düşünceleriyle Servet-i Fünun'u hazırlar.²⁶

Tanzimat devrinin ilk safhasında avrupalılaştırma işlemi, zaruri olarak, “ Divan Edebiyatı'na hücum edip onu gözden düşürme yani avrupalı Türk edebiyatına alan açma, Batı edebiyatının başlıca türlerini getirme, Fransız klasik ve romantik okullarının başlıca yazar ve şairlerini tanıtmaya” yönlerinde gelişmiştir. Bunlara Batı şiiri ve romanı hakkında verilen ciddi teorik bilgiler de eklenmelidir (N. Kemal: İntibah'ın ön sözü, Recaizade Ekrem: Ta'lim-i Edebiyyat).İkinci safhasında ise “ Fransız edebiyatının daha çok estetik ve teknik esasları üzerinde durulmuş (Recaizade Ekrem: III. Zemzeme, önsöz; Takdir-i Elhan; N. Kemal: Celal Mukaddimesi), realist ve natüralist romanın kısmen tanıtılmasına çalışılmış ve yeni bir edebi dil kurulması”(Nabızade Nazım: Karabibik'in ön sözü) için büyük çaba gösterilmiştir.²⁷

Yenileşme döneminin ilk eleştirel görüşleri dil ve basın hayatı etrafında belirir. İbrahim Şinasi'nin, 1860'ta Tercüman-ı Ahval'in yayımlanmasıyla kaleme aldığı “mukaddime”de eski zihniyeti, edebiyat anlayışını ve basın hayatını eleştirirken sosyal fayda prensibine yönelik hareket etmesi dikkat çeker. 1860-1880 yılları arası ilk dönem Şinasi, Namık Kemal, Ziya Paşa ile Recaizade Ekrem ve Muallim Naci'den oluşan Tanzimat sonrası yazarlarının sistemli olmaktan çok, değişik vesilelerle ortaya koydukları eleştiri örnekleri yanında 1885 yılından sonra özellikle Beşir Fuad ile Ahmet Mithat Efendi'nin edebiyatta realizmi savunan daha sistemli eleştiri örnekleri verdikleri de dikkat çekmektedir.²⁸

Recaizade Mahmud Ekrem'in Talim-i Edebiyat ile Takdir-i Elhan adlı eserleri yayımlanması edebiyat alanında büyük yankılar meydana getirir. Eski edebiyat geleneğini sürdürenler, başta El-Hac İbrahim Efendi²⁹ olmak üzere Talim-i Edebiyata, Muallim Naci ise Takdir'i Elhan'a ağır eleştirilerde bulunur. Sabah gazetesinde

²⁶ Ercilasun, a.g.e, s. 213

²⁷ Kenan Akyüz, **Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri**, İnkılap Kitapevi, Ankara, 1995s. 125

²⁸ Ercilasun, a.g.e., s.33-35.

²⁹ El-Hac İbrahim Efendi Muallim Naci neslinden önce yetişen ve devrin birçok tartışmalarında yer alan önemli bir isimdir. Mülkiye'de hoca olmakla birlikte derslerde okuttuğu Edebiyat-ı Osmaniye adında kendisine ait bir kitap da vardır. Bkz. M. Kaya Bilgegil, Edebiyat Bilgi ve Teorileri (Belagat), Enderun Kitapevi, İstanbul 1989, s. 11.

Demdeme'yi yayımlamaya başlar. Bu konuda uzun tartışmalar olur ve Recaizade Mahmud Ekrem bu münakaşalardan epeyce yıpranır.³⁰

Bu çatışmanın temelinde artık Batı'daki edebiyat alanındaki gelişmelerden haberdar olan ve bunu eserlerine yansıtan yazarlarla geleneksel edebiyatın devamını sağlamak isteyenler olduğu açıkça görülür. Yayımlanan eserler, yazılan şiirler artık karşılıklı atışmanın bir ürünü haline gelmeye başlar.

Recaizade Mahmud Ekrem'in edebi yönünde ön plana çıkan diğer bir yönü de ahlaktır. Ona göre, ahlak edebiyatın kötüye kullanılmaması için gerekli en önemli araçtır. Edebiyat, medeniyetin temeli ve insanın ruhu olan ahlak sayesinde, düşünceye yön vermek, duyguları geliştirmek, zihinleri aydınlatmakla amacına ulaşır. Ekrem, edebiyatı kötüye kullananları eleştirmekten geri durmaz.³¹

Celâl Mukaddimesi, Bahar-ı Dâniş Mukaddimesi" olmak üzere çeşitli yazılarında eleştirel düşüncelerini ortaya koyarken, Türk edebiyatı eleştirisi üzerine fikir ve prensiplerini edebiyat çevreleri ile paylaşan Namık Kemal'in bu düşünceleri dönemin hakim düşüncesi çerçevesinde eski edebiyatı tenkit, yeni edebiyatın ve yeni edebi türlerin savunulması etrafında şekillenir. Dolayısıyla, dönemin eleştirel düşüncesinin temelinde eski edebiyatı büsbütün yıkmak ve sosyal fayda prensibine dayalı gerçekçi ve dünyevi bir edebiyat yaratma gayesi yatar. Ziya Paşa'nın aksine Divan Edebiyatına karşı olan fikir ve düşüncelerini sonuna kadar savunur. Namık Kemal'in Divan edebiyatına yönelik eleştiri ve itirazlarını dört temel noktada toplamak mümkündür: "Dil, hayal sistemi, edebi sanatlar ve sosyal fayda."³²

N. Kemal Eski edebiyatın anlayışına karşı çıkar ve eleştirir ki, eski şairlerin Fars dilinin tesiriyle sunî bir dil meydana getirdiklerini ileri sürerek halkın bu yapma dili anlamakta güçlük çektiğini savunur. Hayal sistemi yönünden eleştirir; çünkü, eski edebiyatın hayal kurgusu akla, mantığa, gerçeğe, tabiata ve tarihi hadiselerle uymayan bir sistemdir. Klasik edebiyata yönelik sert eleştirilerinin toplandığı bir diğer merkez

³⁰ İsmail Parlatur, **Recaizade Mahmud Ekrem**, Akçağ Yayınları, Ankara 2004, s. 16.

³¹ Parlatur, a.g.e, s. 24.

³² Ercilasun, a.g.e, s. 33-35.

eski edebiyatın edebi sanat anlayışıdır ki, eski edebiyatta anlam sanata feda edilmiş, mübalağa ile mecazda aşırıya kaçılarak gerçekte olan bağları koparılmıştır.³³

Bununla birlikte, klasik edebiyatı, insanı terbiye etme, milleti ilim yönünden geliştirme, ahlak dersi verme gibi özelliklerden yoksun oluşu nedeniyle zevk-perest ve gayr-ı ahlaki bulması nedeniyle sosyal fayda ilkesinden yoksun olduğu gerekçesiyle eleştirir.

Namık Kemal'in eski edebiyatı tenkitlerinin en kesif olduğu *Tahrib-i Harabat*, *Takib* ve *İrfan Paşa'ya Mektub*'da değişik ve karışık psikolojik amiller de vardır. Dolayısıyla o, bu eserlerinde hissidir. Nitekim haklı olarak Mehmed Akif, bizde tenkidi anlattığı bir yazısında, bizim ilk münekkidimizin Namık Kemal olduğunu söylerken, bir münekkitte olmaması gereken hissiliğin onda fazlasıyla bulunduğunu söylemeden kendini alamaz.³⁴

Tanzimat edebiyatının son döneminde tenkit konusunda iki isim dikkat çeker: Beşir Fuad ve Mizancı Murad. Beşir Fuad edebiyatımızda realizm ve romantizm mücadelesini başlatan düşünceleri ve eser denemeleri ile Tanzimat'la başlayıp devam eden eleştiri anlayışına yeni bir yön getirirken, yeni edebiyatın Batıdaki gerçekçi edebiyat karşısındaki durumunu belirleme gayesindedir.³⁵

Beşir Fuat'ın tenkitçiliği yazın hayatına girmesiyle daha da artar. Haver isimli çıkarmış olduğu mecmuada edebi-fenni yazılar yayımlar. Ancak yayımladığı bazı yazılardan ötürü Menemenlize Mehmed Tahir ile karşılıklı tenkit yazıları yazılmaya başlanır. Türk kültüründeki ilk tenkitli biyografiyi yayımlamasından sonra Menemenlize Mehmed Tahir ile aralarında olan karşılıklı tenkit yazıları çığırından çıkar ve polemiğe dönüşür. Bundan başka pek çok tenkit yazısı kaleme alır. Yazılarında metafiziğe yer vermemesi, kaleme aldığı makalelerinde fizik ve fizyolojiye dair konulardan bahsetmesi kendisinin çevreden çok fazla tenkit almasına yol açmıştır.³⁶

³³ Kazım Yetiş, **Namık Kemal'in Türk Dili ve Edebiyatı Üzerine Görüşleri ve Yazıları**, Alfa Yayınları, İstanbul 1996, s. 36-37.

³⁴ Kazım Yetiş, a.g.e, s. 36-37.

³⁵ Ercilasun, a.g.e., s.33-35.

³⁶ M. Orhan Okay, **Beşir Fuad**, Hareket Yayınları, İstanbul 1969, s. 46-54.

Döneminde tartışmalar sürerken Ahmed Mithat Efendi'nin yazılarını değerlendirdiği makaleleri yayımlanır. Ahmed Mithat Efendi gerçekten Beşir Fuat'ın birikimine, bilgisine, kültürüne hayran olmakla birlikte onun maddeci görüşlerine karşıdır. Bununla birlikte Ahmed Mithat Efendi edebiyatta gerçekçilik duygusuna önem verir ve en azından bu konuda Beşir Fuat'ın yanında yer alır.³⁷

Mizancı Murad'a göre tenkit, eski ve yeni edebiyatımızın en büyük eksiğidir. Edebiyat ve medeniyetler tenkit sayesinde gelişir, taklitten kurtulur; milli ve edebi kıymetlerin yaşamasını sağlarlar. Tenkit konusunda en fazla eleştirdiği husus ise tenkitin Türk toplumunda yanlış anlaşılması ve değerlendirilmesidir.³⁸

Bu bağlamda, her türlü skolastik düşüncenin karşısında durarak sadece hayalle beslenen eski ve yeni edebiyat anlayışına karşı cephe alır. Öyle ki şiire ve şiirdeki hayalperestliğe karşı takındığı eleştirisel tavrı nedeniyle başta Namık Kemal ve Recaizade Ekrem olmak üzere dönemin birçok edebiyatçısı kendisine düşman kesilmiştir. Genel hatları ile görüleceği üzere Tanzimat dönemi edebiyatında eleştiri anlayışında, eleştiri bir edebi tür olarak kabul edilip bu yönde değerlendirilmediği için bu alanda derinleşmek pek mümkün olmamıştır.

Dönemin edebiyatçıları daha çok Divan edebiyatını; dili kullanım şekliyle, hayatı anlayışı, hayal sistemi ve gerçek dışılığıyla eleştirirler ve Batı edebiyatının özellikle Fransız romantik ve realist yazarlarının etkisinde meydana gelen yeni Türk edebiyatının meseleleri üzerinde dururlar.³⁹

“Netice olarak, Tanzimat devrinde tenkidin bazı meseleleri, dağınık ve systemsiz bir şekilde ele alınmış; tenkide bir edebi tür gözüyle bakılmadığı için tenkidi faaliyetlerde fazla derinleşilememiştir. Tenkidin bir edebi tür ciddiyetiyle ele alınması ve tenkit meselerinin sistematik bir şekilde işlenmesi, Servet-i Fünuncuları beklemektedir.”⁴⁰

³⁷ Handan İnci, **Beşir Fuat Şiir ve Hakikat**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1999, s. 20-21.

³⁸ Ercilasun, a.g.e, s. 59.

³⁹ Ercilasun, a.g.e., s.34-37.

⁴⁰ Ercilasun, a.g.e, s. 65

“Bu durumu ile Tanzimat devrinde tenkit, daha çok, Doğu-Batı edebiyatlarının mücadelesini mihver yapan, Divan Edebiyatı için yıkıcı ve avrupalı Türk edebiyatı için de yapıcı bir karakter göstermektedir.”⁴¹

2. 3.Ara Nesil Döneminde Tenkit

Prof. Dr. Mehmet Kaplan’ın adlandırıp anlamlandırdığı ‘Ara Nesil’ kavramından kasıt, hemen aynı sosyal, siyasi ve ekonomik şartlar içerisinde yetişmiş, eğitim düzeyleri bakımından pek farklı olmayan fakat edebiyat anlayışlarındaki birtakım farklılıklardan dolayı Tanzimat sonrası edebiyatın ikinci nesli ile Servet-i Fünun edebiyatı arasında bir köprü olan edebi sahadaki topluluk ve zümredir.

Bu dönem Ara Nesil edebiyatının belli başlı temsilcileri arasında: “Abdülalim Memduh, A.Nazım, Abdulgani Sena, Abdülkerim Samet, Abdurrahim Rüştü, Ahmet Vefa, Alaybeyzade Naci, İbnü’r-Reşad Ali Ferruh, Ali Kemal, Ali Nizami, Andelib (Mehmet Faik Esat), Avanzade Mehmet Süleyman, Nazım Bey, Faik Hilmi, Haid Safa, İbn-i Fikri Lütfi, Mehmed Cemal, Mehmed Münci, Mehmed Re’fet, Mehmet Ziver, Menemenlizade Mehmet Tahir, Nabizade Nazım, Nureddin Ferruh...”⁴² gibi isimler dikkat çekenlerdir.

Ara Nesil yazarları edebi eleştiri için daha çok “tenkit”, “intikat” ve “muahaze” terimlerini kullanmış ve edebiyat-eleştiri alanıyla hem teorik anlamda hem de edebi eser ve şahsiyetler hakkındaki değerlendirmeleriyle “uygulamalı eleştiri” sahasında faaliyetlerde bulunmuştur.

Ara Nesilciler Tanzimat dönemi edebiyatıyla birlikte görülen “edebiyat-ı ahlakiye” düşüncesini özetleyerek, eleştiri anlayışı ile edebiyatı, ilham ve hayal ile duygu eseri gören anlayışın ve pozitif bilimlerin verileri dışında hiçbir şiir ve edebiyat olgusunu kabul etmeyen anlayışlara kimi zaman örnek teşkil edebilecek tavırlar sergilerken öte yandan bu anlayışların dışında eserler vererek kendilerinden önceki

⁴¹ Kenan Akyüz, **Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri**, İnkılap Kitapevi, Ankara, 1995, s.86

⁴²Mahmut Babacan, “Ara Nesil’de Eleştiri”, **Hece Eleştiri Özel Sayısı**, Sayı: 77,78,79, Mayıs, Haziran, Temmuz 2003, s. 71.

dönemden farklı bir edebiyat ve eleştiri anlayışı ortaya koyarlar. Bu farklılıkları ile Tanzimat dönemi ile Servet-i Fünun dönemi arasında bir köprü oluştururlar.⁴³

Tanzimat dönemi ile edebiyatımızda yer etmeye başlayan tenkit geleneğinin içinde olmakla beraber dönemin eleştiri anlayışının noksanlıklarının farkında olan Ara Nesil eleştirmenleri dönemin eleştiri anlayışını tenkit etmekten yola çıkarak, eleştirinin muhtevası ve amacı yönünde yeni fikirler öne sürerler.

Menemenlizade Mehmed Tahir, Avrupalıların edebiyat sahasında kaydettikleri ilerlemeyi eleştiriye gösterdikleri hassasiyete bağlar ve bizde eleştiriye gerçek anlamda önem gösterilmediğinden modern anlamda bir eleştirinin olmadığı savını ileri sürer. Olanlara ise halkın ilgi göstermediğini, bu ilgisizliği de var olan eleştirilerin daha çok kişisel kin ve nefretin ifadesi oluşuna bağlar.

Mehmed Ziver ise eleştirmenin okuduğu eserin etkisi altında kalmadan insan düşüncesini geliştirecek ve bu gelişme aşamalarını ortaya koyacak düşünceleri dile getirmeyi amaç edinmesi gerektiği üzerinde durur. Dolayısıyla eleştiri ve eleştirmenin rehber özellikli olması gerekliliğinin önemine vurgu yapar. Aynı düşünce ile Ali Kemal de eleştiri ve eleştirmene yazarı teşvik eden ve okuru iyi eserle kötü eseri ayırmasında yol ve yöntem gösterici bir fonksiyon yükler.⁴⁴

Mehmet Re'fet de, Mehmet Ziver ve Ali Kemal'in eleştiri ve eleştirmene atfettikleri rehberlik fonksiyonundan yola çıkarak eleştirmene mütefenninlik(bilim adamlığı) vasfı getirir. Edebi eseri edebiyat dışı, kaynak ve belgelerle açıklamanın gerekliliği üzerinde durur.

Genel hatları ile Ara Nesil eleştiri geleneği için; bu dönem eleştiri ve eleştirmen anlayışları kişisellikten uzak, objektif, yazarı teşvik eden, halkı bilinçlendirirken iyi ile kötü eserin ayırımına varmasını amaç edinen, eser ile sanatçının ayrı ayrı değerlendirilmemesi gerekliliğini savunan bir eleştiri anlayışı sergilediği söylenebilir.

⁴³ Babacan, a.g.e., s.72-74.

⁴⁴ Babacan, a.g.e., s.72-74.

2.4. Servet-i Fünûn Devrinde Edebi Tenkit

Tanzimat devri Türk edebiyatıyla başlayıp Servet-i Fünun edebiyatına kadar olan zaman aralığında da eski edebiyatın düşünce dünyası ile birçok taasuplar yıkılarak yeni bir edebiyat dünyasının kapıları aralanır. Servet-i Fünûn döneminde de Modern Türk edebiyatının Batılı anlamda oluşması için çalışmalar yoğun ve dinamik bir şekilde sürdürülür. Modern Türk edebiyatının prensipleri ortaya konularak yeni edebi türler belirlenir ve bu türlere yönelik örnekler verilerek dil üzerine yeni düşünceler ileri sürülür. Bütün bu meselelerin örnekleri tartışılarak ve yorumlanarak ele alınmasına karşın, tenkit henüz gerçek anlamda ciddi ve devamlı olmaktan uzaktır. Daha çok eski edebiyatı red, beraberinde yeni edebi türleri tanıtmaya ve savunmada başvurulan bir tür, bir araç görüntüsü sergiler.⁴⁵

“Servet-i Fünuncuların tenkide kazandırdıklarına geçmeden önce, onların tenkidin çeşitli meseleleri üzerindeki düşüncelerini özetlemek lazımdır. Tenkidin mahiyeti üzerinde geniş olarak duran Servet-i Fünunculara göre tenkit, “yeni bir edebi şube” dir. Münekkidin vazifesi bir eserin kısımlarını ve kusurlarını ortaya koymak değil, edebi kıymetini ve ciddi mahiyetini göstermektir. Tenkit, nazım veya nesir gibi bir sanattır. “Münekkit denilen sanatkar”, yazarlarla değil, okuyucu ile yakınlık kurmalıdır. Tenkit bir nevi şerhetme ve açıklama , genişletme ve aydınlatmadır. Hayat için edebiyat neyse, edebiyat için de tenkit odur. Edebiyat hayatın, tenkit de edebiyatın romanıdır. Bu yüzden tenkit mutlak kaidelere bağlanamaz; verilen hükümler samimi ve şahsidirler. Tenkit bir eseri “ anlamak” la değil “hissetmek” le ilgilidir. Tenkit, edebi eserin muhteva ve bütünlüğünü şahsi zevke göre değerlendirebilmektir. Tenkidin, asıl ölçüsü “zaman” dır; zevk, güzellik gibi unsurlar, şahsi ve izafi olduklarından sadık bir tenkit ölçüsü değildir. Zaman ise ebedidir. Çünkü eserin gerçek değeri, ancak zaman karşısında dayanmasıyla belli olur.⁴⁶

Tanzimat dönemi edebiyatının bu genel seyriyle tenkidin ikinci safhası Servet-i Fünuncular tarafından ortaya konur. Servet-i Fünuncular çalışmaları ile tenkidin ciddi

⁴⁵ Ercilasun, a.g.e. s.4-6

⁴⁶ Ercilasun, a.g.e,s.213-214

bir edebi tür olmasını sağlarlar. Dönem içerisinde tenkidin mahiyeti ve münekkidin vazifeleri üzerinde ciddiyetle durularak eleştirinin yeni bir edebi tür olduğu görüşü sık sık tekrarlanır. Eleştiri, eleştirmen, edebiyat, edebi eser, estetik ve sanat, sanat eseri, sanatta ve edebiyatta taklit meselesi gibi çeşitli konular ele alınarak ciddi bir şekilde incelenir. Hülasa, mücadeleleri daha çok artık iyiden iyiye zayıflamış olan Divan Edebiyatının eleştirilmesinden ziyade kendilerine yönelik eleştirilere cevap vermek Servet-i Fünun edebiyatını savunmak, savundukları görüşleri açıklamaktan ibarettir.⁴⁷

Servet-i Fünun neslinin tenkit anlayışı, çağdaşları olan Fransız tenkidine, bilhassa Hippolyte Taine'e dayanır. Onlar, Türk edebiyatındaki tenkit anlayışını birçok noktalarda kusurlu bularak edebiyatımızda yeni bir tenkit görüşü yaratmak istediler. Servet-i Fünundan önceki nesiller Batılı yazarların edebiyata dair görüşlerinden istifade etmiş olmakla beraber , Batılı tenkitçilerin tenkidi fikir ve eserleri ile yakından meşgul olmamışlardır.Servet-i Fünuncular, Batılı yazarların eserlerini daha büyük bir dikkatle inceledikleri gibi, tanınmış tenkitçilerin fikirlerinden de geniş olarak faydalanmışlardır.⁴⁸

Servet-i Fünun devrinde şiir, hikaye, roman türleri edebiyatımıza Tanzimat'la beraber giriş yapmasına rağmen bu yeni edebi türlerde eserler kaleme alınırken eserlerin yapısı üzerinde ne derece ciddiyetle durulmuş ise eserlerin estetik olması hususunda aynı değer ve önemle eğilmişlerdir. Bu dönem sanatçıları estetiğin dışında dil ve üslup üzerinde durarak bunların felsefesini yapmaktan geri durmazlar. Yeni fikir, düşünce ve hislerini ifade edebilmek için yeni bir dil ve edebi üslubun gerekliliğine inanarak üslup arayışına girerler.

Edebiyat alanındaki bu arayışların yanı sıra tenkit alanında da bütün özellikleri ile edebiyatımıza romantik tenkidi taşırlar. Edebi tenkit sahasında kurallardan kaçınıp tenkitte mutlak prensipler konulmazken şahsiyete ve izlenimlerine dayanan hükümler vermekte ısrarcı bir tutum sergilenir. “Romantik tenkitin sanata ve ferdiyete fazlaca değer vermesi üzerine sanat, Tanzimat'la yerleşmeye başlayan sosyal fayda prensibinden uzaklaştırılarak “sanat için sanat” fikrine yöneltilir.” Yine romantik

⁴⁷ Ercilasun, a.g.e., s.4-6

⁴⁸ Ercilasun, a.g.e. s.67

tenkidin bir tezahürü olarak; biyografi, psikoloji, sosyoloji, tarih gibi edebiyatın dışında kalan disiplinler de ziyadesiyle işlenir.

Gerek yapı ve estetik gerekse dil ve üsluba yönelik arayışlarla beraber tenkit alanında gerçekleştirilen bir bakıma reform niteliğindeki yenilik hareketleri ile Doğu-Batı polemiğe varan eleştirel tartışmalar görülür. Eski edebiyat yanlılarının Servet-i Fünuncuları Doğu-Batı mücadelesi ekseninde polemiğe varan tartışma ortamına çekmelerine Servet-i Fünuncular mecbur kalmadıkça girmezler.⁴⁹

Servet-i Fünuncular tenkit meselesi üzerine gayet hacimli ve ciddi bir şekilde durmuşlar, ona en az diğer edebi türler kadar yer ve değer vermişlerdir. Şu halde Türk tenkit tarihi içinde Servet-i Fünuncuların esas mevki, tenkide bir edebi tür haysiyeti kazandırmalarıdır. Onlar bunu yaparken Batı tenkitçilerini yakından takip etmişler, Batı tenkit metotlarını uzun uzun ele almışlar ve tanıtmışlardır.⁵⁰

Servet-i Fünuncular Batı tenkidini tanıtmaya önem verdikleri gibi Batıdaki edebi mesleklerden ve Batılı yazarlardan da bahsederler. Realizm, Romantizm, Parnasizm, Sembolizm ve Dekadizmi anlatırlar ve edebiyatta realizmi tercih ettiklerini sık sık belirtirler. Buna rağmen yazdıkları eserlerde bedbinlik ve aşırı hissilik hakimdir, hep aşk ve aşka dayana konular işlenmektedir. Onlar bunun farkındadır ve bu hususu tenkit ederek değişme ihtiyacı hissettiklerini belirtirler.⁵¹

Servet-i Fünuncuların tenkide getirmiş oldukları hususlar, romanda ve şiirde yaptıklarından daha az değildir. Onların tenkitleri, kendi getirdikleri yeniliğin müdafaasıdır. Bu suretle yeni fikirler de getirmiş olurlar. Ayrıca kendilerinden sonrakilere yalnız eserleriyle değil, tenkitleriyle de tesir etmişlerdir. II. Meşrutiyet devrinde Fuat Köprülü ile Şahabettin Süleyman Servet-i Fünun tenkidini daha sistemli bir hale koyarlar.⁵²

Servet-i Funun devrinde, Türk edebiyatının Avrupalılaştırılması konusunda o zamana kadar bütün yönlerde yapılan çalışmalar çok daha yoğun ve dinamik bir şekilde sürdürülerek, kesin sonuca hızla ulaşılmıştır. Artık iyiden iyiye zayıflamış olan

⁴⁹ Ercilasun, a.g.e., s.38-42

⁵⁰ Ercilasun, a.g.e. s.217

⁵¹ Ercilasun, a.g.e. s. 216

⁵² Ercilasun, a.g.e. s.221-222

Divan Edebiyatı'nın daha fazla kötülenmesine lüzum kalmadığı için mücadele, daha çok, kendilerine yapılan hücumların püskürtülmesinden ve Servet-i Fünun Edebiyatı'nın açıklanmasından ibaret kalmıştır. Eski edebiyat taraftarlarının Servet-i Fünun nazımının vokabülerindeki sun'iliğe, anlam karışıklığına aşırı Fransız hayranlığına yönelttikleri ağır hücumlar yüzünden başlayan sürekli çatışmalar 1896'dan başlayarak üç yıl sürmüş, karşı tarafın daima kavgaya kaçan ve Muallim Naci'nin yalnız üslup hatalarına dayanan basit metodunu sürdüren tenkitleri karşısında, Servet-i Fünuncular daha geniş görüşlü, objektif ve daha seviyeli kalmayı başarmışlardır.⁵³

Netice olarak Servet-i Fünuncuların Türk tenkidine şöyle hülasa edebiliriz:

1.Tenkidi “edebi bir tür” haline getirmişlerdir.

2.Batılı tenkitçileri yakından takip ederek Batı tenkit metotlarını tanıtmışlardır.

3.Edebiyatta bakış tarzını değiştirmişler, onu sosyal fayda prensibine göre değil, estetik bir varlık olarak ele almışlardır.

4.Avrupai bir şiir ve roman estetiği yaratarak kendilerinden sonrakilere tesir etmişlerdir.⁵⁴

2.5. 20. Yüzyılın İlk Çeyreğinde Tenkit

20. yüzyılın ilk çeyreğinde eleştirinin kavramsal ve teorik yönü üzerine duran bağımsız ürünlerin az olup eleştiri ve eleştirmenler hakkında ortaya çıkan görüş ve düşünceler ise daha çok dönem içerisinde eleştiri odağı olan eserlere yönelik kaleme alınmış eleştiri yazılarındaki değiniler ve bağımsız yazılardan ibarettir. Yüzyılın ilk devrelerinde eleştiri üzerine görüşleri ile iki önemli isim dikkat çeker.

Celal Sahir ve Mehmet Akif. Celal Sahir, eleştiriye yönelik fikirlerini belirttiği 1909 yılında kaleme aldığı tiyatro eleştirisi ile ilgili yazılarında bizde bireysel tartışmaların ötesine geçmekten uzak olan eleştirinin görev ve sorumluluklarının

⁵³Akyüz, a.g.e., s.125

⁵⁴Ercilasun, a.g.e.,s.220

yeterince anlaşılıp değerlendirilmemesinden yakınlıkla eleştirinin bir sistem dahilinde gelişip şekillenmesi gerektiğini dile getirir.⁵⁵

Akif ise, II. Meşrutiyetin ardından yazmış olduğu “İtikad” başlıklı yazısında eleştiriye dair görüşlerinden oluşan yazısında, öncelikle eleştiri kavramı üzerinde durur. Eleştiri için kullanılan “tenkid” adlandırmasının yanlışlığına değinerek bu kelimenin yerine “intikad”ın kullanılması gerektiğine dikkat çeker. Kavramsal fikirlerinin yanında eleştirmenin bir eseri değerlendirme ve esere yaklaşımında dikkat etmesi gereken noktalara değinir. Sağlıklı bir değerlendirme için eleştirmenin esere hesapsız, önyargısız bir düşünceyle esere yaklaşmasının gerekliliğini vurgular.

Devrin Fecr-i Ati, Milli Edebiyat ve toplulukların dışında yer alıp eleştiri ve eleştirmen konulu gerek teorik gerekse kavramsal düşünceleri ile dikkat çeken Ali Canip, Ali Kemal, Hüseyin Rahmi, Rıza Tevfik daha bir çok şahsiyet bulunmaktadır.

1918 yılında eleştiriye dair dikkat çeken bir yazı Ömer Seyfettin’in kaleminden görülür. Edebiyatı yüksek milletlerde eleştirinin önemli bir yeri olduğunu belirten yazar, eleştiriye edebiyat dünyasının kolluk kuvvetlerine benzeterek eleştirinin olmadığı bir edebiyat dünyasında zevksiz, kalitesiz edebi eserlerin ve sapkın düşüncelerin ortaya çıkacağı fikrini ileri sürer. Ömer Seyfettin’e göre eleştiri edebiyata ve sanata zevkte, estetikte ve mantıkta bir yön tayin edicidir. Ayrıca eleştiride bireysel zevklere itibar edilemeyeceğini, bireysel zevklerin üstünde milli zevklere itibar edilip eleştiride dikkate alınması gerektiğini savunur.⁵⁶

Dönem içerisinde eser menşeli tartışmalar da görülür. Bunlardan biri Fecr-i Ati döneminde Şebahattin Süleyman’ın “Çıkmaz Sokak” adlı piyesi üzerine yaşanan tartışmalardır. Raif Necdet’in eserin ahlakiliği boyutunda başlattığı tartışma Yakup Kadri, M. Rauf, Köprülüzade Mehmet Fuat ve Hüseyin Rahmi’nin de katılımıyla büyüyen devam eder. Mehmet Akif’in “Safahat” ve Hüseyin Rahmi’nin “Cadı” adlı

⁵⁵ Alim Kahraman, “XX. Yüzyılın İlk Çeyreği İçinde Türk Edebiyatında Eleştiri”, **Hece Dergisi, Eleştiri Özel Sayısı**, Sayı: 77,78,79, Mayıs, Haziran, Temmuz 2003, s. 86.

⁵⁶ Kahraman, a.g.e., s.85.

eserleri etrafında da gelişen tartışmalarda dönemin eser menşeli tartışmaları arasında ayrıca dikkat çeker.⁵⁷

2.6. Cumhuriyet Döneminde Tenkit

1923-1938 yılları arasında, Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık aşaması ve silahlı mücadelenin ardından siyasal alanda gerçekleştirilen reformların ve sonrasında ilan edilen Cumhuriyetle siyasal, kültürel ve toplumsal alandaki muasırlaşma hareketiyle yeni bir döneme girilir. 1923-38 yılları arasında gerçekleşen değişimlerden hareketle Türk Edebiyatı yeni bir sürece girer. “Bu değişimler ve dönüşümler ortamında yeni insani ve toplumu yoğurarak çağdaş uygarlık düzeyine çıkarmayı görev edinen idealist bir kuşak ortaya çıkarılmıştır.

Amaçları, kitlelerle sıkı bağlar kurarak devrim ilkeleri yerleştirmek ve yaymaktır. Çağdaşlaşmanın II. Meşrutiyet'ten sonraki ikinci ve tamamlayıcı halkasını oluşturan Cumhuriyet kadrolarının hedefi, Türk toplumunu” çağdaş uygarlık yörüngesine oturtmak”tır. Bu iş, iki aşamada gerçekleştirilecektir. Birincisi, “gelenekçilik tutumunu yok etme”, ikincisi ise “onların yerine bu yörüngeye uygun kuralları, örgütleri yerleştirmek; toplumun yeni kuşaklarını bu yörüngeye gereklerine göre yetiştirecek gelenekle çağ arasındaki geçiş köprüsünü kurmak” işidir. Dönemin şartlarında ortaya çıkan bu idealist kadronun hedefe giden yolda sergilediği tutumları Tanzimat dönemi edebiyatçılarının eskiyi red, yenin ise tanıtım ve yerleştirilmesi anlayışı ile paralellik gösterir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında her alanda yaşanan değişikliklerle yeni bir çehreye bürünen edebiyatımızdaki eleştiri; devrin genel politikası gereği ulus bilicini kazanmaya ve kazandırmaya yönelik araştırma ve tanıma çalışmalarının tarihe yönelmesi neticesinde yayımlanan araştırma ve inceleme eserlerinin çoğunlukla edebiyat tarihi ve antolojiler türünden olması nedeniyle edebiyat tarihi ile birlikte anılır.⁵⁸

Fuat Köprülü'nün öncülüğünde sistemli çalışmalarla ilerleme kaydedilerek ard arda edebiyat tarihi türünde eserler yayımlanır. Böylesi bir edebi sahada şekillenen

⁵⁷ Kahraman, a.g.e., s.85.

⁵⁸ Kahraman, a.g.e., s.85-88.

eleştiri, tabiatıyla edebiyat tarihi yönteminden etkilenir. Edebiyat tarihi ile eleştirinin birlikte anılmasına karşın eleştiri ile edebiyat tarihi arasında belirgin farklılıklar olduğu düşüncesinden hareketle eleştirmen nasıl ve ne şekilde olması gerektiğine yönelik dönemin yazarları çeşitli düşünceler ileri sürer.

Eleştirinin özneliği ve nesneliği, diğer bir tabirle izlenimciliği ve bilimselliği etrafında cereyan eden fikir müsabakalarında Fuat Köprülü Türk Edebiyatı Tarihi adlı eserinin girişinde edebiyat tarihinin nesnelliğinden söz ederken eleştirinin “öznel” olduğunu belirtir, bu nedenle eleştirinin nesnel olmadığını ve olamayacağını belirtir. Nurullah Ataç da Fuat Köprülü gibi nesnel anlayışın karşısında durarak nesnel eleştirinin edebiyat tarihçiliğinden başka bir şey olmadığını savunur. Dönemin bir diğer edebi şahsiyeti Sabahattin Eyüboğlu ise Köprülü ile Ataç’ın aksine eleştiride nesnellikten yana bir tavır sergiler.

Diğer edebî türlerden ziyade edebi eleştiri ile uğraşan ve bunda kararlılık gösteren Ataç, eleştirinin öznelliğini savunmakla beraber eleştirmenin bazı özellikleri üzerinde de durur. Ataç’a göre eleştirmen kurallar koyup hükümler veren karşıt görüş ve fikirlere sahip olan hasımlarını yererken, kendisine yakın bulduklarına övgüler yağdıran, gerçeği keşfedip öğretmek zorunda olan yazarı okura yansıtmaktan öteye geçemeyip eleştiri sahasında yüzeysel değerlendirmelerde bulunurlar. 1951-60 yılları arasında Nurullah Ataç ve Mehmet Kaplan’ın yanına Asım Bezirci, Hüseyin Cöntürk, Fethi Naci, Attila İlhan gibi edebi şahsiyetlerde katılır.⁵⁹

Hemen her dönemde görülen eski yeni çatışması 1940 ve 1950’li yıllarda da görülmekle beraber bu dönem de eleştirmenin görevi “eserin temel özelliklerini ortaya koymakla beraber iyinin nasıl ve ne şekilde gerçekleştiğini gösterebilmek, yazara ve okura yol gösterip öz ile içerik ilişkisini ortaya koyabilmektir” olarak kabul görmüştür.

Şair ve şiir ekseninde eski-yeni şair, şiirde yenilik, biçim ve içerik, hece-aruz, anlam- sanat çatışmaları yaşanarak “güzel” ve “fayda” tartışması bu dönemde de yaşanır. Bir başka kavga ise siyasi anlamda sağ ve sol görüş taraftarlarının eleştiri anlayışları arasında görülür.

⁵⁹ Kahraman, a.g.e., s.85-88.

Söz gelimi Çınaraltı dergisinde hece-aruz tartışması, 1950'lerden sonra başlayan "ikinci yeni" tartışması zaman zaman bu çerçeveye girer. Şiir sahasındaki eleştiriler eleştiri ya kişiye ya da esere yönelik olarak görülür. Özellikle karşıt dünya görüşüne sahip şairler yerden yere vurulur. Tevfik Fikret'e yönelik eleştirilerde bu anlayış oldukça belirgindir. Genel eleştiri anlayışı böyle iken eleştirmen şiir eleştirisinde daha çok şairin dünya görüşü, dil ve üslubu, getirdiği yenilikler etkilendiği yerli yabancı şairler, kullanılan temalar, imge kullanımı ve hece ile aruz ölçüsü kullanılmadaki maharet başlıca konulardır. Yansıtmaktan öteye geçemeyip eleştiri sahasında yüzeysel değerlendirmelerde bulunurlar. 1951-60 yılları arasında Nurullah Ataç ve Mehmet Kaplan'ın yanına Asım Bezirci, Hüseyin Cöntürk, Fethi Naci, Attila İlhan gibi edebi şahsiyetler de katılır.⁶⁰

1951-60 yılları arasında daha çok toplumculuk ve estetik eleştirinin önemli ölçütleri haline gelir. Sokaktaki insanın bir fotoğraf gibi değil de yaşayan, canlı bir insan gibi eserde yer bulması istenir. 1951-60'lı yıllarda eleştiri, Fethi Naci, Asım Bezirci, Tahir Alangu gibi adlar etrafında belirginlik kazanır.

İyi niyetli eleştiriler görülmekle birlikte, karşıt görüşte olmaktan kaynaklanan tartışma ve kavgaların yaşandığı 1939-60 yılları arasında kuramsal çalışmaların azlığına karşın esere yönelik eleştirilerin oranında bir artış olur. Gerek yazarlar gerekse şairler eleştirmenin ve eleştirilmenin gerekliliğine inanmaya başlamışlardır. ,

1960'lı yıllardan günümüze Türk eleştirisinde görülen en önemli gelişme öznel eleştiriden nesnel/bilimsel eleştiriye geçişteki faaliyetlerin yoğunluğu olarak karşımıza çıkar. Nesnel eleştiri çalışmaları iki ayrı mecrada gelişir. Bunlardan ilki Berna Moran, Tahsin Yücel, Akşit Göktürk, Murat Belge, Şerif Aktaş, Doğan Aksan ve Gürsel Aytaç'ın başı çektiği; edebiyatın tekniğine ve tarihine hakim olup ölçülü, tarafsız, nesnel ve bilimsel bir üslupla eleştiriye dair hatırı sayılır bir üretkenlik gösteren ve ümitlenen Türk Dili ve Edebiyatı veya Batı Dili ve Edebiyatı kürsülerinde görevli akademisyen kadrolarıdır. Bu dergilerde nesnel eleştiri alanında yazıları yayımlanmış isimler arasında Prof. Dr. Sadık Kemal Tural, Prof. Dr. Bilge Ercilasun bulunmaktadır.

⁶⁰ Kahraman, a.g.e., s.85-88.

1960'lı yıllarla birlikte şiir, roman ve hikaye türleri arasında kuramsal ve uygulamalı eleştiri çalışmaları dikkat çeker. Şiire yönelik kuramsal çalışmalar, Hüseyin Cöntürk ve Eser Gürson'un öncülüğünü yaptığı Bines grubunda görülür. Bines, 1960'lı yıllarda seviyeli bir edebiyat kuşağını oluşturmak gayesiyle kadrolaşarak eleştiriye bir kurum haline getirmeye çalışmıştır. Çalışmalarını Evrim, Devrim 60, Alan 67, Yordam dergilerinde yayımlarlar.

3.EDEBİYAT DERGİLERİ ve TENKİT BAĞLAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

1940'lı yıllardan itibaren 1980'li yıllara kadar Türk edebiyatında dergicilik anlayışı önemli gelişmeler göstermiştir. Bu dönemde çıkan dergilerde önemli edebi kişilikler çeşitli katkılarda bulunmuş ve tenkitin gelişimine yardımcı olmuşlardır. Öncelikle İkinci Dünya Savaşı'nın yurdumuzda yol açtığı tüm olumsuzluklara, ileride Varlık dergisini de zorlayacak kağıt sıkıntısı matbaalardaki sıkışıklık gibi türlü sıkıntılara rağmen Türk dergiciliği için oldukça verimli geçmiştir. Bunun yanı sıra Tanzimat dönemi ile birlikte gelişen tenkit olgusunun da artık bazı dergilerde yaygınlaşmaya başladığı görülür.

1940'lı yıllardan günümüze belli başlı dergiler şunlardır: ⁶¹

Servet-i Fünûn - Uyanış (27 Mart 1891-26 Mayıs 1944): Cumhuriyet öncesinde Edebiyat-ı Cedide, Fecr-i Âtî, Şâirler Derneği gibi pek çok edebî oluşuma sayfalarında yer veren Servet-i Fünûn dergisi, Cumhuriyet döneminde de yayın hayatına devam etmiştir. İlk çıktığı zamanlar edebiyata da yer vermekle beraber daha çok fen ve tıp ile ilgili konuları işlemekte olan dergi 1895 yılının sonlarına doğru Tevfik Fikret'in idaresinde sanat ve edebiyat dergisi hüviyeti kazanmıştır.

Tevfik Fikret, Cenap Şehabettin, Halit Ziya Uşaklıgil, Mehmet Rauf, Hüseyin Cahit Yalçın, Ahmet Haşim, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Mehmet Fuat Köprülü, Ali Canip Yöntem gibi yenileşme devri Türk edebiyatının mühim simaları Servet-i Fünûn dergisinde yerlerini alırlar.

⁶¹ Hüseyin Özçelebi, **Cumhuriyet Döneminde Edebi Eleştiri (1939-1950)**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998

Cumhuriyetin ilanı ve yeni harf yasası ile Servet-i Fünûn dergisi öncelikle “Uyanış” adını alır; ardından dergi, sayfalarını yeni kuşaklara açar. İlhami Bekir, Hamit Macit Selekler, Ziya Osman, Ahmet Muhip Dranas, Cahit Sıtkı Tarancı gibi isimler bu evrede Uyanış dergisinde eserlerini yayımlarlar.⁶²

Akbaba (7 Aralık 1922- 28 Aralık 1977): 7 Aralık 1922’de Yusuf Ziya Ortaç ve Orhan Seyfi Orhon yönetiminde ilk sayısı çıkan Akbaba dergisi, siyasî-mizah dergisi olmasının yanında bir edebiyat ve kültür dergisi olarak da dikkatleri çekmiştir. 1940’lı yıllarda Orhan Seyfi Orhon’un Akbaba dergisinden kopmasına rağmen dergi, Yusuf Ziya tarafından çıkarılmaya devam etmiştir. Yusuf Ziya vefatına kadar dergiyi çıkarmaya devam etmiş, 1967 tarihinde vefatının üzerine Akbaba dergisinin yönetimi Ortaç’ın oğlu Ergin Ortaç tarafından devralınmış ve dergi 1977 tarihine kadar çıkmaya devam etmiştir.

Türk mizah dergilerinin içerisinde en uzun soluklularından biri olan Akbaba dergisi döneminin çok önemli şair ve yazarlarına sayfalarında yer vermiştir. Yusuf Ziya Ortaç, Reşat Nuri Güntekin, Orhan Seyfi Orhon, Vâlâ Nurettin, Nazım Hikmet, Faruk Nafiz, Peyami Safa, Nahit Sırrı Örik, Fahri Celâleddin Göktulga bu isimler arasında sayılabilir. Akbaba, gerek çok önemli yazar ve şâirleri çatısı altında toplamış olması, gerekse zengin bir içeriğiyle sadece bir mizah dergisi olmakla kalmamış, devrin edebiyat dergileri içinde de önemli bir yer edinmiştir. Yusuf Ziya’nın Akbaba’sı, Mehmet Önal’ın ifadesiyle “zamanımıza kadar yasayan birçok mizah yazarının ve karikatüristin yetiştiği bir ocak hüviyetini yıllarca korumuştur.”⁶³

Fikirler (1 Temmuz 1927 - 1 Haziran 1950): 1 Temmuz 1927 tarihinde ilk sayısı yayımlanan Fikirler dergisinin sahibi Vedide Baha Pars, yazı işleri müdürü ise Emin Aktuna’dır. Derginin ilk sayısında yer alan “Maksadımız ve Mesleğimiz” başlıklı yazıda Fikirler dergisinin yayın hayatına giriş gerekçesi ortaya konmuştur.

Dergi, kültür ve edebiyat sahasında gençlere yardım edecek, bu sebeple sayfalarında çağdaş ulusçu akıma bağlı şair, yazar ve bilim adamlarının eserlerine yer verecektir.

⁶² Erdal Doğan, **Edebiyatımızda Dergiler**, Bağlam Yay., İstanbul, 1997, s.13.

⁶³ Doğan, a.g.e., s.13.

Derginin yazar ve şair kadrosu Necmettin Halil Onan, Mustafa Rahmi Balaban, Hikmet İlaydın, Orhan Rahmi Gökçe, Hikmet Dizdaroğlu, Abdülkadir Karahan, Ceyhun Atuf Kansu, Mustafa Şerif Onaran, Edip Cansever, Orhan Hançerlioğlu, Fakir Baykurt... derginin yazar ve şair kadrosu içerisinde sayabileceğimiz isimlerdendir.⁶⁴

Çığır (1 Ocak 1933- 23 Aralık 1948): 1940'lı yılların Türkçü dergilerinden kabul edilen Çığır, Hıfzı Oğuz Bekata tarafından Ankara'da çıkarılmıştır. Toplam 193 sayı çıkan Çığır dergisi, sadece edebiyat dergisi olmakla kalmamış, tarih, sosyoloji alanlarında da pek çok araştırma ve inceleme yazısına da sayfalarında yer ayırmıştır.

Çığır dergisinin yayın politikasında 1943 tarihi itibariyle belirgin bir değişiklik gözlenir. Bu dönemde dergi sayfalarını daha çok genç yazar ve şairlere açmıştır.

Çığır dergisinde yazıları ve şiirleri çıkan şahıslar arasında Hüseyin Rahmi Gürpınar, Halit Ziya Uşaklıgil, Hüseyin Namık Orkun, Yaşar Nabi Nayır, Halit Fahri Ozansoy, Şükufe Nihal, Peyami Safa, Kemalettin Kamu, Ömer Bedrettin Uşaklı, Enis Behiç Koryürek, Sabri Esat Siyavuşgil... sayılabilir.⁶⁵

Ülkü (Şubat 1933- Aralık 1949): Adı Atatürk tarafından konulan "Ülkü", Halkevleri Dergisi olarak, Şubat 1933'te yayımlanmaya başlar. Toplam 270 sayı çıkan derginin sahibi Nusret Kemal Köymen, yazı işleri müdürü Necip Ali Küçüka, sorumlusu ise Recep Peker'dir. Ülkü dergisi ilk sayısından 102. sayısına kadar tarımcılık, halk sağlığı, sosyoloji, felsefe, spor, ekonomi, tarih, edebiyat gibi çok çeşitli konulara yer veren bir dergiyken, 102. sayıyla, yani Ahmet Kutsi Tecer'in yönetime geçişiyle birlikte edebiyat ve folklorik çalışmalara ağırlık veren bir dergi konumuna gelir.

Erdal Doğan, Ülkü dergisinin Tecer'in yönetime geçişiyle başlayan ikinci döneminde özellikle halk edebiyatına yöneldiğini belirtir: "Yunus Emre'den Karacaoğlan'a, Pir Sultan Abdal'dan Kul Himmet'e birçok halk ozanı üstüne yapılan

⁶⁴ Özçelebi, a.g.e., s.14-16.

⁶⁵ Özçelebi, a.g.e., s.14-16.

inceleme-araştırmalar yayınlarlar. Aşık Veysel, Ali İzzet Özkan gibi dönemin halk ozanları ilk kez bu dergide görünürler.”⁶⁶

Yeni Adam (1 Ocak 1934 -1978): 1 Ocak 1934 tarihinde İsmail Hakkı Baltacıoğlu tarafından çıkarılan Yeni Adam, farklı dünya görüşüne sahip pek çok yazar ve şairi bünyesinde buluşturmayı başarmış bir dergidir.

1934’ten İsmail Hakkı Baltacıoğlu’nun ölümüne kadar yayın hayatını sürdüren dergi zaman zaman edebiyatın ikinci plâna itildiği bir düşünce dergisi şeklinde görünse de oldukça zengin bir yazar ve şair kadrosuna sahiptir.

Yeni Adam dergisinde yer alan yazar ve şairler arasında Nazım Hikmet, Nurullah Ataç, Sait Faik Abasıyanık, Asaf Halet Çelebi, İlhan Berk, Hüsametdin Bozok, Zahir Güvemli, İlhami Bekir Tez... sayılabilir.

Yücel (23 Şubat 1935- Ağustos 1956): Yücel dergisi, 23 Şubat 1935 – Ağustos 1956 tarihleri arasında Muhtar Fehmi Enata ve Kemalettin Birsen yönetiminde çıkar. Derginin çıkış amacı ilk sayıda Kemalist düşünce doğrultusunda gençliği yüceltmek ve gençlik için çalışmak şeklinde özetlenir. Daha çok yükseköğrenim gençliğine yönelen Yücel dergisi, özenli sayfa yapısı ve içeriğiyle döneminin önemli dergileri arasında yer almıştır.⁶⁷

İnsan (15 Nisan 1938- Ağustos 1943): Nurullah Ataç, Hilmi Ziya Ülken, Sabahattin Eyüboğlu ve Muzaffer Şerif

Başoğlu’nun kuruculuğunu üstlendiği İnsan dergisi, ilk sayısını 15 Nisan 1938 tarihinde çıkarır. Hilmi Ziya Ülken aynı zamanda derginin sahibi ve sorumlu müdürüdür. İnsan dergisinin, 1943 yılında kapanana kadar çeşitli dönemlerde tam dört kez yayın hayatına ara verdiği görülür. Ancak tüm bu ara verişler derginin döneminin etkin bir yayın organı olmasını engellememiştir. Öyle ki kültür hayatına egemen olan

⁶⁶ Mustafa Oral, **Ülkü Dergisinin Türk Düşünce Hayatındaki Yeri**, Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ank., 1995

⁶⁷ Doğan, a.g.e., s.24

hava, sayfalarında o kadar güzel yansıtılmıştır ki İnsan dergisi bu anlamda dönemi için önemli bir belge olarak kabul edilmiştir.⁶⁸

Hareket (Şubat 1939- Ocak- Şubat- Mart 1979): Nurettin Topçu yönetiminde Şubat 1939’da ilk sayısını çıkaran Hareket dergisi Anadoluçuluk fikri ile İslâm ve milliyetçiliğin sentezini yapmaya çalışmıştır. Hareket dergisi, döneminin diğer dergilerinden kendisini ayıran bu özelliğiyle, çok okunan bir dergi olmayı başarmıştır.

Zaman zaman yayın hayatına ara veren Hareket dergisi 1979 tarihine kadar yayın dünyasında etkinliğini sürdürmüş ve bu ekolde yetişen bazı sanatçılar, Hareket dergisinin devamı olarak görülebilecek Dergâh dergisini çıkarmaya başlamışlardır.

Fikir ve sanat dergisi olan Hareket’te çıkan imzalar arasında Nurettin Topçu, Mehmet Kaplan, Hasan Tanrıkut, Sabahattin Batur, Rıfki Melûl Meriç, Ahmet Kabaklı, Muvaffak Sami Onat, Hilmi Ziya Ülken, Muzaffer Uyguner, Mustafa Kutlu, Şevket Bulut, Ali Nihat Tarlan, Mehmet Çavuşoğlu...

Ses (Haziran 1939 -1948): İlk sayısı Haziran 1939’da yayımlanan Ses dergisi’nin yazı işleri müdürü ve sahibi Yusuf Ahıskalı’dır. Zaman zaman İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı’nca kapatılan dergi, Kasım 1939 tarihinde “Yeni Ses” adını alarak yayın hayatını sürdürmüştür.⁶⁹

Toplumcu- gerçekçi çizgide yer alan dergi, 9 Ekim 1945 tarihinde yeniden Ses adını alır. Dergide yer alan isimler arasında Sadri Ertem, Halikarnas Balıkcısı, Nazım Hikmet, Abidin Dino, Asaf Halet Çelebi, İlhan Berk, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Attila İlhan, Suut Derviş, Fahri Celâlettin Göktulga, Aziz Nesin, Mehmet Şeyda... sayılabilir.

Hamle (1 Ağustos 1940- 1 Aralık 1940): Dönemin toplumcu-gerçekçi çizgide yer alan bir diğer dergisi Hamle’dir. Derginin müessisi Celâlettin Ezine, Neşriyat müdürü Hasan Tanrıkut’tur. 1940 kuşağının toplumcu gerçekçi isimlerine sayfalarını açan dergide şu isimlerle karşılaşmaktayız: Celalettin Ezine, Hasan Tanrıkut, Behçet

⁶⁸ Doğan, a.g.e., s.24

⁶⁹ Doğan, a.g.e., s.24-26

Necatigil, Sabahattin Kudret Aksal, Asaf Halet Çelebi, Hasan İzzettin Dinamo, Suphi Taşan.

Yurt ve Dünya (1 Ocak 1941-15 Mart 1944): Yurt ve Dünya dergisi Behice Boran, Adnan Cemgil ve Pertev Naili Boratav yönetiminde 1 Ocak 1941 tarihinde yayın hayatına başlar ve 1944 yılında dönemin bazı diğer dergileriyle birlikte kapatılır.

Toplumsal gerçekçi çizgiyi benimseyen, hatta bu çizgideki dergilerin en aktiflerinden olan Yurt ve Dünya, Çınaraltı, Millet, Gök-Börü gibi dönemin milliyetçi çizgideki dergilere karşı tavır almış ve sert eleştirilerde bulunmuştur.

Yurt ve Dünya’da yazan isimler arasında Behice Boran, Adnan Cemgil, Pertev Naili Boratav, Sabahattin Ali, Orhan Kemal, Kemal Bilbaşar, Niyazi Berkes, Melih Cevdet Anday, Mustafa Necati Sütüven... sayılabilir.⁷⁰

Adımlar (Mayıs 1943- Nisan 1944): Adımlar dergisi, Behice Boran ve onun Yurt ve Dünya’nın yazı kadrosunda bulunan DTCF’deki meslektaşları tarafından çıkarılır. Anlayış olarak Yurt ve Dünya’nın paralelinde bulunur ve onun gibi dönemin Türkçü dergileriyle tartışmalara girer. Adımlar dergisinin daha çok faşizm eleştirisi ve Türkçü dergilerin hümanizm değerlendirmeleri üzerinde durduğu görülür.

Büyük Doğu (Eylül 1943 – Mayıs 1978): Necip Fazıl Kısakürek’in “Eylül 1943 - Mayıs 1978 tarihleri arasında değişik boyutlarda, çeşitli aralıklarla 35 yıl boyunca haftalık, aylık ve günlük olarak yayımladığı Büyük Doğu ise, fikri, edebi, siyasi ve dini muhtevalı bir dergidir. Her defasında birinci sayıdan başlamak suretiyle en uzun süreli 122, en kısa süreli 5 sayı halinde çıkan dergi, tam on beş defa yayın hayatına girdikten sonra çeşitli sebeplerle kapanmıştır.”⁷¹

Büyük Doğu, toplam olarak 512 sayı yayımlanmıştır. Büyük Doğu dergisi başlangıçta, şiir, hikâye, eleştiri ve deneme türünde yazıların yayımlandığı edebî bir dergi hüviyetindeyken; 1945 yılından sonra, Türkiye’nin yavaş yavaş çok partili döneme geçtiği bir dönemde kamuoyu oluşturmak amacıyla siyasi yönü ağır basan bir dergi haline dönüşür.

⁷⁰ Doğan, a.g.e., s.35

⁷¹ Doğan, a.g.e., s.35-36

Başıyazarı Necip Fazıl olmak üzere 1940'lı yılların pek çok edebiyatçısı Büyük Doğu sayfalarında kendilerine yer bulmuştur. Sait Faik Abasıyanık, Abidin Dino, Azra Erhat, Bedri Rahmi Eyüboğlu, İlhan Berk, Cahit Sıtkı Tarancı, Sabahattin Eyüboğlu, Sezai Karakoç, Özdemir Asaf, Emin Ülgener, Ziya Osman Saba, Fazıl Hüsni Dağlarca... bu isimler arasında sayılabilir.

Orkun: Orkun, 1952 yılında İstanbul'da aylık olarak yayımlanmıştır. Kendisini haftalık Türkçü dergi olarak tanımlayan Orkun, Orhun dergisinin devamı niteliğinde yayını sürdürmüştür. Türkçülük üzerine yayımlanan fikir yazıların yanı sıra, çok az da olsa edebî nitelikte yazılar yayımlayan dergi, asıl olarak Türkçülük davasının edebiyatımızdaki öncüleriyle ilgili yayımlanmış yazılarıyla dikkat çekmiştir.⁷²

Yazarlar: Ali Püsküllüoğlu, Hikmet Dizdaroğlu, Nihal Atsız, Okçuoğlu, Tümtürk.

Papirüs: Cemal Süreya Papirüs dergisini ilk olarak 1960 yılında İstanbul'da dört sayı çıkarmış, dergi dördüncü sayıdan sonra maddi sebeplerden dolayı kapanmıştır. Yayın hayatı üç döneme ayrılan derginin ilk dönemi kısa soluklu olmuştur. Cemal Süreya'nın imzasız baş yazılarıyla dikkat çeken dergide, özellikle şiir ve şiir üzerine yazılan yazılar yayımlanmıştır. Özellikle şiir eleştirileri ilgili derginin yayın hayatı boyunca dikkati çekmiştir.

Yazarlar: Can Yücel, Cemal Süreyya, Mehmet H. Doğan, Turgut Uyar, Ülkü Tamer.

Salkım: Salkım, 1954 yılında Adana'da "içtimai, fikir ve sanat gazetesi" olarak on beş günde bir çıkmıştır. Dergi, her ne kadar gazete olarak çıksa da kaynaklarda dergi olarak anılır. Salkım, özellikle şiir üzerine yazıların çokluğuyla dikkat çeker. Her türlü şiir görüşüne sahip yazarların, şairlerin ürünlerini yayımlayan dergi, ulusal çapta bir üne sahiptir.

⁷² Sema Çetin Baycanlar, **Türkiye'de 1951-1961 Yıllarında Edebi Eleştiri (Kültür, Sanat ve Edebi Eleştiri)**, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adana, 2007, 8-11.

Seçilmiş Hikâyeler: Seçilmiş Hikâyeler, 1947 yılında Ankara’da aylık olarak yayımına başlamıştır. Salim Şengil, bir hikâye dergisi çıkarma fikrinin ilk olarak M.Şevket Esendal’a ait olduğunu söyler. Şengil’in dergi çıkarma fikrine olumlu bakan Esendal, bu derginin bir öykü dergisi olması fikrini Şengil’e paylaştığında bunu heyecanla karşılayan Şengil, hemen derginin çıkış hazırlıklarına başlar.

Dergi, Türk edebiyatındaki ününü yayın hayatı boyunca hikâye türüne olan ilgisi ve ünlü hikâyecilerimizin ilk eserlerini Seçilmiş Hikâyeler’de yayımlamalarıyla kazanmıştır. Mustafa Şerif Onaran derginin edebiyatımızdaki yerini şöyle dile getirir:

“Seçilmiş Hikâyeler Dergisi 1947-1957 arasındaki 10 yıllık serüveninde 66 sayı yayımlanmış; öykü sorunlarının, nice öykücülerin geniş sanat kesimlerinde tartışmasını, öykünün edebiyatta bir yeri olduğunun benimsenmesini sağlamıştır”.⁷³

Seçilmiş Hikâyeler ilk olarak aynı adla kitap olarak yayımlanmış, 3. kitaptan itibaren dergi olarak yayımını sürdürmüştür. 1953 yılına kadar sadece öykülere yer veren Seçilmiş Hikâyeler, 1953’ten sonra farklı edebî türlere ve farklı sanat dallarıyla ilgili yazılara sayfalarını açmıştır.

Yazarlar: Attilâ İlhan, Bilge Karasu, Cevdet Kudret, Ceyhun Atuf Kansu, Fakir Baykurt, İlhan Berk, Melih Cevdet Anday, Nezihe Meriç, Nurullah Ataç, Onat Kutlar, Tahsin Yücel, Tarık Dursun K.

Tenkid: 1951 yılında İstanbul’da içtimai ve edebî gazete olarak çıkan Tenkid, özellikle İstanbul Üniversitesi Türkoloji bölümüne yöneltilen; çoğu isimsiz ve ağır eleştirilerle dikkat çeker. İsimsiz eleştiri yazıları, kaba üslûpları, hedef gösterici ve kışkırtıcı içerikleriyle edebî eleştiri olmaktan ziyade karalayıcı, suçlayıcı özellikler taşır.

Tenkid’de çok sınırlı sayıda olsa da edebî eser eleştirisi vardır. Adları bilinen sürekli bir yazar kadrosu (isimli) olmaması da gazetenin bir başka özelliğidir.⁷⁴

⁷³ Baycanlar, a.g.e., s.8-11.

⁷⁴ Baycanlar, a.g.e., s.8-11.

Yazarlar: Ali Canip Yöntem, Arif Nihat Asya, Ahmet Ateş, Sadrettin Celal Antel.

Tohum: Tohum 1954 yılında çıkan ilk sayısında okuyuculara sanat gazetesini olarak tanıtılmıştır. Dergi boyutlarında ve içeriğinde bir değişiklik olmamasına rağmen, ikinci sayısında aylık edebiyat fikir ve sanat dergisi olarak çıktığını duyurur. İlk sayılarda İstanbul'da basılan Tohum daha sonra Adana'da yayımlanmıştır. Dergide kitap tanıtım, eleştiri yazılarının yanı sıra hikâyeler, şiirler ve sanatla ilgili yazılar yayımlanmıştır.

Türkçe: 1960 yılında İstanbul'da aylık olarak çıkmaya başlayan Türkçe dergisini, Asım Bezirci, Fazıl Hüsnü Dağlarca tarafından çıkarılacak dergi her ayın sonunda yayınlanacak. Türkçenin arınması, özleşmesi, gelişmesi için çalışacak. Bu ülküye saldıranlara karşı çıkacak, Osmanlıcılara karşı Türkçecileri savunacak cümleleriyle okurlara tanıtılmıştır. Özellikle dil konusundaki duyarlılığıyla dikkatleri çekmiştir. Her sayısında Dağlarca'nın şiirlerinin yer aldığı dergi, genel anlamda dil konusuna eğilmiştir.⁷⁵

Varlık: 1933 yılında Ankara'da yayımına başlayan dergi, 1946 yılından itibaren İstanbul'da yayımını sürdürmüştür. Varlık'ın çıkış amacı ilk sayıda; memlekette bir tek hakiki sanat mecmuası yok. İnkılâbın, her sahada yokluktan varlıklar yaratma işine girişmiş olduğu bir devirde acısı hissedilen bu boşluğu doldurmak, duyulan bir ihtiyaca cevap vermek gayesiyledir ki, Varlık çıkıyor cümleleriyle dile getirilir.

Türk edebiyatının en uzun soluklu dergilerinden biri olan Varlık, kendi çizgisinden ödün vermeden farklı dönemlerde farklı akımlara ve anlayışlara ev sahipliği yapmıştır. 1956 yılına kadar ayda bir yayımlanan Varlık, 1 Haziran 1956 tarihinden 1969 yılına kadar on beş günde bir yayımlanmıştır.

Cemal Süreya'nın da belirttiği gibi Varlık dergisi, edebiyat tarihçileri, yeni yetişen yazar ve şairler için önemli bir kaynak olmayı başarmıştır.⁷⁶

⁷⁵ Baycanlar, a.g.e., s.8-11.

⁷⁶ Baycanlar, a.g.e., s.8-11.

Yazarlar: A. Ferhan Oğuzkan, A.Şinasi Hisar, Ahmet Hamdi Tanpınar, Ahmet Köksal, Ahmet Uysal, Ali Dündar, Alpay Kabacalı, Attilâ İlhan, Aydın Oy, Behçet Necatigil, Cahit Öztelli, Cahit Sıtkı Tarancı, Cahit Tanyol, C. Orhan Tütengil, Cevdet Kudret, Ceyhun Atuf Kansu, H. Vehbi Eralp, Halim Yağcıoğlu, Hikmet Dizdaroğlu, Hüseyin Cöntürk, İhsan Akay, İlhan Geçer, İlhan Tarus, M. Sunullah Arısoy, Mehmet Bulur, Memduh Balaban, Memet Fuat, Muhtar Körükçü, Muvaffak Sami Onat, Muzaffer Hacıhasanoğlu, Muzaffer Uyguner, Necati Cumalı, Necip Aslan, Necmi Türkel, Nurullah Ataç, Orhan Hançerlioğlu, Orhan Veli, Reşat Nuri Drago, S. Nabi Özerdin, Sabahattin Kudret Aksal, Sabahattin Teoman, Sait Faik, Selahattin Batu, Şahap Sıtkı, Tahsin Yücel, Talat Tekin, Tektaş Ağaoglu, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Yaşar Nabi.

4. AĞAÇ, OLUŞ VE ŞADIRVAN DERGİLERİ HAKKINDA BİLGİ

4.1. Ağaç

“Sanat-fikir-aksiyon” alt başlığıyla çıkan Ağaç dergisinin sahibi Necip Fazıl Kısakürek’tir. 16 Mart 1936 –29 Ağustos 1936 tarihleri arasında haftada bir yayımlanan dergi toplam 17 sayı çıkmıştır. Bu yönüyle Ağaç kısa ömürlü bir dergidir.

Derginin her sayısında kapağına, ismine uygun olarak ağaç resmi konulmuştur. İlk sayıda “Adımız” başlıklı yazıda Necip Fazıl dergiye niçin Ağaç adının verildiğini şöyle açıklar: “Adımızı Ağaç koyuyoruz.Düşünüyoruz ki güzel ve sonsuz tabiatta büyüklüğü, olgunluğu, erginliği, bir kelimeyle perfeksiyonu ondan daha iyi gösterecek bir örnek bulunamaz. Ağaç madde ve ruh gibi, her şeyin bir dış ve iç yüzünü, toprak üstünde ve toprak altındaki gür ve dolaşık varlığıyla çizgi ve biçime sokmuş bir semboldür.”⁷⁷ diyerek ağaca farklı bir açıyla bakar . Esasında Necip Fazıl ağaca madde ve ruh açısından bakar ve mistik bir anlam yükler. Aynı yazının bitiminde de şu açıklamayı yapar: “Ağaç bize dünyaya geldiğimiz günden bugüne kadar içimizi dolduran anlama ve arama sıkıntısının dehşetli anatomisi halinde görünüyor. Gözlerimiz ona daldığı zaman garip bir rontken ışığı altında ruhumuzun bin bir kollu iskeletini görmüş gibi ürküyoruz. Sanki bu fevkalade şahsiyetin hendesindeki nizamla, içinde Allah’ın sırları yatan ruhumuzun hasret çektiği nizam arasında gizli bir yol meydana çıkıyor.”

⁷⁷ Necip Fazıl Kısakürek,”Adımız”, **Ağaç**, Nr.1, 14 Mart 1936, s.1

Dergide Sait Faik Adalı, Samet Ağaoğlu, Cevat Memduh Altar, Sabahattin Ali, İ. Galip Arcan, Nurullah Cemal Berk, Ahmet Muhip Dranas, Bedri Rahmi Eyiboğlu, Sabahattin Rahmi Eyiboğlu, Halil Vedat Fıratlı, Abdülhak Şinasi Hisar, Miraç Katırcıoğlu, Şevket Rado, Ziya Osman Saba, Peyami Safa, Ahmet Adnan Saygun, Ahmet Hamdi Tanpınar, Cahit Sıtkı Tarancı, Ahmet Kutsi Tecer, Burhan Toprak, Mustafa Şekip Tunç, Hilmi Ziya Ülken, Suut Kemal Yetkin, A. Gaffar Güney gibi sanatçıların şiir, hikaye ve yazılarına yer verilmiştir.

Ayrıca Abidin Dino, Arif Dino, Bedri Rahmi Eyiboğlu, Nurullah Cemal Berk, Refik Epikman gibi sanatçılar da resim ve karikatürleriyle dergiye katkıda bulunmuşlardır.

Dergide şiir, hikaye, fıkra, seyahat notları, deneme, tiyatro, eleştiri türünde yerli ve çeviri yazılar yayımlanmıştır. Derginin son sayfalarında “Kitap-mecmua-gazete” başlığı ile yeni neşredilen eserler okuyucuya iletilmiştir. “Bizde ve Dışarıda Aktüalite” başlığı ile de sanat haberleri duyurulmuş, Batı edebiyatından tercüme eserler de yayımlanmışlardır.

Derginin ilk sayfaları her zaman Necip Fazıl’ın yazılarına ayrılmıştır. “Necip Fazıl derginin başyazılarında, o dönemi, insana teklif ettiği yaşama bakımından çok genel bir eleştiriye girişir. Bu eleştiri insanın ruh gerçeği çevresinde mücerrettir. 10. sayıda gayenin “yok”u değil “var”ı bulmak olduğu söylenir. Bu görüş inkılapların şartlandığı yeni toplumsal hayat tarzına kesin bir tepkidir. Sonraları Tanpınar ve dergide yer alan öbür şairlerin aksiyonda Necip Fazıl’la aynı görüşü paylaşmadıkları görülecektir. Bu nedendir ki Ağaç dergisinin bu fonksiyonu Necip Fazıl’da yoğunlaşır.”⁷⁸

“Okuyucuya Mahrem Birkaç Söz”⁷⁹ adlı yazıda okuyucuya ne yapmak istedikleri hakkında bir kelime bile söylemeyeceklerini bunu okurun göreceğini açıklarlar ve okuyucuya şöyle seslenirler: “Bizim sana peşin olarak söylemeye mecbur olduğumuz tek bir söz var. Bu mecmua, senin istediğine, senin keyfine, senin gayene hizmet için çıkmıyor. İsteği, keyfi ve gayesi yüzü kadar değişik olan senden evvel bizim isteğimiz, bizim bir keyfimiz olacak. Eğer onlar üzerinde birleşirsek Ağaç’ı kendi

⁷⁸ “Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi”, Ağaç maddesi, Dergah Yay., Cilt I, İstanbul, 1977

⁷⁹ İmzasız, “Okuyucuya Mahrem Birkaç Söz”, Ağaç, Nr. 14 Mart 1936, s. 1

mecmuan bil.” diyerek adeta okuyucu ikinci plana itilir ve kendi istekleri ön plana çıkarılır. Bu sebeple Ağaç okuyucusuna uzak kalmış bir dergi izlenimi yaratmaktadır.

Dergi dönemin sanat ve edebiyat olaylarını yansıtmaya açısından başarılıdır. “Ağaç, çağına tanıklık konusunda başarıya ulaşmış bir dergidir. Ağaç, aydınlar arasında ilgiyle karşılanmasına rağmen geniş okuyucu kitlelerine ulaşmış bir dergi değildir. Nurullah Ataç ve Nazım Hikmet’ten gelen tepkiler dikkati çekmektedir. Bunlar objektif olmaktan çok ruhçu-mistik görüşe hücum niteliğinde çıkışlardır.”⁸⁰

4.2. Şadırvan

“Haftalık Sanat Mecmuası” olarak yayımlanan Şadırvan dergisi 1 Nisan 1949 – 18 Kasım 1949 tarihleri arasında çıkar. Bu tarihler arasında haftalık olarak toplam 35 sayı çıkar. Kapağındaki “iyiye-güzele-doğruya” sloganıyla hareket eden derginin imtiyaz sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden Behçet Kemal Çağlar’dır.

14. sayıya kadar 30 kr.’dan çıkan dergi 14. sayıdan itibaren fiyatını 50 kr.’a çıkarır. Vatan neşriyatı olan derginin kapağında klasik Türk sanatlarından (çinicilik, minyatür, tezhip...) örnekler sunulur.

Her dergi toplam 16 sayfa olarak çıkar. Sanat ve edebiyat dergisi olarak basılan Şadırvan’da musikiden, mimarlıktan, plastik sanatlardan, resim, halk, divan ve Tanzimat edebiyatına dair pek çok konu üzerinde durulur. Ayrıca dergide birçok sanatçının şiiri ve hikayeleri de yayımlanır. Her derginin 15. sayfası “Dünyada Sanat Hareketleri”, 16. sayfası ise “Bizde Sanat Hareketleri”ne ayrılarak okuyucu hem dünyadaki hem de Türkiye’deki sanat olaylarından bilgilendirilmek istenir. Dergini son sayfası ise her zaman reklamlara ayrılır. Derginin orta sayfasında her hafta Behçet Kemal Çağlar tarafından yazılan “Yurt Güzellemeleri” başlıklı yazı ile Anadolu’nun değişik diyarları tanıtılır. “Yurt Güzellemeleri” adıyla yayımlanan yazı Şadırvan’ın halkçı bir politika izlemesinin en güzel kanıtıdır. “Atatürkçü, milliyetçi, memleketçi doğrultuda yayımlanan dergi bir Neo-Romantizmden yanadır. Bir yandan da yerli destanların oluşturulması istenir. Gözlerini Anadolu’ya çeviren Şadırvan sefalet edebiyatına itibar etmeden halkiyat unsurlarına da yönelecektir.”⁸¹

⁸⁰“Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi”, Ağaç maddesi, Dergah Yay. Cilt I, İst.1977

⁸¹“Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi”, Şadırvan maddesi, Dergah Yay. İst. 1977

Derginin ilk sayfasında “Niçin Çıkıyoruz?” adlı bir yazı yayımlayan Şadırvan, çıkış amacını bir sanat mecmuasının hasretini çekmeleri olarak açıklar. Hasret çektikleri mecmuanın özelliklerini şöyle sıralarlar: “Bir mecmua ki, koyduğu kıymet hükümleriyle, tanıttığı değerlerle, söyletip yazdırdığı ustalarla Türk aydınının sanat telakkilerini bir arada meydana koymuş olsun, Türk sanatını geçmişi ve geleceği ile tanıtsın. Türk halkına sanatı sevdirensin, kendini yalnız sanat bakımından aratsın.”⁸² Sanattan başka cazibeleri olmayacaklarını belirterek, çekici olmak gayretiyle politikaya sapmayı, mizaha kaymayı, sinemanın açık resimlerinden faydalanmayı da reddederler. Hiçbir sabit fikre saplanmayacaklarını, her sanat eserine de sayfalarının açık olduğunu da sözlerine eklerler: Yazının devamında çok defa tembel ve nazlı, beylik şeyler geveleyen meşhur imzaların değil; gerçek değerler ortaya atan, sanat yollarına ışık tutan otoritelerin, ustaların, istidatların, yaş kaydı gözetmeksizin, emrinde olduklarını da sözlerine eklerler. Her sanat meselesi Şadırvan’ın sayfalarında, kendilerine yaraşır güzellik, çekicilik ve canlılıkla yayıp seslenecektir.

Derginin adının Şadırvan olmasını ise “Niçin Çıkıyoruz?” adlı yazıda şöyle açıklarlar: “Sular türlü kaynaklardan süzülüp gelirler; bir su terazi alır, onları istenen seviyeye çıkarır, gerekirse süzülmesine yardım eder, sonra musluklara dağıtır; böylece bir şadırvan meydana gelmiş olur. Her çeşmesinden ruhu serinleten bir su akar. İlk zamanlar damlasa da zararı yok. Bir kere Şadırvan kurulsun, himmet ve kıymet sahipleri sağ olsunlar, suyu her çeşmeden dupduru, gürül gürül akıtmak kısmet olur. İşte hayalimizde bu remzi canlandırarak bu Şadırvan adını aldık.”⁸³

Dergi yayın politikasında belirttiği gibi farklı görüşten pek çok yazar ve şaire sayfalarını açmıştır. Dergide Remzi Oğuz Arık, Agah Sırrı Levent, Hilmi Ziya Ülken, Adnan Saygun, Samet Ağaoğlu, Ahmet Hamdi Tanpınar, Bekir Sıtkı Erdoğan, Munis Faik Ozansoy, Eflatun Cem Güney, A. Mümtaz Kısakürek, Muvaffak Sami Onat, Ahmet Kutsi Tecer, Malik Aksel, Fahri Erdinç, Sabiha Bengütaş hikaye, şiir ve yazılarıyla yer almışlardır.

Şadırvan halkçı bir çizgiden sapmamış, Türk kültür ve sanatını geçmişten yararlanarak anlatmış, siyasetten uzak durmuştur. Sanatın peşinde koşmayı yeğlemişlerdir.

⁸² Şadırvan, “Niçin Çıkıyoruz?”, Şadırvan, Nr. 1, 1 Nisan 1949, s. 1

⁸³ Şadırvan, “Niçin Çıkıyoruz?”, Şadırvan, Nr.1, 1 Nisan 1949, s.1

4.3. Oluş

Haftalık edebiyat ve fikir mecmuası olan Oluş toplam 36 sayılık bir dergidir. 1 Ocak 1939 – 3 Eylül 1939 tarihleri arasında faaliyet gösteren derginin imtiyaz sahibi Halil Vedat Fıratlı, umum neşriyat müdürü ise Mustafa Nihat Özön'dür.

Her derginin ilk sayfası Halil Vedat Fıratlı'nın sohbet tarzında yazdığı yazılara ayrılmıştır. Halil Vedat Fıratlı derginin ilk sayısındaki “Başlarken”⁸⁴ isimli yazısında Oluş'un bir ideal ve realite organı olduğunu söyleyerek sözlerine şöyle devam eder: “Toprak, su, ağaç gibi donuk tabiatın bittiği yerde başlayan ve iyiye, güzele, mükemmele doğru inkıtasız bir akış halinde devam edenin ifadesi olacaktır.” derler ve yazının sonunda sözlerini şöyle bitirirler: “Biz mazisinde, halinde, istikbalinde insanlığa örnek olacak üstün kıymetleri bulunan Türk milletine ve O'nun tükenmez milli hazinelerine inanıyoruz. İşte Oluş'u çıkarmaya sevk eden sebepler bu iki uçta toplanır.” diyerek amaçlarının millilik olduğunu açıklarlar.

Dergide edebiyatımızın ve düşünce hayatımızın pek çok meseleleri ele alınır. Felsefi konulara geniş yer ayrılır. Tiyatro, şiir ve hikaye türünden örnekler yayımlanır. Batı edebiyatından tercüme örnekler de okuyucunun ilgisine sunulur.

Edebiyatımızda Münakaşalar (M. Nihat Özön), Uluslararası Coğrafya Kongresi (Cemal Arif Alagöz), Bazı Tercüme Hakkında (Bedrettin Tuncel), Protagoras (Eflatun – N. Ş. Kösemihal) gibi yazılar yer almıştır. Dede Korkut Hikayeleri ve Hilkat Destanı'ndan da parçalar yayımlanarak destan örnekleri de okuyucuyla paylaşılmak istenmiştir.

Dergide, Halil Vedat Fıratlı, Mustafa Nihat Özön,, Malik Aksel, Kemalettin Kamu, Pertev Naili Boratav, Ahmet Kutsi Tecer, N.Ş. Kösemihal, Suut Kemal Yetkin, Mahmut R. Kösemihal, Ahmet Hamdi Tanpınar, Bedrettin Tuncel, Celal Saraç gibi sanatçıların yazıları yayımlanmış ve farklı görüşlerdeki yazarlara da yer verilmiştir.

⁸⁴ Halil Vedat Fıratlı, “Başlarken”, **Oluş**, Nr. 1, 1 İkincikanun 1939, s. 1

II. AĞAÇ, OLUŞ VE ŞADIRVAN DERGİLERİNDEKİ EDEBÎ TENKİT YAZILARI

1. TENKİT

1936, 1949 ve 1939 yıllarında yayımlanan Ağaç, Şadırvan ve Oluş dergilerinde de tenkit kavramı ele alınmıştır. O günden bugüne kadar yazarlarımızın ilgilendiği bir kavram olan tenkitin kökeni konusunda Mustafa Nihat Özön'ün Şadırvan dergisindeki görüşleri şöyledir : “Bu kelime, geçen yüzyılın son beş on yılı içinde Arapça tenkit kökünden uydurulmuş, doğruluğu, yanlışlığı üzerinde epey tartışmalar olmuştur. Bugün elimizdeki belli başlı sözcüklere bakıp da bu kelimenin anlamını araştırmaya kalkışsak oldukça garip bir durum karşısında kalacağız. Muallim Naci ile Salâhi kelimenin «Osmanlıcadan icat edildiğini, doğrusu olan intikad veya tenakkud yerine bunun daha çok kullanıldığını» yazarlar. Şemsettin Sami ise kelimenin «Edebiyat-ı Cedide Fransızların critique dedikleri muaheze-i edebiye manasıyla kullanılmaya başlamış ise de Arapça nakid maddesi tef' il babından gelmediğinden bunun yerine intikad ve tenakkud kullanılsa daha doğru olur» der. Ali Seydi'nin 1908'de tamamlanan sözlüğünde de Şemsettin Sami'nin fikri tekrarlanır. En son M. Baha'nın sözlüğünde bile 20-30 yıllık bir kullanışla kelime yayılmış olduğu halde galat olarak gösterilmiştir.”⁸⁵

Özön “Tenkit Özlemi” adlı yazısının devamında da şöyle söyler : “Terimleri bulunmayışı, tenkidi ister istemez boş sözler söylenecek, gevezelikler edilecek, söz oyunları, fikir cambazlıkları yapılacak bir alan halinde bırakmıştır.” der⁸⁶.

Özön'ün tenkitle ilgili varsayımları en son şöyledir : “Tenkit bizde yazı ile uğraşanlar için “ek ödevler”in üçüncüsü veya beşincisi derecesindedir; yani her eli kalem tutanın bir iki söz harcayabileceği genel bir yazı koludur. Bunun için de bu başlık altında görülen yazılar birer takriz (dostça övme) veya tariz (herhangi bir ruh haliyle yerme) olmadan ileri geçilmiş değildir... Tenkidde de, otorite, her şeyde olduğu gibi, zamanla, eserle meydana çıkar. Sürekli olarak yazdıklarıyla okuyucuya sözlerini duyurabilen, kendine inanç sağlayabilen yazar otorite olur.”⁸⁷ diyerek tenkitle ilgili görüşlerini dile getirir.

⁸⁵ Mustafa Nihat Özön, “Tenkit Özlemi”, *Şadırvan*, Nr.19, 5 Ağustos 1949, s.4

⁸⁶ Özön, a.g.m., s.4

⁸⁷ Özön, a.g.m., s.4

Ayrıca Özön, tenkitin okul öğretiminde yer almadığından ve kendisinin ilk besleyicisi, yetiştiricisi olan basında da gerekli sayılarak ilgi görmediğinden şikayet eder.

Yine Şadırvan dergisinde “Şiir Piyasamız” adlı yazısıyla tenkit konusuna değinen M.S. Onat “İsim, reklam ve şöhret için münekkit veya şair geçinmek bugün için hoş bir gün geçirme, yarın için ise bir utanç vesilesi olur. Tenkit için evvela sanat aşkı ve çilesi, sonra bilgi, daha sonra zevk lazımdır.”⁸⁸ görüşündedir.

Sadri Ertem’in Oluş dergisindeki yazısına⁸⁹ göre tenkit sistem demektir. Münekkit ise bir sistemi koruyan, bir sistemi korumak için insanlara birtakım hakikatleri anlatan insandır.

Arif Kaptan’ın tenkitçi üzerine görüşleri ise onun iyi bir tahlilci olması yönündedir:”Bana kalırsa tenkitçi alelade bir seyirci değil, eserlerin teknik ve estetik muhtevasına girmesini bilen bir tahlilcidir. Seyircinin yanlış ve sathi görüşünü gerçeğe götürecektir, bu görüşü derinleştirecek, sözün kısası, eserin sanat kıymetini tanıttacak adamdır.”⁹⁰

Şadırvan imzalı “Tenkit Hasreti”⁹¹ isimli yazıda tenkit kavramı için edebi şekillerin en son icat edilmiş olanıdır; ihtimal ki günün birinde öteki şekillerin hepsini sinesinde bir araya toplayacaktır, denir ve tenkitle ilgili şu övgüler söylenir : “Hatıraları zengin ve gelenekleri derin, medeni bir cemiyete elverişlidir; tecessüs sahibi, bilgin ve terbiyeli bir insanlığın harcıdır. Gelişmek için öteki edebî şekillerin hepsinin istediğinden çok kültürü gerektirir. Kaynağı aynı zamanda felsefe ve tarihtir. İnkişaf etmesi için mutlak bir fikir hürriyetinin gelişir görüldüğü bu zamanlarda artık edebî tenkitin Türk vakarına yakışır ve garp ölçüsüne uyar bir seviyeye ulaşır, orada karar kılması sözüne ve zevkine güvenilir münekkitlerin bir ikide kalmayıp onların yüzleri bulması lazımdır.”⁹² Yazının devamı şu sözlerle bitmektedir: “Lazımdır, lazımdır, lazımdır! Her şeyin başı bize sanat alanında da sözüne güvenilir zevkine inanılır her okuyan ve anlayan insan tarafından sayılır münekkitler lazımdır! Biz ele aldığımız eserleri, incelediğimiz kitapları ve sergileri, dostluk gayretinden, düşmanlık garazından

⁸⁸ Muvaffak Samir Onat, “Şiir Piyasamız”, **Şadırvan**, Nr. 19, 5 Ağustos 1949, s.11

⁸⁹ Sadri Ertem, “Edebiyatın Muhteşem Hamileri” **Oluş**, Nr. 13, 26 Mart 1939, s.197

⁹⁰ Arif Kaptan, “Dertler Arasında Bir de Tenkitçi Yokluğu”, **Şadırvan**, Nr.12, 17 Haziran 1949, s.3

⁹¹ Şadırvan, “Tenkit Hasreti”, **Şadırvan**, Nr. 15, 8 Temmuz 1949, s.1

⁹² Şadırvan, “Tenkit Haseti”, **Şadırvan**, Nr. 15, 8 Temmuz 1949, s.1

acayip inat ve iddialardan uzak, tenkide çalışıyoruz. Gerçek tenkidin hasretini çeken aydınlarımızın yardımına muhtacız!’’

2. EDEBİYAT

Dergilerimizde edebiyatın çok fazla tanımı yapılmamış, daha çok edebiyatımızın geçirdiği evreler ele alınmıştır. Bu dönemler içinde de en çok Tanzimat’tan sonraki Türk Edebiyatının değerlendirilmesi yapılmıştır.

Edebiyatın tanımını yapan yazarlarımızdan Abdülhak Şinasi Hisar’a göre “Edebiyat, sanat, yabancılarına mevhum görünen bazı kıymet ve bazı meziyetlere inanan bir dindir.”⁹³ Abdülhak Şinasi Hisar Ağaç dergisinin 7. sayısında ise edebiyatın gayesinin hiç kimseye benzememek olduğunu söyler. Ama burada da şöyle bir noktaya dikkat çeker: “Lakin bunun da hiçbir şeye benzememek gibi bir tehlikesi var!”⁹⁴ der.

Melih Cevdet Anday⁹⁵ edebiyata yenilikler açısından bakar:“Edebiyatta mühim yenilikler birbiri ardı sıra olmaz. Çünkü sosyeteyi sarsan, onda yıkılmak üzere olanı yıkıp kurulması lazım geleni kuran edebiyat, kuvvetini, yine o sosyeteden almaya mecburdur.” der.

Oluş’un 13. sayısında Sadri Ertem⁹⁶ edebiyatın muhteşem hamilerine kahvelerde, gazete sütunlarında, kibar meclislerinde, sokaklarda her zaman rast gelebileceğimizi; ancak dünyanın her yerinde edebiyatın iki unsurdan mürekkep olduğunu vurgular. Bu iki unsur “muharrir” ve “okuyucu”dur. Ertem bu iki ögeye münekkit ile hamiyi de ekler.

Muvaffak İhsan Garan, “Bu Gidişle Türk Edebiyatı Ölmeye Mahkumdur”⁹⁷ adlı yazısında memleketimizde her zaman her devirde edebiyatın iyi niyetlerle meydana getirildiğini; fakat iyi eserlerin müşterisinin az olduğunu iddia eder. Garan’a göre bu eserlerin sahipleri olan hakiki sanatlar da daima maddi sıkıntılar içinde boğuşmuş, didinmişlerdir.

⁹³ Abdülhak Şinasi Hisar, “Edebiyata Dair Tavsiyeler ve Nasihatlar”, **Ağaç**, Nr. 12, 20 Haziran 1936, s. 3

⁹⁴ Abdülhak Şinasi Hisar, “Edebiyata Dair Küçük Notlar”, **Ağaç**, Nr. 7, 16 Mayıs 1936, s. 6

⁹⁵ Melih Cevdet Anday, “Yenilerin İnkârı Hakkı”, **Oluş**, Nr. 29, 16 Temmuz 1939, s. 449

⁹⁶ Sadri Ertem, “Edebiyatın Muhteşem Hamileri”, **Oluş**, Nr. 13, 26 Mart 1939, s. 197

⁹⁷ Muvaffak İhsan Garan, “Bu Gidişle Türk Edebiyatı Ölmeye Mahkumdur”, **Şadırvan**, Nr. 20, 13 Ağustos 1949, s. 10

Necip Fazıl, Ağaç⁹⁸ dergisinde “Zavallı Türk Edebiyatı!” diye seslenerek ilginç gözlemlerini şu şekilde sıralar: “Seni diplomatik valiz içinde gümrüklerden kaçırmak isteyenlere bilmeden ihanet ediyor ve yasak eşya halinde istasyon rıhtımlarına dökülüyorsun. Bilmiyorsun ki sen, cevherin terkiğini bulduğun ve yasaklarını kurduğun gün sivri burunlu ve miyop bakışlı Avrupa kuyumcuları ayağına kadar gelecektir.”

Mehmet Kaplan, “Türk Edebiyatı”⁹⁹ başlıklı yazında Tanzimat’tan bugüne kadar gelen Türk edebiyatına yeter derecede incelenmiş ve aydınlanmış gözü ile bakılamayacağını belirtir. O, “Eski Türk edebiyatına nispetle az bir zamanı işgal etmekle beraber, bu devre ait edebi mahsuller, son asırlardaki kültürel faaliyetimizin artmış olması dolayısıyla pek çoktur.” görüşündedir.

Mehmet Kaplan “Düşünce Eksikliği”¹⁰⁰ isimli başka bir yazısında Tanzimat’tan sonraki edebiyatımızda Şinasi’yle başlayan ve diğer yazar-şairlerimizle devam eden yenilikleri tek tek irdeler. Kaplan’ın değerlendirmesine göre “Şinasi’nin yapmış olduğu en büyük iş, şiirde ve nesirde süsleri bırakmak, duygu ve düşünceyi çıplak olarak ele almak olmuştur. Başka gazetelerin 20 satırla anlattığını, bir yangın haberini o, tek bir satırla ilan etmiştir. Eski nesir cümlelerini ağır elbiselerinden soyarak, kısa, sadece fikirden ibaret bir varlık haline getirmiştir. Namık Kemal ile edebiyatımız tekrar sanatkarane yönelmiştir. Hamit ve Recaizade kanalıyla ilerleyen bir cereyan Servet-i Fünun neslinde yeni bir Divan estetiğine varmıştır. Artık iç bırakılmış tekrar kelime oyunları ile oynanmaya başlanmıştır. Ali Suavi, Ahmet Mithat, Ahmet Rasim, Hüseyin Rahmi ile devam eden ve adına “hayat üslubu” adını verebileceğimiz cereyan itibarlı değildir. İkinci Meşrutiyet’ten sonra Gökalp tekrar Şinasi’nin başlattığı işe, düşünce işine büyük bir hamle ile devam etmiştir. Fakat bugüne kadar ediplerimiz hiçbir zaman sanatkarane hastalığından kurtulamamışlardır.”

“Manzara” isimli yazı dizisiyle Tanzimat’la başlayan Türk edebiyatının evrelerini değerlendiren Necip Fazıl’ın buluşları dikkate değerdir. “Manzara-3”¹⁰¹ adlı yazısında Tanzimat’ın istikbal hasretiyle, maziye değil, geriye gidişin ve benliğini

⁹⁸ Necip Fazıl Kısakürek, “Bizde-Dışarıda Kitap-Mecmua-Gazete-Antoloji ve Doğurduğu Mesele”, **Ağaç**, Nr. 1, 14 Mart 1936, s. 12

⁹⁹ Mehmet Kaplan, “Türk Edebiyatı Tarihi”, **Şadırvan**, Nr. 9, 27 Mayıs 1949, s. 6

¹⁰⁰ Mehmet Kaplan, “Düşünce Eksikliği”, **Şadırvan**, Nr. 27, 30 Eylül 1949, s. 2-3

¹⁰¹ Necip Fazıl Kısakürek, “Manzara-3, Tanzimat Sanatkar ve Entellektüeline Kısa Bir Bakış”, **Ağaç**, Nr. 6, 18 Nisan 1936, s. 2

teslim edişin devri olduğunu söyler. O'na göre Türk sanatkar ve entelektüeli Avrupa'nın edebi, harsi, siyasi ve iktisadi köleliğine girer ve satıh taklitçisinin gözü kör meftunluğuna sığınır.

“Manzara-3” adlı yazısının başka bir bölümünde ise Tanzimat'ı “köhne”nin iflası ve “yeni”nin istikameti olarak adlandırır ve şu cümleleri sıralar: “Tanzimat, Türk ortaçağ cemiyetinin, tam bir “merkezi sıklet” kanunlarıyla ve asırlarca içinde oturduğu dünyadan başka bir dünyaya doğru kayışını çerçeveleyen devirdir. Bu kayış hareketi kendisini “Gülhane Hattı Hümayun”unda devlet ağzıyla haber verir.”

“Manzara-4” başlıklı metninde ise Tanzimat edebiyatıyla ilgili ilginç görüşlerini okurlarıyla paylaşmaya devam eder. Manzara-4 adlı yazısındaki Tanzimatçılarla ilgili eleştirileri daha ağırdır: “O devirde (Tanzimat) tam manasıyla anlaşılamamış ve yayılmış olan roman, ne Türk ne Avrupalı hayatına uymayan ve beşeri hiçbir ukdesi olmayan, yalnız tahta kaşıkla yemek yiyeceğine gümüş kaşıkla yemek yiyen, Dede Efendi'nin bestelerini dinleyeceğine Puccini'yi dinleyen, sevgilisini Anadolu saffetiyle yanağından öpeceğine, Frenk züppesi tavrıyla ensesinden öpen, aşka ait herhangi bir ıstırap ve şahsiyeti olacağına, yalnız macera ve açıkgözlülüğü olan, kendi cinsinden kadınlar seveceğine, İstanbul'un çalgılı kahvelerindeki Frenk karılarına bayılan ve İsviçre dağlarında macera notları tutan, hacimsiz, biçimsiz, ruhsuz ve beyinsiz, kağıttan şahısların miskin ve gündelik dert ve hareketlerini çerçeveler. Bu romanın yarattığı züppe Şişli muhitleri ve İstanbul sosyetesine hediye ettiği ruh haletleri ve gülünç insan isimleri onun bütün mana ve cevheri üzerinde en doğru kıstastır.”¹⁰²

Necip Fazıl'ın “Manzara-6”daki Tanzimat'la ilgili olumsuz bir diğer eleştirisi de şöyledir: “Tanzimat'tan bugüne kadar Türk edebiyatında, bir dünya anlayışı, bir eşya ve hadise görüşü bir güzel ve doğru hükmü, bir kemal ölçüsü, bir mavera humması, bir tenkit ve tayin terazisi, bir kültür bağı, bir ferdiyet mayası, bir cemiyet alakası ve bir iç ve dış murakabesi cevherlerini taşıyan tek bir nesil ve tek bir şahıs gelmemiştir.”¹⁰³

Ağır eleştirilerini “Ahlakımız”¹⁰⁴ adlı yazısında da devam ettiren Necip Fazıl, Türk sanat ve fikir hayatında ahlak bozukluğunun (Edebiyat-ı Cedide)'den sonra

¹⁰² Necip Fazıl Kısakürek, “Manzara-4, Dünya Harbine Gelinceye Kadar Tanzimat Sonrası Türk Sanatkar ve Entellektüeline Kısa Bir Bakış”, **Ağaç**, Nr. 17, 16 Mayıs 1936, s. 2

¹⁰³ Necip Fazıl Kısakürek, “Manzara-6, Bugün ve Netice”, **Ağaç**, Nr. 9, 30 Mayıs 1936, s. 1

¹⁰⁴ Necip Fazıl Kısakürek, “Ahlakımız”, **Ağaç**, Nr.12, 20 Haziran 1936, s. 1-2

başladığını belirtir. Tanzimat'tan evvelkilerde ve sonrakilerde ahlakın yerinde olduğunu söyler.

Halil Vedat Fıratlı¹⁰⁵, Oluş dergisindeki “Kitap V” adlı yazısında Edebiyat-ı Cedideciler ile Tanzimatçıları karşılaştırır. Edebiyat-ı Cedidecilerin de Tanzimatçıları gibi zihniyette yeni fakat tatbikatta şarklı olduğunu belirterek, Fikret'in, Cenab'ın, Halit Ziya'nın, Hüseyin Cahit'in manzum ve mensur yazılarının Arap ve Fars lügatinin adeta bir sergisi halinde olduğunu da sözlerine ekler.

Mustafa Nihat Özön'ün¹⁰⁶ Edebiyat-ı Cedide ile ilgili çıkarımları ise hep dış alemle uğraşmış oldukları yönündedir. Edebiyat-ı Cedide şiiri bu yüzden resim olarak kalmıştır.

Mehmet Kaplan “Türk Edebiyatı Tarihi”¹⁰⁷ başlıklı yazısında 19. ve 20. asırdaki Türk edebiyatının zengin ve cazip olduğunu savunur. Şark medeniyeti ile garp medeniyetinin karşılaşmasından doğan yeni Türk edebiyatının her merhalesinde enteresan mevzu ve meseleleri ihtiva ettiği görüşündedir.

3. SANAT

Ağaç, Oluş, Şadırvan dergilerinde sanatla ilgili olarak kimi yazarımız sanatı dine benzetmiş, kimisi sanatla insanın yakın arkadaşlığından bahsetmiş, kimisi de sanatı bir çile olarak adlandırmıştır.

Muvaffak Sami Onat sanatı “Bir heyecan ve yaratma işidir.”¹⁰⁸ şeklinde tanımlamıştır.

İ. Galip Arcan ise sanat kavramını dinle özdeşleştirir: “Sanat bir dindir ve sanki sanatkar da onun peygamberidir.”¹⁰⁹

Mehmet Kaplan da sanatı dinden yola çıkarak yorumlar ve sanatı hayvanlıkla din arasında en büyük köprü olarak addeder: “Sanat insanlığı tanrıya ulaştıran bir vasıta. Sanattan ötesi dindir.”¹¹⁰ diyerek sanatın da dinin de en büyük gayesinin

¹⁰⁵ Halil Vedat Fıratlı, “Kitap V”, **Oluş**, Nr. 6, 5 Şubat 1939, s. 81.

¹⁰⁶ Mustafa Nihat Özön, “Tevfik Fikret'e Dair Bir Kitap: Edebiyat-ı Cedide Bir Duraklama Devri midir?”, **Şadırvan**, Nr. 4, 22 Nisan 1949, s. 6

¹⁰⁷ Mehmet Kaplan, “Türk Edebiyatı Tarihi”, **Şadırvan**, Nr. 9, 27 Mayıs 1949, s. 6

¹⁰⁸ M. Sami Onat, “Realist Sanat”, **Şadırvan**, Nr. 8, 20 Mayıs 1949, s. 1

¹⁰⁹ İ. Galip Arcan, “Tiyatro Nasıl Doğdu?”, **Şadırvan**, Nr. 11, 13 Haziran 1936, s. 5

¹¹⁰ Mehmet Kaplan, “Nuh'un Gemisi”, **Şadırvan**, Nr. 18, 19 Temmuz 1949.

insanı kabalıktan, hamlıktan çıkararak, yontarak, şekillendirerek, onu çamur ve pisliklerden yıkayarak bulut ve mermer temizliğine kavuşturmak olduğunu da sözlerine ekler.

Şadırvan'ın 20. sayısında Malik Aksel “Her insanın güzelliğini devam ettiren yegane vasıtanın sanat olduğu” görüşüne varır.¹¹¹

“Kitapların Aynasından Özlediğim Yaşamak” adlı yazısında¹¹² Abidin Mümtaz Kısakürek sanatın başlangıcını şöyle tayin eder: “Bir şair hayal aleminde yaşayabilir; fakat hakikatle hayalin birleştiği noktada da sanat başlar.”

Adnan Saygun ise sanatı halk kültürüyle ilişkisi bakımından ele alarak “Sanatın her devirde halk türkülerinden faydalandığını iddia eder.”¹¹³

M. Şekip Tunç, Ağaç dergisinde sanatı, sanatkarın çektiği çile olarak kabul eder ve sanatkarla beraber doğup, onunla beraber yaşayıp, beraber öleceğini savunur.¹¹⁴

Suut Kemal Yetkin ise “Kendine Yeten Sanat” imzalı yazısında¹¹⁵ sanatın merhalelerini şöyle açıklar: “Her sanat şekli bir içtimai vaka tarafından durdurulmadan üç merhaleden geçer: Arkaik veya iptidai devirden, klasik devirden, Barok veya romantik devirden. Focillon’a göre “Bir üslup nihayet bulur, diğer bir üslup hayata doğar.” İnsan aynı araştırmalara tekrar başlamak mecburiyetindedir. Yani sanat insan tefekkürünün devamı ve ayniyetidir.”

Sedat Çetintaş, Şadırvan'ın 22. sayısında sanattan yola çıkarak millete uzanır ve “Sanatta soysuzlaşma doğrudan doğruya millette soysuzlaşma demektir. Bugün bu bedbahtlığa düşmüş durumdayız.” hükmüne varır.¹¹⁶

Şadırvan imzalı “Çıkar Yol” başlıklı yazıda¹¹⁷ “Sanatın karşıdakini bedii heyecana getiren güzellik” olduğu görüşüne varılır ve bu güzellik için iki şart öne sürülür: “Şekil ve ahenk.”

¹¹¹ Malik Aksel, “Modeller ve Ressamlar”, **Şadırvan**, Nr. 20, 18 Ağustos 1949.

¹¹² Abidin Mümtaz Kısakürek, “Kitapların Aynasından Özlediğim Yaşamak”, **Şadırvan**, Nr. 3, 15 Nisan 1949, s. 14

¹¹³ Ahmet Adnan Saygun, “Çıkar Yol”, **Şadırvan**, Nr. 27, 30 Eylül 1949, s. 5

¹¹⁴ Mustafa Şekip Tunç, “Sanat Dünyası”, **Ağaç**, Nr. 1, 14 Mart 1936, s. 3-4

¹¹⁵ Suut Kemal Yetkin, “Kendine Yeten Sanat”, **Ağaç**, nr. 4, 4 Nisan 1936, s. 3-4

¹¹⁶ Sedat Çetintaş, “Sanatta Soysuzlaşma Doğrudan Doğruya Millette Soysuzlaşma Demektir.”, **Şadırvan**, Nr. 22, 26 Ağustos 1949, s. 2

¹¹⁷ **Şadırvan**, “Çıkar Yol”, **Şadırvan**, Nr. 2, 8 Nisan 1949, s. 1

Suut Kemal Yetkin ise Oluş dergisinde sanatla insanın arkadaşlığından bahseder: “Yılların sürüklediği ademoğluna sanattan daha yakın bir arkadaş tasavvur edemem. Sanatın geniş gölgesinde teneffüs eden kimse için huzur ve sükun mevcuttur.” der.¹¹⁸

4. SANATKAR

Dergilerde üzerine en çok söz söylenen sanatkar olmuştur. Sanatkarla ilgili yer yer yapılan açıklamalarda kimi zaman antene benzetilmiş, kimi zaman sanatkar gümrük kaçakçısı olmuş, bazen de anarşist olarak adlandırılmıştır.

Sedat Çetintaş, Şadırvan dergisinde “Bedii Terbiye ve Milli Üslup” adlı yazısında sanatkar olmanın ilk şartını heyecana bağlar ve şöyle der: “Yaratılışında heyecanlı bir mizaçla doğmuş her insan bir sanatkardır.”¹¹⁹

Yine Şadırvan dergisinin 3. sayısında Sabiha Bengütaş da Sedat Çetintaş’ın sanatkarla ilgili görüşlerine benzer şeyler söyler ve “Gerçek sanatkarın her şeye rağmen sanatın kudretine inandığını, hep duyup, hep yarattığını” savunur.¹²⁰

“Her sanatkarın bir anarşist olduğu”ndan yola çıkan Jean Cocteau bu görüşüne Fransa’yı emsal gösterir: “Fransa’nın sanat havasını yapan anarşi an’anesidir.” der ve sözlerine şöyle devam eder: “Sanatın müşterek dili olsun, birbirleriyle anlaşsınlar.” diyerek sözlerine şunları da ekler: “Büyük sanatkarlar bazen en anlaşılmayanlardır. Picasso’nun resimlerini anlamayanlar çoktur. Vaktiyle Rimbaud’u da anlamamışlardı. Anlaşılmamış olan en büyük şairimiz Rimbaud’dur.” fikrini savunur ve görüşlerini en son “Hakiki sanat eserleri ebediyete kalanlardır.” şeklinde özetler.¹²¹

Oluş dergisinde fikirlerini dile getiren Melih Cevdet Anday ile M. Tevfik Ararad’ın sanatkarla ilgili ortak paydası sanatkarın eserlerinde hayatını anlatmasıdır. Melih Cevdet Anday’a göre “Sanatkar, eserini yazar gibi hayatını inşa etmelidir.”¹²² Melih Cevdet’le benzer görüşleri paylaşan M. Tevfik Ararad’a göre ise “Sanatkar, hazmetmek ve sanat maddesi haline koymak için mazisini fasılasız ve tekrar tekrar

¹¹⁸ Suut Kemal Yetkin, “Sanat ve Hayat”, **Oluş**, Nr. 25, 18 Haziran 1939, s. 386.

¹¹⁹ Sedat Çetintaş, “Bedii Terbiye ve Milli Üslup”, **Şadırvan**, Nr. 19, 5 Ağustos 1949, s. 5

¹²⁰ Sabiha Bengütaş, “Heykeltraşlığımız”, **Şadırvan**, Nr.3, 15 Nisan 1949, s.10

¹²¹ İmzasız, “Jean Cocteau’ya Göre: Sanat, Dünya ve Biz”, **Şadırvan**, Nr. 8, 20 Mayıs 1949, s. 13.

¹²² Melih Cevdet Anday, “İnsanın Hayatı”, **Oluş**, Nr. 25, 18 Haziran 1939, s. 387.

çiğnemeye mecbur olan bir geviş getiricidir.” der ve “Sanatkarlar malzemeleri olduğu müddetçe fevkalade çalışırlar.” demeden de edemez.¹²³

Şadırvan dergisinde sanatkarın evrenselliğini savunan Selahattin Batu ile sanatkarın milliliğini savunan A. Adnan Saygun tam bir tezada düşmüştür. Selahattin Batu “Hangi toprakta, hangi kültürden doğarsa doğsun, gerçek sanatkar vatan dışına taşabilen, bir kültürün ötesine varabilen adamdır.”¹²⁴ görüşündedir. A. Adnan Saygun ise “Sanat adamı her şeyden önce insan olarak, bir ferdi bulunduğu cemiyeti zevkleri ile, acıları ile benimsemiş olacaktır. Böyle bir adam, susuz çiçekleri kandırmak için kuyuya tava sallayan bahçivandan ve karanlık mağaranın kapısını aralayan sihirbazdan ne kadar ayırdır. Ancak bu adam sahteyi vermeyecek; çünkü doğruyu görecek, taklit yapmayacak, çünkü temsil edecektir.” görüşündedir.¹²⁵

“Özenti Sanat” başlıklı yazısında Adnan Saygun’un söylediklerine yakın görüşler ortaya atan Hilmi Ziya Ülken aydınlar tarafından kabul görülmek gerektiği iddiasındadır: “Sanatkar halkın arasına katılmış olabilir. Ömrünü göçebe çadırlarında, köylüler içinde hayalini tarihin büyük duraklarında geçirebilir; fakat aydınlar ona yabancı ise kendini dinletemez.” Hilmi Ziya Ülken sanatkarı bir de şu kriterlere göre değerlendirir ve bazı hataları karşısında mazur görülemeyeceği kanısına varır: “Sanatkar para için, şöhret için, maksadına erişmek için hatta öz sanatı fikre ve reklama kurban ettiği için iyi eserin yanında kötüsünü de verebilir; fakat kendi kendisiyle tezada düşerek iyi yapıyorum diye kötüye gitmesi mazur görülemez.”¹²⁶

Ağaç dergisinin imtiyaz sahibi olan Necip Fazıl Kısakürek’in ise sanatkarı fil dişi kulede kalmakla suçladığı ve böylelikle anlaşılmadığını iddia ettiği yazısı şu şekildedir: “Fil dişi kule içinde yaşadığı cemiyetle bütün alakalarını kesmiş sanatkarın, ferdiyeti etrafında ördüğü kozadır. O, bu kozanın içinde, halka yasak edilmiş bir sarayın bekçisi halinde, şahsi servetlerine muhafızlık eder... Mermer duvarlar ve canfes perdeler arasında doğmayacak bir yarını bekler. Fildişi kulede oturan sanatkarın her edasından sızan şikayet şudur: Ben anlayamıyorum.”¹²⁷

¹²³ M. Tevfik Ararad, “Çalışmak Sanatı”, **Oluş**, Nr. 33, 13 Ağustos 1939, s. 514.

¹²⁴ Selahattin Batu, “Sanatta Dünya Ölçüsü”, **Şadırvan**, Nr. 7, 18 Mayıs 1949, s. 2

¹²⁵ Ahmed Adnan Saygun, “Yolumuzu Aydınlatacak Işık Nerede?”, **Şadırvan**, Nr. 8, 20 Mayıs, 1949, s. 3

¹²⁶ Hilmi Ziya Ülken, “Özenti Sanat”, **Şadırvan**, Nr. 18, 29 Temmuz 1949, s. 4

¹²⁷ Necip Fazıl Kısakürek, “Fil Dişi Kule”, **Ağaç**, nr. 3, 28 Mart 1936, s. 1

Yine Necip Fazıl Kısakürek Manzara-2 Başlıklı yazısında Türk Orta çağ sanatkar ve entelektüelleri için şu kriterleri sayar :

- “1. Bir dünya anlayışı
2. Bir eşya ve hadise görüşü
3. Bir “güzel” ve “doğru” hükmü
4. Bir kemal ölçüsü
5. Bir yarın iştiyakı
6. Bir tenkit ve tayin terazisi
7. Bir kültür bağı
8. Bir ferdiyet örgüsü
9. Bir cemiyet alakası

gibi “criterium”ları taşıyan... hakiki sanatkar örneğidir.¹²⁸

Necip Fazıl’ın sanatkarla ilgili “Beklenen Sanatkar”¹²⁹ isimli yazısındaki çıkarımları şöyledir: “Sanatkar odur ki ferdiyetinin etrafında bir alaka değil, bir ayin görmek ister. Buna rağmen gene sanatkar odur ki, beklediği alakadan hiçbirini görmediği halde, tecrübenin birini, binini, milyonunu hiçe sayıp ölünceye kadar hep aynı faaliyeti tekrar eder. İşte bu ümit, bu çocukça, fakat her türlü olgunluktan daha olgun bu ümit bu yalancı, fakat her doğrudan daha doğru bu ümit, onu besleyen ve Tanrının suyu ve havası gibi parçasız gelen biricik gıdasıdır.”

Hisar, sanatkarların mektuplarından ve notlarından yola çıkmak gerektiğini savunur:“Büyük sanatkarların bazen mektuplarını hatta notlarını, ruznamelelerini görüyoruz. Bunlar bizim gibi küçük hisli, küçük düşünceli, küçük insanlardı. Yalnız yaratmak için doğmuş oldukları eserleri büyük ouyor! Belki bazı yazıcılarında, kendileri basit ve iptidai kalmalarına rağmen, ellerinin hayat boyunca oynadığı hamur hep his ve fikir olduğuna göre, yoğurup yaptıkları eserler kendilerine üstün oluyor.”¹³⁰

¹²⁸ Necip Fazıl Kısakürek, “Manzara-2”, **Ağaç**, Nr. 5, 11 Nisan 1936, s.2

¹²⁹ Necip Fazıl Kısakürek, “Beklenen Sanatkar”, **Ağaç**, Nr.9, 30 Mayıs 1936, s.5-6

¹³⁰ Abdülhak Şinasi Hisar, “Edebiyata Dair Fıkralar ve Düşünceler”, **Ağaç**, Nr.8, 23 Mayıs 1936, s.6

M. Tevfik Ararad Oluş dergisinde sanatkarla zanaatkarı karşılaştırır. Sanatkarın çalışmasını zanaatkarinkine hem benzetir hem de bazı yönleriyle ondan ayırır. Ararad teknik bir maharet istemesi dolayısıyla benzerlik kurar “ Bu maharet, ancak ustaları mütalaa ile ve sabırlı temrinlerle elde edilir” görüşünü savunur¹³¹.

Oluş dergisinde görüşlerine rastladığımız Zeki Faik Sezer şöyle düşünmektedir: “Tabiatın en sıkı tahlilini yapan sanatkar, sehpasının başında yine tabiatla büyük bir mücadele içindedir. Biliyoruz ki sanat tabiatı taklit değil, ondan alınacak hisleri kayıttır.”¹³²

Şadırvan dergisinin 18. sayısında fikirlerini dile getiren Abidin Mümtaz Kısakürek ise sanatkarın ölebileceğini ama sanatın her zaman var olacağını düşünür “Evet sanatkar ölebilir, öldürülebilir, gömülebilir. Oysaki sanatı yok etmeye çalışmak, denizde çift sürmeye kalkışmak demektir. Kısaca diyebiliriz ki insan yeryüzünden kalkmadıkça sanat kalkmaz.”¹³³

Şadırvan imzalı “Yapılanla Yapılması Gereken”¹³⁴ isimli yazıda sanat adamının ya halka ya garba gittiği söylenir ve seçim yapması eleştirilir. Çünkü sanatkarın halkı ve garbı kavraması şarttır.

“İnsanlığın Meçhule Uzanmış Anteni”¹³⁵ olarak nitelendiren Mehmet Kaplan ise sanatkarın, tekniğin ilmin ve felsefenin arkasından bize sevgiler verdiğini söyler.

Abdülhak Şinasi Hisar¹³⁶ ise sanatkar için ilginç bir benzetme kullanır : “Sanatkarlar fani ömürlerinden dünya üstünde kalacak nisbî bir nevi ebediyete bazı mallar kaçırmak isteyen bir takım gümrük kaçakçılara benzer”

¹³¹ M. Tevfik Ararad, “Çalışmak Sanatı”, **Oluş**, Nr. 33, 13 Ağustos 1939, s.514

¹³² Zeki Faik İzer, “ Tabiat Karşısında Ressam”, **Ağaç**, Nr.19, 7 Mayıs 1939, s.292

¹³³ Abidin Mümtaz Kısakürek. “Boşuna Çırpınmalar : Sanat Ne Öldü, Ne Ölecek?”, **Şadırvan**, Nr.18, 29 Temmuz 1965, s.10

¹³⁴ **Şadırvan**, “Yapılanla Yapılması Gereken”, **Şadırvan**, Nr. 4, 22 Nisan 1949, s.1

¹³⁵ Mehmet Kaplan, “İnsanlığın Meçhule Uzanmış Anteni”, **Şadırvan**, Nr. 28, 7 Eylül 1949, s.2

¹³⁶ Abdülhak Şinasi Hisar, “Edebiyata Dair Fıkralar ve Düşünceler, **Ağaç**, Nr. 13, 27 Haziran 1936, s.4.

5. ŞAİR

Edebiyat, fikir, aksiyon dergileri olan Ağaç, Oluş, Şadırvan dergilerinde şaire geniş yer ayrılmış. Yazarlarımız dillerinin döndüğü kadar şiirin tarifini yapmışlar, yer yer de yeni şiiri ve şairleri eleştirmişler, şairden beklentilerini dile getirmişlerdir.

Mehmet Kaplan “İnsanlığın Meçhule Uzanmış Anteni”¹³⁷ başlıklı yazısında filozof ve alimle karşılaştırarak şairin tanımını yapar. Fakat şairi filozof ve alimden daha üstün bulur. Ona göre şairin filozof ve alimle benzer olmasının nedeni şöyledir: “Şair, tıpkı filozof ve alim gibi, içinde “meçhuller duygusu” bulunan insandır. O büyük bir cesaretle filozof ve alimi de hiçe sayar. Onlardan önde gider. Karalığa dalan yolun en ucunda şair vardır.” Esasında Mehmet Kaplan’a göre şairler filozof ve alimlerin bulduklarını tekrarlar. Onlar bir nevi ordunun arkasından gelen aşçı takımı gibidir. Fakat biz hakiki sanatkarı daima cephenin ön saflarında buluruz.

Rüştü Şardağ¹³⁸ Şadırvan dergisinde şairler için “yıkmaktan ziyade yapıcı bir mahluktur” diyerek şu kriterleri sayar: “Onların bir şeyler yapmaları bir şey yaratmaları, tutunacak bir dala salıp olmaları gerekmektedir.” diyerek şairlerden beklentilerini söyler.

“Şair ve ediplerin asaletini, ruh ihtiyaçlarının katipleri oluşunda”¹³⁹ bulan Abdülhak Şinasi Hisar’a göre “Bu hüznü ve ızdıraba makes olmak ve bunları ifade etmek edebiyatın rolü ve vazifesidir.”

Hisar “Edebiyata Dair Fıkralar ve Düşünceler”¹⁴⁰ başlıklı yazısında şiir yazma konusunda şöyle konuşur: “Şairler şiirlerini çok kere icat eder gibi değil, bu şiir güya evvelden hazır ve mevcutmuş da onu gömülü olduğu yerden yavaş yavaş keşfeder, çıkarır gibi yazarlar.”

Selmin Tevfik, Georges Cattavi’den çevirdiği yazısında şair, musikişinas ve ressamı birlikte değerlendirir: “Ressam, şair ve musikişinas kendilerinin sanki meçhul

¹³⁷ Mehmet Kaplan, “Sanatkar: İnsanlığın Meçhule Uzanmış Anteni, **Şadırvan**, Nr.28, 7 Eylül 1949. s.2

¹³⁸ Rüştü Şardağ, “Klasik İstirap”, **Şadırvan**, Nr.12, 17 Haziran 1949, s.11

¹³⁹ Abdülhak Şinasi Hisar, “Faniliğimiz ve Edebiyat”, **Ağaç**, Nr.5,11 Nisan, 1936, s.6

¹⁴⁰ Abdülhak Şinasi Hisar, “Edebiyata Dair Fıkralar ve Düşünceler”, **Ağaç**, Nr.8, 23 Mayıs 1936, s.6

bir vatanları olan «sezilmemiş ve değer biçilmez bir kainatın renklenişlerini» mısra arkasından tuşla vüsatlandırır.”¹⁴¹

Oluş dergisinde Paul Valery'nin görüşlerine yer verildiği “Edebiyat”¹⁴² başlıklı yazıda şairlerle ilgili olmazsa olmazlar şöyle sıralanır:

“ Şairde;
Kulak konuşur
Ağız dinler:
Yaratan ve rüya gören zekadır, uyanıklıktır:
Apaçık gören uyku;
Bakan hayal:
Yaratan boşluk ve noksanlıktır.”

Usta şair Cahit Sıtkı Tarancı¹⁴³ Ağaç dergisinde yaratmanın hazzına ermiş bir şairin hiçbir zaman hiçbir mektebin tabiiyeti altına giremeyeceğini belirtir. Çünkü Tarancı'ya göre romantizm, parnas, sembolizm, sürrealizm gibi mektep tasnifleri ancak edebiyat tarihi kitaplarında mevcuttur ve ikinci, üçüncü derecedeki şairler hakkında varid olan bir şeydir.

Ağaç dergisinde yazılarını sıkça gördüğümüz Abdülhak Şinasi Hisar şairler üzerine de fikirlerini belirtir. Edebiyata Dair Fıkralar ve Düşünceler¹⁴⁴ başlıklı yazısında şairlerin bir fikri en evvel bir hakikat olarak seçmeyeceğini vurgular. Çünkü Hisar'a göre şairler bir fikri bir ahenk olarak duyarlar, bir beste olarak da hatırlarlar.

Ağaç dergisinin bir başka sayısında Abdülhak Şinasi Hisar'a¹⁴⁵ yine şairlerle ilgili görüşlerini bildirirken rastlarız. Şairlerle ilgili fikirleri ve benzetmeleri dikkat çekicidir: “Bazı şairlerin ilham perileri, kanatları kesik bir tavuk gibi ancak bir kümes damına atmayı biliyor ve komşu penceresine konamadan nefesi kesiliyor!”

Hisar sözlerine şöyle devam eder: “Şairlerin hassasiyeti ise sözlerinden ziyade şivelerinde, güftelerinden ziyade bestelerinde duyulur şairlerin mısraları çocukların ökselerine benzer. Bunlar çok kere boş kalır; lakin bazen de güzel bir kuş bunlara gelir,

¹⁴¹ Georges Cattani – Selmi Tefik Silber, “Proust Dostluğu, Lamitie De Proust, Ağaç, Nr.11,13 Haziran 1936, s.8

¹⁴² Paul Valery (B.T.) “Edebiyat”, Oluş, Nr.3, 15 İkinci Kanun 1939, s.41

¹⁴³ Cahit Sıtkı Tarancı, “Aktüalite, 1886 Mucizesi,” Ağaç, 4 Temmuz 1936, s.16

¹⁴⁴ Abdülhak Şinasi Hisar, “Edebiyata Dair Fıkralar ve Düşünceler”, Ağaç, Nr.5, 27, Haziran 1936, s.4

¹⁴⁵ Abdülhak Şinasi Hisar, “Edebiyata Dair Fıkralar ve Düşünceler”, Ağaç, Nr.7, 16 Mayıs 1936, s.6

konar ve canlı canlı ötmeye başlar. Şairler çok kere göklerde ve ruhlarındaki yıldızları toplamak ister; fakat kopardıkları yıldızların ellerinde ve nefislerinde birer birer söndüklerini görürler. Nihayet ellerine bir gül gibi yanan yıldız geçti mi bütün semayı kendilerinin olmuş sanırlar.”

Muvaffak Sami Onat ise eleştirilerini genç şairlerimize çevirir. O’na göre genç şairlerimizin garp lisanını bilmeleri çok iyi bir kazançtır. Çünkü dünya şiirini garp lisanından bile olsa takip etmenin faydası inkar edilemez. Fakat Sami Onat garp lisanını bilmenin yanında kendi klasiklerimizi okumak için üç beş yüz Arap ve Acem kelimesi öğrenmenin de gereğine değinir. Ona göre “Bu kadarcık bir zahmet her şeyden önce ve hiç olmazsa kendimizi tanımaya yardım eder.” Nitekim M.S. Onat’ın yazısının başlığı da onun görüşlerinin özeti ve şairlerin bir eleştirisi durumundadır: “Eskiye bilmeyen “yeni” sadece cahildir!”¹⁴⁶

6. ŞİİR

Edebiyatın en çok kullanılan nazım şekli olan şiir üstüne yazarlarımızın penceresinden dikkat çekici değerlendirmeler ve yorumlar gelmiştir. Kimi yazarlar dinle bağdaştırmış, kimisi roman ve hikayeden üstün görmüş, kimisi ise erkek uğraşı olarak görmüştür.

Yakup Kadri, Şadırvan dergisinde şiir söylemeyi dua etmekle bir tutarak, duygularımızın ruhumuzdaki yansıması olarak görür: “Şiir söylemek ki, dua etmek, sevmek, ağlamak veya gülmek nevinden ruhumuzun ta kökünde gizli, hususi ve tabii bir cevherin tecellisidir.”¹⁴⁷ Bu ifadesinde Kadri’nin şiiri kutsallaştırdığı görülmektedir.

Yeni şiirimizin aksayan tarafları başlıklı yazısında şiiri kutsallaştıran bir başka yazarımız ise Hikmet Dizdaroğlu’dur.¹⁴⁸ “Eskiler şairi yarı- tanrı, şiiri de bir tanrı sanatı sayarlarmış. Dizdaroğlu’na göre ise “Sanatkar zaten yaratıcı olandır; fakat şair, denilebilir ki, yaratıcıların yaratıcısıdır.”

¹⁴⁶ Muvaffak Sami Onat, “Eskiye Bilmeyen “Yeni” Sadece Cahildir!”, **Şadırvan**, Nr.4, 22 Nisan 1949, s.2

¹⁴⁷ Yakup Kadri, “Hep O Ateş”, **Şadırvan**, Nr.26, 23 Eylül 1949, s.1

¹⁴⁸ Hikmet Dizdaroğlu, “Yeni Şiirimizin Aksayan Tarafları,” **Şadırvan**, Nr.16, 15 Temmuz 1949, s.12

Dizdaroglu “Şaire ve eserine böyle kutsal bir sıfatın verilmesinin nedenini, şairin Tanrı gibi bir yaratıcı olmasından ileri gelmiş olmasına” bağlar. Ona göre “Şiir şuurlu bir çalışma sonunda meydana gelebilir. Şiir tamamen hür bir şekildir; kurallara sıkı sıkıya bağlanmak daima onun aleyhine olmuştur.”

Dizdaroglu aynı yazısında yeni şiirimizin eksik yönlerine değinir. Şairlerimizin bir anlık zevklere, gelip geçici heyecanlara, devamlı olmayana fazla yer vermesi en önemli kusurudur. Ona göre genç şairlerimizin bir kısmı da şiiri, ciddiye almamakta ve kolayın arkasından gitmektedir. Hikmet Dizdaroglu, gerçek şiirin kuvvetli bir sanat ve edebiyat kültürüne dayanması gerektiğini de vurgulamadan edemez.

Şiire çok farklı bir açıdan bakan Ziya İlhan Zaimoglu ise şiirin erkek uğraşı olduğu fikrindedir: “Şiir dünyası asıl erkek ruhların duygu ve heyecanlarıyla başı boş dolaştığı bir sanat bahçesidir. Kadınların askerlik sanatından sonra erkeklerle boy ölçüşemediği biricik olan şairdir.” Çünkü Zaimoglu’nun gerekçesi “Kadın ki şiirdir. Aynı zamanda şair olamaz.”¹⁴⁹

“Şiir Okumaya dair”¹⁵⁰ başlıklı yazısında Ömer Faruk Akün ise edebiyat sanatları içinde şiiri yüceltir, roman ve hikayeden ayrı bir yere koyar. Bunun nedeni de şiiri sesle okunmayı gerektirmesidir diye açıklar: “Şiir edebiyat sanatları içinde sesle okunmayı en fazla isteyen bir sanattır. Romanı ve hikayeyi bir köşeye çekilip başından sonuna kadar hiç dudak kıpırdatmaksızın okumak mümkündür.”

Ağaç’ın 4. sayısında görüşlerini açıklayan Mustafa Şekip Tunç’a göre “Şiir akılla plastik sanatlar ve musiki arasında rakeden bir sanattır.”¹⁵¹

Aynı yazısının devamında şiirin felsefe ve ilim gibi mücerret fikirlerle değil hayal ve sembollerle yazılabileceği fikrini ortaya atar. Fakat ona göre bunları sıralamak da şiir olmaz. Çünkü “Şiir ne bir teşbih kumbarası, ne de bir istiare kaleideskobudur. Şiir hislere sinmiş bir dünya ve hayat görüşünün realiteler üzerine attığı ağla, müşahhas hayallerde topladığı bir cihandır.”

¹⁴⁹ Ziya İlhan Zaimoglu, “Kadın ki Şiirdir, Aynı Zamanda Şair Olamaz”, **Şadırvan**, Nr.26, 23 Eylül 1949, s.3

¹⁵⁰ Ömer Faruk Akün, “Şiir Okumaya Dair”, **Şadırvan**, Nr.11, 11 Kasım 1949, s.10

¹⁵¹ Mustafa Şekip Tunç, “Şiir ve Fikir”, **Ağaç**, Nr.4, 4 Nisan 1936, s.3

M. Tevfik Ararad “Çalışmak Sanatı”¹⁵² adlı yazısında şiirin çok kısa bir tanımını yapar. Şiirde sükuneti ve heyecanı şart koşarak,” Şiir sükunet içinde hatırlanan bir heyecandır.” der.

Melih Cevdet Anday’ın eleştirisi ise kısa şiirler üzerinedir. “Şiirde An Meselesi”¹⁵³ başlıklı yazısında kısa şiirlere katlanamadığından söz açar. “Onlar bize edebi sevinci öğretip kayboluyorlar. Hatta unutuluyorlar. Bize okuyanı daima takip eden, onunla daima beraber yürüyen şiirin verdiği azaptan nefret etmeyi öğretti.” diyerek gerekçesini ortaya koyar.

M. Sami Onat¹⁵⁴, yeni Türk şiirimizin son yıllarda çok iyi örnekler verdiği hatta çok iyi şairlerimizin olduğu inancındadır. Ama ona göre bunlar pek azdır. Diğerleri birkaç şairin peşine gitmekle yetiniveren genç kalemdir. Bu itibarla M.S. Onat böyle şairlerden ve ikinci, üçüncü nüsha tenkitçilerden fayda beklenmemesi gerektiğini vurgular. Yoksa şiirimize yazık olacaktır, der.

Munis Faik Ozansoy’a¹⁵⁵ göre Türk şiirinin iki kuvvetli kaynağı vardır: Divan şiiri ve Saz şiiri. Bunlardan birisiyle karabeti olmayan şiirler köksüz ve devamsızdır.

Şiiri bülbüle ve papağana benzeten “Abdülhak Şinasi Hisar” şöyle düşünmektedir: Şiir, karanlık tabiatın kokulu, mırıltılı, esrarlı ormanı içinde öten bir bülbüldür. “Kuş yani şair nesilden nesile değişir. Bizler onun sesinde, ruhumuzu mest eden bir ayrı iksir buluruz. Fakat bu halis bülbüllerin yanında ezberlenmiş cümlelerini tekrar eden nice papağanlar da vardır.”¹⁵⁶

6.1. Divan Şiiri

Türklerin İslam dinini benimsemesinden sonra ortaya çıkan Divan edebiyatı yaklaşık 600 yıllık bir edebiyattır. Ağaç, Oluş, Şadırvan dergisinde yazılarını yayımlayan yazarlarımız da bu uzun soluklu edebiyatımıza kayıtsız kalamamıştır. Fakat daha çok Divan edebiyatının anlaşılmağından şikayet etmişler ve eleştirmişlerdir.

¹⁵² M. Tevfik Ararad, “Çalışmak Sanatı”, **Oluş**, Nr.33, 13 Ağustos 1939, s.514

¹⁵³ Melih Cevdet Anday, “Şiirde An Meselesi”, **Oluş**, Nr.8, 9Temmuz 1939, s.433

¹⁵⁴ Muvaffak Sami Onat, “Yeni Şiirde Tipizasyon”, **Şadırvan**, Nr.13, 24 Haziran 1949, s.4

¹⁵⁵ Munis Faik Ozansoy, “Şiir Hakkında Konuşmalar- Şiirimizin Yarını,” **Şadırvan**, Nr.2, 8 Nisan 1949, s.4

¹⁵⁶ Abdülhak Şinasi Hisar, “Edebiyata Dair Fıkralar ve Düşünceler”, **Ağaç**, Nr.8, 23 Mayıs 1936, s.6

“Eski Şiir”¹⁵⁷ isimli yazısında Tanpınar eski şiirimizi sıkı kurallarıyla eleştirirken üslûp yönüyle de övgüler yağdırır : “Eski Şiirimiz bir estetiğin emrinde olan bir üslûptu. Her üslûp gibi onun sıkı kaideleri kolaylıkları ve güçlükleri, tehlike ve emniyetleri, uzak ve yakın hedefleri vardı ve yine her üslûpta olduğu gibi arkasında dayandığı bir hayat anlayışı ve bir zevk vardı.” diyerek de bazı yönlerine dikkat çeker.

Yine Tanpınar eski şiirimizi “beşerî” olmamak yönünden eleştirmiştir : “Eski şiirimizde garbın anladığı manada psikolojik vaziyetlerden derunî mücadelelerden, insanı taliin korkunç iradesiyle karşılaştıran terkiplerden doğmuş bir beşeriyeti yoktur. Fakat onlardan sadece insanlığa hoş bir meziyet olan güzelliğin elde edilmiş olmasından gelen bir beşeriyet vardır ki sanatta asıl istenen de odur.” Bu açıklamalarla Tanpınar divan edebiyatına karşı objektif eleştirilerde bulunmuştur.

Divan şiirini eleştirenler arasında Mehmet Kaplan da vardır. Şadırvan dergisinde “Düşünce Eksikliği”¹⁵⁸ adlı yazısını yayımlayan Kaplan, Divan şairlerinin eserlerinin tatsızlığından yakınır. Bunu da medreseyi şiire döken divan şairlerine bağlar.

Divan şiiriyle ilgili en ağır eleştiri ismi “Rüştü Şardağ”¹⁵⁹dan gelir. Şadırvan dergisinin 9. sayısında Divan şiirinin anlayışını beğenmediğini belirtir : “Aynı dar şekiller içinde en beceriksiz, iğrenç, gülünç ve hatta hayâsız örnekler de vermiş olan büyük cevherli şairler yanında, aynı dar kalıplar içinde aynı mazmunlarla en payidar sözlerini söylemiş olan sonuncu plandaki şairler de vardır.”

Şadırvan’ın 12. sayısında görüşlerine devam eden Şardağ¹⁶⁰ Divan edebiyatının o kaşına, gözüne, kirpiğine vurulup durdukları sevgiliyi merak eder. Bunun Allah olup olmadığını sorgular: Onların nesline dahi yutturulmaya çalışılan bu iddiaya inanmanın mümkün olmadığını söyler. 600 seneden beri bazen çirkin, bayağı ve hatta shevi ve hayasız mısralara kadar düşen bu aşk hep mi Tanrı’ya müteveccih diye sorar. Şardağ, klasik devrin şairlerinin hep şevke doğru yol olan bir vasat üstünde hep ıstırap çağırdıklarından, bu ıstırapı da kendilerinin yarattıklarından söz açar.

¹⁵⁷ Ahmet Hamdi Tanpınar, “Eski Şiir”, **Oluş**, Nr. 18, 30 Nisan 1939, s.278

¹⁵⁸ Mehmet Kaplan, “Düşünce Eksikliği”, **Şadırvan**, Nr. 27, 30 Eylül 1949, s.2-3

¹⁵⁹ Rüştü Şardağ, “Eski Tembelle ve Çok Defa Yetersiz Hükümlerden Öteye”, **Şadırvan**, Nr.9, 27 Mayıs 1949, s.2

¹⁶⁰ Rüştü Şardağ, “Klasik İstırap”, **Şadırvan**, Nr.12, 17 Haziran 1949, s.11

Abidin Mümtaz Kısakürek¹⁶¹ önce Divan şairleriyle Servet-i Fünun şairlerini karşılaştırır. Daha sonra da Halk şairleriyle kıyaslar. Divan şairlerimizden, Servet-i Fünun şairlerimizden herhangi biri kendi muhitinde acaba kaç kişiye hitap edebildi ve kaç kişiye kendisini anlatabildi, diye sorarak yüzde yüz hayır, cevabını verir. Bir halk şairinin asla böyle olmayacağını iddia eder : “Onun yüreğindeki ateş, sözündeki sadelik, duyusundaki samimiyet, yüz binlerce insanın dillerinde destan olur, nesilden nesile geçer, halkın ölçülmez takdirinde yaşar. Bir Divan şairi bir kese akçe veya caizler için mehdiye ve kaside yazarken bir halk şairi aç kalsa kimseye minnet etmez, yatacak yer bulamazsa kimseye boyun eğmez.” diyerek görüşlerini dile getirir.

7. TİYATRO

Sahnedeki olayları göstermek ve oynamak için yazılan tiyatro eserleri diğer türlerden farklıdır. Bu yüzden dergilerimizde de tiyatronun bu ayrıcalığı gözetilmiş ve yorumlar buna göre yapılmıştır.

Oluş dergisinde “Tiyatro Sanatı”¹⁶² başlıklı yazısında Bedrettin Tuncel, tiyatronun başlı başına bir sanat olduğu görüşündedir. O’na göre tiyatro diğerlerinden daha mürekkep bir sanattır, sanat denilen umumî mefhumun da hususî bir manzarasıdır : “Başlı başına bir sanat kolu olduğunu anlamak güç bir şey değildir. Müzik, resim, şiir nasıl hususî, orijinal bir estetik, bir teknik istiyorsa, tiyatro da kendine mahsus bir mimari, bir estetik ister.” diyerek gerekçelerini sıralar ve tiyatroyu özel bir yere oturtur. Tuncel için resim, heykeltıraş sessiz sanatlardır. Bunların arasında yalnız tiyatronun sesi vardır.

Tanpınar “Tiyatro Üzerinde Düşünceler”¹⁶³ yazısında tiyatronun imkansızlıkların imkansızını yaptığı fikrindedir. Bu görüşe uygun gerekçesi ise hiç kimsenin yanı başında yatan en yakınının rüyası içinde dolaşamayacağıdır.

Tiyatro konusuna duygusal boyutuyla yaklaşan İ. Galip Arcan’ın¹⁶⁴ içine tiyatro denilince kendi değişimiyle sızlar çöker, yüreği sanki bir baba acısıyla yanar. Bu acı duyguların nedeni ise memlekette tiyatro sanatının hala layık olduğu ehemmiyetle

¹⁶¹ Abidin Mümtaz Kısakürek, “Yar Ateşi Cismücana Düşüptür”, **Şadırvan**, Nr.21, 19 Ağustos 1949, s.10

¹⁶² Bedrettin Tuncel, “Tiyatro Sanatı”, **Oluş**, Nr. 15, 9 Nisan 1939, s.227

¹⁶³ Ahmet Hamdi Tanpınar, “Tiyatro Üzerinde Düşünceler”, **Şadırvan**, Nr. 12, 17 Haziran 1949, s.2

¹⁶⁴ İ. Galip Arcan, “Tiyatro Kültürü”, **Ağaç**, Nr.3, 28 Mart, 1936, s.7

telakki edilmemesidir. Çünkü tiyatro Arcan için medeni dünya içinde soylu bir kütle sanatıdır. Sahne ise en büyük kürsüler kadar kuvvetli bir hars kaynağı, bir sanat terbiyesi mektebidir. Bu yüzden bu sanat ve onun istikbali korunmalıdır.

Ağaç dergisinin pek çok sayısında tiyatro konusuna titizlikle eğilen İ. Galip Arcan¹⁶⁵ derginin 9. sayısında hiçbir milletin tiyatroya karşı derin bir alaka göstermekte müstağni kalamayacağını iddia eder. Sahne hem bir kültür unsuru, hem mükemmel bir eğlence yeri hem de nüfuzlu bir tenkit kürsüsüdür.

Arcan Ağaç'ın 8. sayısında¹⁶⁶ tiyatro denince aklına bir “meslek” ve bir de “sanat” mefhumu geldiğini okuyucularıyla paylaşır ve tiyatroyu iki yönüyle değerlendirir.

Arcan Ağaç'ın 6. sayısında tiyatroyu medeniyet müessesesi olarak görür ve cemiyet için ihtiyaç olarak değerlendirir ve milletimiz için özeleştiriyeye girişir : “Bizde halk daha çocukken, aile kucağında alınması lazım gelen tiyatro zevkinin ve edebinin cahilidir. Bu büyük sanatın edebiyatını bilmez, ciddi bir eserden derin bir zevk alamaz.”¹⁶⁷ Arcan bu konuda mekteplerimize önemli görevler yükler ve bu zevkin evvela mekteplerde aşılacağını, bu ihtiyacın ilk önce mektep sıralarında uyandırılacağını savunur.

M. Ali Çamlıca “Anadolu’da Halk Temaşası”¹⁶⁸ başlıklı yazısıyla tiyatronun bizim edebiyatımızda gelişimini değerlendirir. Çamlıca’ya göre tiyatro bizde Tanzimat sonrası garplı muharrirlerin eserlerinin dilimize çevrilmesiyle başlamış, telif eserler içinde Avrupalı eserler örnek tutulmuştur. Tanzimatla bir kalkınma hareketi gösteren tiyatromuz Meşrutiyete, II. Dünya harbine kadar memleket ve dünya vaziyeti yüzünden geniş inkişaf imkanı bulamamıştır. Bundan dolayı da Türk temaşa edebiyatının kütüphanesi zayıf ciltler taşımaktadır. Çamlıca, böylelikle tiyatro tarihini özetleyerek zaman içinde sosyal ve siyasi şartlara bağlı olarak geçirdiği evreleri anlatmıştır.

Sinan Korle¹⁶⁹ de Çamlıca gibi tiyatronun tarihi seyrine değinmiş ve Çamlıca ile paralel görüşler paylaşmıştır. Tiyatronun normal seyrini bazı hadiselerin durdurduğu ve

¹⁶⁵ İ. Galip Arcan, “Tiyatro Kültürü”, **Ağaç**, Nr.9, 30 Mayıs, 1936, s.7

¹⁶⁶ İ. Galip Arcan, “Tiyatro Kültürü”, **Ağaç**, Nr.8, 23 Mayıs, 1936, s.4

¹⁶⁷ İ. Galip Arcan, “Tiyatro Kültürü”, **Ağaç**, Nr.6, 18 Nisan, 1936, s.5-6

¹⁶⁸ M. Ali Çamlıca, “Anadolu’da Halk Temaşası”, **Şadırvan**, Nr.6, 6 Mayıs 1949, s.4

¹⁶⁹ Sinan Korle, “Tiyatroya Dair... İlk Mesele: Eser”, **Şadırvan**, Nr.1, 1 Nisan 1949, s.14

kösteklediği kanısında olan Çamlıca Abdülhamit'in devrinde tiyatronun layığıyla icra edilemediğini söyler. Cumhuriyet döneminde de şiir, hikaye, romana göre verimsiz ve sönük kalan tiyatro edebiyatımızın pek çok devrinde talihsizlikler yüzünden gelişmemiştir.

8. ROMAN

Halikarnas Balıkcısı'nın romanla ilgili tanımı şu şekildedir : “Roman sosyal barışçı anlayış ve kendini muayene vasıtası, ahlaklar sergisi ve tarzı hareketler mübadelehanesi, adetler imalathanesi, sosyal nasların fikirlerin müesseselerin ve kanunların bir imtihan meydanıdır.”¹⁷⁰

Halikarnas Balıkcısı Şadırvan'ın başka bir sayısında günümüz romanının önceden tasarlanmadığını, kendiliğinden peydalandığını öne sürer ve sözlerine şöyle devam eder: “Roman size otobüste rastladığımız insanlar kadar gerçek tipleri göstermeyi deruhte eder. Modern romanın hizmeti ve kıymeti işte asıl buradadır. Roman sosyal meseleleri münakaşa edebileceğimiz hemen hemen yegane sahadır.” diyerek romana önemli görevler yükler.¹⁷¹

Halikarnas Balıkcısı Şadırvan'ın 18. sayısında “Günümüz Romanları”¹⁷² başlıklı yazıda daha sert bir üslup takınır ve romanın bir avutucu, bir afyondan öte bir kıymet olmak için ukalaların koydukları yasalardan kurtulması gerektiğini söyleyerek romanda hedefin eserin sonunun değil gidişinin olması gerektiğini vurgular.

Romancının şaire nazaran daha çok bilgili ve hayatı tanımış olması gerektiğini savunan M. Sami Onat¹⁷³ romanın yazıcısından çok fazla şart istediğini de sözlerine ekler. Sadece roman tekniğinin, vaka ve karakterin, tip ve üslûbun roman yazmaya kafi gelmeyeceğini söyleyen onat bir romancının yazdığı romanı bütün muhit, vaka ve tipleriyle yaşaması, yazdığı romana benzemesi gerektiğini şart koşar. Bunun da her şeyden önce zaman ve yaş meselesi olduğunu söyler.

¹⁷⁰ Halikarnas Balıkcısı, “Romanı İncelerken Otobiyografi Tarzı Üzerinde de Durmak Gerekir”, **Şadırvan**, Nr.22, 26 Ağustos 1949, s.4

¹⁷¹ Halikarnas Balıkcısı, “Yeni Sosyal Meselelerin Tek Münakaşa Sahası Roman”, **Şadırvan**, Nr.19, 5 Ağustos 1949, s.6-7

¹⁷² Halikarnas Balıkcısı, “Günümüz Romanları”, **Şadırvan**, Nr. 18, 29 Temmuz 1949, s.6

¹⁷³ Muvaffak Sami Onat, “Genç Nesilde Roman”, **Şadırvan**, Nr. 26, 23 Eylül 1949, s.10.

“Bu gidişle Türk Edebiyatı Ölmeye Mahkumdur”¹⁷⁴ adlı ilginç yazısında Muvaffak İhsan Garan müelliflerin güttükleri amaçlara göre eserleri ikiye ayırır. Bunlardan birincisi edebî eserleri olgunlaşmamış yarı münevver, henüz iyiyi, kötüyü ayırt edemeyecek yaştaki gençlere hitap eden, halk topluluğunu hedef tutan eserlerdir. Bu tarz yazıların gayesi basit hisleri, aşk ve şehvet arzularını tahrik etmek ve fazla satarak çok para yapmaktır. Bu cins aşk, ıstırap ve şehvet romanlarının müşterisi boldur.

İkincisi ise şahsi menfaat ve ticaret fikriyle yazı yazmayan, fazla satış yapmak için bayağışmayan, hakiki edebiyatçıların, idealistlerin eserleridir. Bunlar birtakım temiz gayelerle hareket ederek cemiyete ve insanlığa küçük bir hizmette bulunmak isterler.

Cavit Yamaç¹⁷⁵ Avrupalı bir mütefekkirin “İnsanlar arasında Allah’a en yakın olan romancıdır.” sözünden yola çıkarak görüşlerini beyan eder. Ona göre de romancı insan yaratır, onlara can verir, onları yaşatır ve öldürür.

Burhan Toprak’ın¹⁷⁶ “Roman” isimli başka bir yazısında romancıyı yine Allah’a benzetir : “Romancının karşısına çıkan zorluklar bütün ilahiyatçıların halletmeye çabaladıkları, Allah ile insanın münasebetlerine pek çok benzemektedir. Orada olduğu gibi burada da düşünülecek şey Yaratılan ile Yaratılan’ın hürriyetlerini barıştırmaktır.”¹⁷⁷

Dr. Rasim Adasal¹⁷⁸ ise romancı ve şairlerin bize bazı hekim ve filazoflardan daha çok normal veya marazi insan şahsiyetlerini ve hayatını anlattığını söyleyerek romancıları ve şairleri üstün görür ve edipleri “yüksek psikolog”, “müşahit” olarak nitelendirir.

¹⁷⁴ Muvaffak İhsan Garan, “Bu gidişle Türk Edebiyatı Ölmeye Mahkumdur”, **Şadırvan**, Nr.20, 13 Ağustos 1949, s.10.

¹⁷⁵ Cavit Yamaç, “Büyük Bir Eserin Ölmez Kahramanları”, **Şadırvan**, Nr. 7, 18 Mayıs 1949, s.7

¹⁷⁶ Burhan Toprak (François Mouriatic) “Tercümelerimiz, Roman Le Roman”, **Ağaç**, Nr. 1, 14 Mart 1936, s.8-9

¹⁷⁷ Burhan Toprak, “Roman”, **Ağaç**, Nr. 5, 11 Nisan 1936, s.8.

¹⁷⁸ Dr. Rasim Adasal, “Modern Ruhیات Cephesinden Şahsiyet ve Tipleri VII ”, **Oluş**, Nr.25, 18 Haziran 1939, s.467

III. SONUÇ

Bugün, “eleştiri, inceleme, tahlil, yorum” gibi anlamlara gelecek şekilde kullanılan tenkit kelimesi “edebi metnin incelenip tanıtılması, sanat yönünün ortaya konulması, iyi-kötü ve eksik yönlerinin ortaya çıkarılması, birtakım yöntem ve metotlarla yargıda bulunulması ” anlamlarına gelmektedir. Tenkit, birtakım kurallara göre yapılabileceği gibi kişisel zevk ve tecrübelerine göre de yapılabilir. Tenkitten önemli olan olumlu- olumsuz bir yargıda bulunarak o eserin yeterli ya da kusurlu taraflarının belirlenmesidir. Fakat kurallara uyularak yapılan tenkit onu daha objektif kılacaktır. Tenkit için düşünme, araştırma, ayıklama, karşılaştırma şarttır.

Tenkit bir edebi eseri değerlendirmek, analiz etmek ve bir hükme varmak amacıyla yapılır. Buradan hareketle tenkidin temeli düşünceye dayanır. Düşünce ise dergilerde yürür, dergilerde ifade edilme şansı bulur. Bu nedenle dergi yayıncılığına önem verilmesi gerekir. İyi bir edebiyat tarihinin oluşumunda da dergiler önemli bir role sahiptir. Türk edebiyatı tarihinin bir bütün olarak yazılması gerekmektedir. Dergiler de bu anlamda yardımcı kaynaktır. Bu yüzden dergilerde çıkan edebi tenkit yazılarının incelenmesi şarttır. Edebi tenkit, edebi metinle ilgili değerlendirmeler yaptığı için edebiyat tarihine yardımcıdır. Dergiler, gazete ve kitaplardan daha farklı bir misyona sahiptir. İnsanların düşünce seviyelerinin yükseltilmesi, ülke meseleleri için çözümler üretilmesi, bilinçli nesillerin yetiştirilmesi için dergiler gereklidir. Dergiler vasıtasıyla fikirler yok olmaz, gelişir ve ilerler.

Sadece Türk edebiyatı değil, Türk kültür ve düşüncesinin dergilerle zenginleştiğini söyleyebiliriz. Dergiler kültür, sanat ve edebiyat hayatımızın oluşumunda etkilidir. Her derginin bir yayım amacı vardır. Türk edebiyatı tarihinin belirlenmesi için de Türkiye’de yayımlanmış olan dergilerin incelenmesi zorunludur.

Tenkit bizde bir tür olarak Tanzimat’la birlikte ortaya çıkar. Arapça nakd kökünden türemiştir. Ondan önce Divan edebiyatında sistemli bir tenkit anlayışından söz edilemez. Servet-i Fünunla birlikte sistemli hale gelen tenkit Cumhuriyet döneminde vazgeçilmez bir çalışma alanı olur. Bugün edebiyat ve sanat için tenkit ya da eleştiri kavramları kullanılır.

1936, 1939 ve 1949 yıllarında çıkmış olan Ağaç, Oluş, Şadırvan dergilerinde de sanat, edebiyat ve kültür, resim, musiki, heykel... gibi konularda pek çok yazılar

yazılmış ve eleştiriler yapılmıştır. Yazarlarımız beğenmediği konuları çoğu zaman ağır bir dille eleştirmiş ve beklentilerini dile getirmiştir. Bunu yaparken objektif olmaya çalışmışlar, sanat ve kültürel hayatımızın gelişmesi için çaba harcamışlardır. Farklı görüşlerden olan yazarlarımız aynı derginin çatısı etrafında bir araya gelerek sanat ve kültürün gelişmesine hizmet etmeye çalışmışlardır: Bazı yazarlarımız halk edebiyatının gelişmesine hizmet etmiş, bazıları Divan edebiyatı ve Tanzimat edebiyatındaki eksikleri dile getirmiş, bazıları kitap-mecmua-gazete eleştirisi yapmış, bir kısmı Batı edebiyatından çeviriler yapmış, bir kısım yazarımız da hikaye ve şiirlerini yayımlamışlardır. Böylece pek çok eleştiri yazısı ortaya çıkmış, edebi ve kültürel zenginlik artmıştır.

Ağaç dergisi Necip Fazıl'ın etkisiyle dini çerçevede gelişirken farklı görüşten yazar ve şairlere de derginin sayfalarını sonuna kadar açmıştır. Böylelikle kültürel çeşitlilik sağlanmıştır. Şadırvan dergisinde daha çok sanat tartışmaları yapılmış dergi her türlü siyasetten uzak durmaya çalışmıştır. Edebiyat, fikir dergisi olarak Oluş dergisinde felsefi konular ağırlık kazanmış, derginin fikir yönü ağır basmış ama edebiyat da ihmal edilmemiştir. Oluş dergisinde coğrafya ve tarih ile ilgili konularda da yazılar yayımlanmıştır.

Üç dergimizde de "Kitap-Mecmua-Gazete" başlığı altında mevcut ve yeni çıkan yayımlara yer verilmiş ve tanıtımları yapılmıştır. Böyle bir çalışmanın yapılmasında okurun güncel olaylardan haberdar edilmesi hedeflenmiştir.

"Bizde ve Dışarıda Aktüalite" başlığı ile Ağaç dergisinde, "Bizde ve Dünyada Sanat Hareketleri" başlığı ile de Şadırvan dergisinde yurt ve dünyadan sanat haberleri okuyucu ile paylaşılmak istenmiş ve sınırlama getirmeden her türlü sanat olayı okuyucuya iletilmiştir.

Haftada bir olarak yayımlanan bu dergilerin sağlam yayım politikalarına rağmen ne yazık ki uzun ömürlü olamamışlardır. Yayım hayatına iddialı olarak başlayan Ağaç, Oluş, Şadırvan çeşitli sebeplerle okura veda etmek zorunda kalmıştır. Toplam 17 sayı çıkan Ağaç, 35 sayı çıkan Şadırvan, 36 sayı olarak yayımlanan Oluş dergilerinde birçok tiyatro, şiir, hikaye sığağı sığağına yayımlanmış ve okuruyla buluşturulmuştur. Birbirine yakın tarihlerde varlığını sürdüren Ağaç, Oluş, Şadırvan dergisinde dönemin belli başlı isim yapmış yazarları yazılarını yayımlamıştır. Bugün de edebiyat tarihlerinde

isimlerine rastladığımız şair, roman ve tiyatro yazarları o yıllardan günümüze unutulmadan gelebilmiştir. Çalışmamızda görüşlerini “tenkit, edebiyat, roman, romancı, şair, şiir, tiyatro, divan şiiri” başlıkları altında topladığımız bu yazarların fikirleri incelenmiştir. Dönemine tanıklık etmiş olan bu sanatçılarımız pek doğal olarak o dönemi daha sağlam ve sağlıklı bir şekilde değerlendirmişler, olanla olması gerekeni karşılaştırarak alternatif fikirler üretmişlerdir. Bu yönleriyle döneminin canlı birer vesikasıdır.

IV. DERGİLERİN BİBLİYOGRAFYALARI

1. AĞAÇ DERGİSİ

1.1. Ağaç Dergisi Kronolojik Bibliyografyası

Nr. 1, 14 Mart 1936

- Necip Fazıl Kısakürek, Adımız, (deneme), s.1-2
- A.K. Tecer, Yağmur Duası, (şiir), s. 2
- Mustafa Şekip Tunç, (deneme), s.3
- A.Ş. Hisar, Benzeyişlerimiz, (seyahat notları), s.5-6
- Burhan Toprak, Romanımızın Hali, (eleştiri), s.7-8
- François Mauriac, (Çev : Burhan Toprak), Roman “Le Roman”, (deneme), s.8-9
- Fikret Adil Kamertan, Şarlo ve Son Filmi, (eleştiri), s.10-11
- Necip Fazıl Kısakürek, Hırsız, Polis ve Komünist, (fıkra), s.11
- Necip Fazıl Kısakürek, Kitap-Mecmua-Gazete, (eleştiri), s. 12
- Sabahattin Ali, Kafa Kâadı, (hikaye), s. 13-14
- İsimsiz, Bizde ve dışarıda Aktüalite, (eleştiri), s.15-16

Nr. 2, 21 Mart 1936

- Necip Fazıl Kısakürek, Allahsız Dünya,(deneme) s.1-2
- Burhan Toprak, Goethe'den Ayrılırken, (makale), s. 3-4-5-6
- Necip Fazıl Kısakürek, Zaman, (şiir), s. 7
- Suut Kemal Yetkin, Ağaç Altında, (fıkra), s. 7
- F. Mauriac, (Çev.: B. Toprak), Roman “Le Roman”, (deneme), s. 8-9
- Sabahattin Rahmi Eyiboğlu, Bilmecelerin Cennetinde, (makale), s. 10-11
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Şiir, (şiir), s. 11
- İsimsiz, Bernard Shaw Sanatkara Çatıyor, (eleştiri), s. 12
- Sait Faik Adalı, Kalorifer ve Bahar, (hikaye), s. 13-14

- A.M. Dranas, Neden Sonra, (şiiir), s. 14
- N.C.B., Aktüalite, (eleştiri)s.15-16

Nr. 3 28 Mart 1936

- Necip Fazıl Kısakürek, Fil Dişi Kule, (deneme). 1-2
- Mustafa Şekip Tunç, Aksiyon, (makale), s. 2-3
- Necip Fazıl Kısakürek, Ölüler, (şiiir), s. 3
- Sabahattin Rahmi Eyiboğlu, Bilmecelerin Cennetinde, (makale), s. 2-3
- A.Ş. Hisar, Gene Benzeyişlerimiz (seyahat notları), s. 5-6
- İ. Galip Arcan, Tiyatro Kültürü, (deneme), s. 7
- Çev : Burhan Toprak (F. Mauriac), Roman “Le Roman”, (makale), s. 8-9
- N. Cemal Berk, İşe Başlarken, (deneme), s. 10-11
- Nurettin Artam, Delinin Dedikleri, (anı), s. 11
- Necip Fazıl Kısakürek, Kitap-Mecmua-Gazete, (eleştiri), s. 12
- S. Faik Adalı, Kalorifer ve Bahar, (hikaye), s. 13-14
- Feridun Fazıl Tölkentçi, Onlar Hayata Böyle Doğmuşlardı, (şiiir), s. 14
- İsimsiz, Aktüalite,(eleştiri) s. 15-16

Nr. 4, 4 Nisan 1936

- Necip Fazıl Kısakürek, Manzara,(deneme) s. 1-2
- Mustafa Şekip Tunç, Şiiir ve Fikir, (makale), s. 2-3
- Suut Kemal Yetkin, Kendine Yeten Sanat, (makale), s. 3-4
- A.Ş. Hisar, Birleşmeyen Çalgılar, (seyahat notları), s. 5-6
- A.K. Tecer, Halay, (şiiir), s. 6
- F. Mauriac, (Çev : Burhan Toprak) ,Roman “Le Roman”, (makale), s. 8-9
- Nurullah Cemal Berk, Resim Nedir? (makale), s. 10-11
- Cahit Sıtkı Tarancı, İkinci Diriliş, (şiiir), s. 11

- Necip Fazıl Kısakürek, Kitap-Mecmua-Gazete,(eleştiri) s.12
- S. F. Adalı, Kalorifer ve Bahar, (hikaye), s. 13-14
- Şevket Hıfzı Rado, Gelmeyen Sır, (şiir), s. 14
- Necip Fazıl Kısakürek, Aktüalite,(eleştiri) s. 15-16

Nr. 5, 11 Nisan 1936

- Necip Fazıl Kısakürek, Manzara, (deneme), s. 1-2
- Necip Fazıl Kısakürek, Gökler ve Yollar, (şiir), s. 2
- Falih Rıfkı Atay, Dil İşleri Üzerinde, (deneme), s. 3-4
- Suut Kemal Yetkin, Mevut Edebiyet, (deneme), s. 4-5
- A.Ş. Hisar, Faniliğimiz ve Ebediyat, (deneme), s. 5-6
- Cevat Memduh Altar, Müzikte Madde ve Problem, (makale), s. 7
- Burhan Toprak (F. Mauriac'tan Çeviri), Roman "Le Roman", (deneme), s. 8-9
- Nurullah Cemal Berk, Resim Nedir? (makale), s. 10-11
- Z. Osman Saba, Minareler, (şiir), s. 11
- Necip Fazıl Kısakürek, Kitap-Mecmua-Gazete (sohbet), s. 12
- Samet Ağaoğlu, Rüya, (hikaye), s. 13-14
- Fuat Ömer Keskinöglü, Tütsü, (şiir), s. 14
- İsimli, Aktüalite, (eleştiri), s. 15-16

Nr. 6, 18 Nisan 1936

- Necip Fazıl Kısakürek, Manzara, (deneme), s. 1-2
- A.Ş. Hisar, Gene Faniliğimiz ve Edebiyat, (deneme), s. 3-4
- İ. Galip Arcan, Tiyatro Kültürü, (makale), s. 5-6
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Bülbül, (şiir), s. 6
- Cevat Memduh Altar, Müzikte Madde ve Problem, (makale), s. 7

- Burhan Toprak, (F. Mauriac'tan çeviri), Roman "Le Roman", (makale), s. 8-9-10
- Nurullah Cemal Berk, Mücerret Sanat, (makale), s. 10-11
- Ömer Bedrettin Gökbelen, Çeşmemle Başbaşa, (şiir), s. 11
- İsim, Kitap-Mecmua-Gazete, s.12
- Fikret Adil, Aradığım Şey, (hikaye), s. 13-14
- Necip Fazıl Kısakürek, Aktüalite, (eleştiri), s.15-16

Nr. 7, 16 Mayıs 1936

- Necip Fazıl Kısakürek, Manzara,(deneme) s. 1-2
- Mustafa Şekip Tunç, Şiirin Macerası, (makale), s. 2-3
- Necip Fazıl Kısakürek, Bendedir, (şiir), s. 3
- İ. Galip Arcan, Tiyatro Kültürü, (deneme), s. 4
- A.M. Dranas, Bezginlik, (şiir), s. 4
- A.Ş. Hisar, Edebiyata Dair Küçük Notlar,(deneme) s. 5-6
- Burhan Toprak, Don Juan, (makale), s. 7
- Andre Soares (Çev: B. Toprak), Don Juan (Başka Dilden Bizim Dile), (makale), s. 8-9-10
- Cevdet Kudret Solok, Yaşayan Ölüler, (tiyatro), s. 11-12
- Sait Faik Abasıyanık, Loğsa, (hikaye), s. 13-14
- İsimsiz, Kitap-Gazete-Mecmua, (eleştiri), s.15-16

Nr. 8, 23 Mayıs 1936

- Necip Fazıl Kısakürek, Manzara, (deneme), s. 1-3
- Mustafa Şekip Tunç, İman ve Şüphe, (makale), s. 2-3
- İ. Galip Arcan, Aktör – Komedyen, (makale), s. 4
- A.Ş. Hisar, Edebiyata Dair Fıkralar ve Düşünceler, (deneme)s. 5-6
- Nurettin Şazi Kösemihal, Dayak, (deneme), s. 7

- C.S. Tarancı, Korktuğum Şey, (şiir), s. 7
- George Cattau (Çev : Tefik Siber), Proust Dostluğu, (makale), s. 8
- Andree Babelon (Çev : X) Hoelderlin, (makale), s. 9
- Miraç Katırcıoğlu, Vatan Fikri Üstünde, (makale), s. 10
- Cevdet K. Solak, Yaşayan Ölüler, (tiyatro), s. 11-12
- Sait Faik Abasıyanık, Loğsa, (hikaye), s. 13-14
- Necip Fazıl Kısakürek, Kitap-Mecmua-Gazete, s.15
- F.A. Aktüalite,(eleştiri), s. 16

Nr. 9, 30 Mayıs 1936

- Necip Fazıl Kısakürek, Manzara,(deneme), s. 1
- Mustafa Şekip Tunç, Taşkınlık ve Soğukkanlılık, (makale), s. 2-3
- Necip Fazıl Kısakürek, Bu Yağmur, (şiir), s. 3
- Necip Fazıl Kısakürek, Beklenen Sanatkar, (makale), s. 4-5
- A.M. Dranas, Step, (şiir), s. 6
- İ. Galip Arcan, Eski Milletlerde Tiyatro, (makale), s. 7
- Georges Cattau, (Çev : Tefik Siber), Proust Dostluğu, (makale), s. 8
- Andre Babelon (Çev : Salih Zeki Aktay), Hoelderlin, (makale), s. 9
- Miraç Katırcıoğlu, Vatan Fikri Üstüne, (makale), s. 10
- C.K. Solok, Yaşayan Ölüler, (tiyatro), s. 11-12
- Fikret Adil, Yunanistan, Tenakuzlar ve Tezadlar Memleketi, (gezi yazısı), s. 13-14
- Necip Fazıl Kısakürek, Kitap-Mecmua-Gazete,(eleştiri), s. 15
- Cahit Sıtkı Tarancı – Necip Fazıl Kısakürek, Aktüalite,(eleştiri), s.16

Nr. 10, 6 Haziran 1936

- Necip Fazıl Kısakürek, Manzarayı Kapatırken, (deneme),s. 1

- Suut Kemal Yetkin, Pascal ve Yaratıcı Endişe, (makale), s. 2
- Necip Fazıl Kısakürek, Ne İleri Ne Geri, (şiir), s. 3
- Asaf Halet Çelebi, Mevlana'nın Rubaileri, (makale), s. 4-5
- Salih Zeki Aktay, Klasisizma ve Klasikler, (makale), s. 6
- Zühtü Müridoğlu, Hadi ve Adana Abidesi,(deneme), s.7
- Georges Cattau, (Çev : Tefik Siber), Proust Dostluğu, (makale), s. 8
- Andree Babelon (Çev : Salih Zeki Aktay), Hoelderlin, (makale), s. 9
- Miraç Katırcıoğlu, Vatan Fikri Üstünde, (makale), s. 10
- C.K. Solok, Yaşayan Ölüler, (tiyatro), s. 11-12
- Fikret Adil, Bir Deli, (hikaye), s. 13-14
- Necip Fazıl Kısakürek, Kitap-Mecmua-Gazete, (eleştiri), s.15
- İsimsiz, Aktüalite,(eleştiri), s.16

Nr. 11, 13 Haziran 1936

- Necip Fazıl Kısakürek, Doğuş Horozu ve Bab-ı Ali Tipi, (deneme), s. 1-2-3
- Ziyaettin Fahri Fındıkoğlu, Bergson Katolik mi Oldu?, (makale), s. 3-4
- İ. Galip Arcan, Tiyatro Nasıl Doğdu, (makale), s. 5
- Salih Zeki Aktay, Klasisizma ve Klasikler, (biyografi), s. 6
- Asaf Halet Çelebi, Mevlana'nın Rubaileri, (makale), s. 7
- Georges Cattau, (Çev : Selmin Tefik Siber), Proust Dostluğu, (makale), s. 8
- Andre Babelon (Çev : Salih Zeki Aktay), Hoelderlin, (makale), s. 9
- Miraç Katırcıoğlu, Vatan Fikri Üstüne, (makale), s. 10
- C.K. Solok, Yaşayan Ölüler, (tiyatro), s. 11-12
- Fikret Adil, Deliler Deli Değildir, (hikaye), s. 13-14
- A. M. Dranas, Dağın Ardında Güneş Battı, (şiir), s. 14

- Necip Fazıl Kısakürek, Kitap-Mecmua-Gazete, (eleştiri), s. 15
- Ş.H.S. – Z.F.F., Aktüalite, (eleştiri), s.16

Nr. 12, 20 Nisan 1936

- Necip Fazıl Kısakürek, Ahlakımız, (makale), s. 1-2
- Necip Fazıl Kısakürek, Ben, (şiir), s. 2
- A.Ş. Hisar, Edebiyata Dair Tavsiyeler ve Notlar, s. 3-4
- Bedri Rahmi Eyiboğlu, Yukule-le Cezanne, (anı), s.5-6
- Asaf Halet Çelebi, Mevlana'nın Rubaileri, (şiir), s.7
- Georges Cattau, (Çev : Selmin Tevfik Siber), Proust Dostluğu, (makale), s. 8
- Andre Babelon (Çev : Salih Zeki Aktay), Hoelderlin, (makale), s. 9
- Salih Zeki Aktay, Klasisizma ve Klasikler, s. 10
- C.K. Solok, Yaşayan Ölüler, (tiyatro), s. 11-12 Ayetullah Sümer, Fresk Sanatı, (makale), s.13
- Ayetullah Sümer, Fresk Sanatı, (makale), s.13
- Miraç Katırcıoğlu, Vatan Fikri Üstünde, (makale), s. 13-14
- Şerif Hulûsi Sayman, Kitap-Mecmua-Gazete,(eleştiri), s.15
- Ş.H.S., Aktüalite,(eleştiri), s.16

Nr. 13, 27 Nisan 1936

- Necip Fazıl Kısakürek, Ahlakımıza Ait Birkaç Çizgi, (deneme), s. 1-2
- A.Ş. Hisar, Edebiyata Dair Fıkralar ve Düşünceler, (deneme), s. 3-4
- Suut Kemal Yetkin, Resim Sanatı, (makale), s. 5-6
- A.M. Dranas, Gece, (şiir), s. 6
- Asaf Halet Çelebi, Mevlana'nın Rubaileri, (şiir), s.7

- Georges Cattaui, (Çev : Selmin Tefvik Siber), Proust Dostluğu, (makale), s. 8
- Andree Babellon (Çev : Salih Zeki Aktay), Hoelderlin, (makale), s. 9
- Salih Zeki Aktay, Klasisizma ve Klasikler, (makale), . 10
- C.K. Solok, Yaşayan Ölüler, (tiyatro), s. 11-12
- Zühtü Müridoğlu, Zeki ve Klasizma, (eleştiri), s. 13
- Samih Nafiz Tansu, Düzensiz Avrupa, (makale), s. 14
- şerif Hulusi Sayman , Aktüalite,(eleştiri), s.16

Nr. 14, 4 Temmuz 1936

- Necip Fazıl Kısakürek, Ahlakımıza Ait Son ve Birkaç Çizgi,(deneme) s. 1-2
- A. ř. Hisar, Biz ve Hayat, (deneme),s. 3-4
- Z. Osman Saba, Yıkanmak, (şiir), s. 4
- İ. Galip Arcan, Tiyatro ve Aktör Nasıl Doğdu?, (makale), s. 5
- Miraç Katırcıoğlu, Bir Konferans Dolayısıyla, (makale), s. 6
- Asaf Halet Çelebi, Mevlana'nın Rubaileri, (şiir), s.7
- Georges Cattaui, (Çev : Selmin Tefvik Siber), Proust Dostluğu, (makale), s. 8
- Andre Babellon (Çev : Salih Zeki Aktay), Hoelderlin, (makale), s. 9
- Salih Zeki Aktay, Klasisizma ve Klasikler, (makale), s. 10
- C.K. Solok, Yaşayan Ölüler, (tiyatro), s. 11-12
- Fikret Adil, Bir Genç Kız, (hikaye), s. 13-14
- ř.H.S., Kitap-Mecmua-Gazete, (eleştiri), s.15
- C.S. Tarancı, Aktüalite,(eleştiri) s. 16

Nr. 15, 18 Temmuz 1936

- Necip Fazıl Kısakürek, Sağ, Sol, (makale), s. 1
- Mustafa şekip Tunç, Zeka ve Kainat, (deneme), s. 2-3

- Suut Kemal Yetkin, İki Hayat, (deneme), s. 4
- C.S. Tarancı, Kendiliğinden Söylenen Şarkı, (şiir), s. 4
- Mahmut Ragıp Kösemihal, Orkestra Artistliğimiz, (deneme), s. 5-6
- Asaf Halet Çelebi, Mevlana'nın Rubaileri, (şiir), s.7
- Georges Cattau, (Çev : Selmin Tefik Siber), Proust Dostluğu, (makale), s. 8
- Grilparzer, (Çev : Salih Zeki Aktay), Medee'nin Terk Edilişi, (tiyatro), s. 9
- Salih Zeki Aktay, Klasisizma ve Klasikler, (deneme), s. 10
- C.K. Solok, Yaşayan Ölüler, (tiyatro), s. 11-12
- A. H. Tanpınar, Geçmiş Zaman Elbiseleri, (hikaye), s. 13-14
- İsmail Safa Esgin, Sonne, (şiir), s. 14
- Ş.H.S., Kitap-Mecmua-Gazete,(eleştiri), s. 15
- Ş.H.S., Aktüalite,(eleştiri), s. 16

Nr. 16, 25 Temmuz 1936

- Necip Fazıl Kısakürek, İleri Geri, (sohbet), s. 1-2
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Hatırlama, (şiir), s. 3
- Hilmi Ziya Ülken, Yirminci Asır ve Bir Kelime, (deneme), s. 3
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Geçmiş Zaman Elbiseleri, (hikaye), s. 4-5-6
- Asaf Halet Çelebi, Mevlana'nın Rubaileri, (şiir), s. 7
- Grilparzer, (Çev : Salih Zeki Atay), Medee'nin Terk Edilişi, (tiyatro), s. 8-9
- Salih Zeki Aktay, Klasisizma ve Klasikler VII, (destan), s. 10
- Cevdet Kudret Solok, Yaşayan Ölüler, (tiyatro), s. 11-12
- Miraç Katırcıoğlu, Tat Twam Ası, (deneme), s. 13-14
- Zahir Sıtkı Güvemli, Kitap, Mecmua, Gazete, (eleştiri), s. 15
- Cahit Sıtkı Tarancı, Aktüalite, (eleştiri), s. 16

Nr. 17, 29 Ağustos 1936

- Necip Fazıl Kısakürek, Kendimize Dair, (sohbet), s. 1-2
- Mustafa Şekip Tunç, Çalışma ve Deha, (deneme), s. 3
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Geçmiş Zaman Elbiseleri, (hikaye), s. 4-5-6-7
- Grilparzer, (Çev : Salih Zeki Atay), Medee'nin Terk Edilişi, (tiyatro), s. 8-9
- Asaf Halet Çelebi, Mevlana'nın Rubaileri, (şiir), s. 10
- Salih Zeki Aktay, Klasisizma ve Klasikler VIII, (destan), s. 11-12
- Cevdet Kudret Solok, Yaşayan Ölüler, (tiyatro), s. 13-14
- Cahit Sıtkı Tarancı, Kitap, Mecmua, Roman, (eleştiri), s. 15
- Cahit Sıtkı Tarancı, Aktüalite, (eleştiri), s. 16

1.2. Ağaç Dergisi Alfabetik Bibliyografyası

Adalı, Sait Faik, (Nr.2, s.13-14), (Nr.3, s.13-14), (Nr.4, s.13-14)

Adil, Fikret, (Nr.6 s.13-14), (Nr.9, s.13-14), (Nr.10, s.13-14), (Nr.11, s.13-14), (Nr.14, s.13-14)

Ağaoğlu, Samet, (Nr.5, s.13-14)

Aktay, Salih Zeki, (Nr. 10, s.6), (Nr.12, s.10), (Nr.13, s.10), (Nr. 14, s.10), (Nr.15, s.10)

Altar, Cevat Memduh, (Nr.5, s.7), (Nr.6, s.7)

Arcan, İ. Galip, (Nr.3, s.7), (Nr.6, s.5-6), (Nr.7, s.4), (Nr.8, s.4), (Nr.9, s.7), (Nr.11, s.9), (Nr.14, s.5)

Artam Nurettin, (Nr.3, s.11)

Atay, Fatih Rıfki →(Nr.5, s.3-4)

Babellon, Andree, (Nr.8, s.9), (Nr.9, s.9), (Nr.10, s.9), (Nr.11, s.9), (Nr.12, s.9), (Nr.13, s.9), (Nr.14, s.9)

Berk, Nurullah Cemal, (Nr.3, s.10-11), (Nr.4, s.10-11), (Nr.6, s.10-11), (Nr.6, s.10-11)

Cattavi, Georges – Selmin T.S., (Nr.8, s.8), (Nr.9, s.8), (Nr.10, s.8), (Nr.11, s.8), (Nr.12, s.8), (Nr.13, s.8), (Nr.13, s.8), (Nr.15, s.8)

Çelebi, Asaf Halet, (Nr.10, s.4-5), (Nr.11, s.7), (Nr.12, s.7), (Nr.13, s.7), (Nr.14, s.7), (Nr.15, s.7)

Esgin, Amarı Safa, (Nr.15, s.14)

Eyiboğlu, Sabahattin Rahmi, (Nr.2, s.10-11), (Nr.3, s.4)

Dranas, Ahmet Muhip, (Nr.2, s.14), (Nr.7, s.4), (Nr.9, s.6), (Nr.13, s.6)

Gökbelen, Ömer Bedrettin, (Nr.6, s.11)

Hisar, Abdülhak Şinasi, (Nr.1, s.4), (Nr.3, s.5-6), (Nr.4, s.5-6), (Nr.5, s.5-6), (Nr.6, s.3-4-5), (Nr.7, s.5-6), (Nr.13, s.3-4), (Nr.14, s.3-4)

Katırcıoğlu, Miraç, (Nr.8, s.10), (Nr.9, s.10), (Nr.10, s.10), (Nr.11, s.10), (Nr.12, s.14), (Nr.14, s.6)

Keskinoğlu, Fuat Ömer, (Nr.5, s.14), (Nr.8, s.14)

Kısakürek, Necip Fazıl, (Nr.1, s.1-2), (Nr.1, s.4, s.11, s.12), (Nr.2, s.1-2, s.7), (Nr.3, s.1-2, s.3, s.12), (Nr.4, s.1-2, s.12, s.15-16), (Nr.5, s.1-2, s.12), (Nr.6, s.1-2, s.15-16), (Nr.7, s.1-2, s.9), (Nr.8, s.1-3), (Nr.9, s.1, s.3, s.4-5-6), (Nr.10, s.1, s.3, s.15), (Nr.11, s.1-2-3, s.15), (Nr.12, s.1-2, s.2), (Nr.13, s.1-2), (Nr.14, s.1-2), (Nr.15, s.1-2)

Köseial , Mahmut Ragıb, (Nr.15, s.5-6)

Mürioğlu, Zühtü, (Nr.10, s.7), (Nr.13, s.13)

Nairs, Les Anges, (Nr.3, s.12)

Rado, Şefket Hıfzı, (Nr.4, s.14)

Saba, Ziya Osman, (Nr.5, s.11), (Nr.14, s.4)

Sabahattin, Ali, (Nr.1, s.13-14)

Sayman, Şerif Hulusi, (Nr.12, s.15), (Nr.12, s.6), (Nr.13, s.15),

Suares, Andre, (Nr.7, s.9-9-10)

Sumer, Ayetullah, (Nr.12, s.13-14)

Tanpınar, Ahmet Hamdi, (Nr.2, s.11), (Nr.6, s.6), (Nr.15, s.13-14)

Tarancı, Cahit Sıtkı, (Nr.4, s.11), (Nr.8, s.7), (Nr.15, s.4), (Nr.14, s.16)

Tecer, Ahmet Kutsi, (Nr.1, s.2), (Nr.4, s.7)

Toprak, Burhan, (Nr.1, s.3-4), (Nr.3, s.2-3), (Nr.4, s.2-3), (Nr.7, s.2-3), (Nr.8, s.2-3), (Nr.9, s.2-3), (Nr.15, s.1-2)

Tülbentçi, Feridun Fazıl, (Nr.3, s.14), (Nr.12, s.6)

Yetkin, Suut Kemal, (Nr.2, s.7), (Nr.4, s.3-4), (Nr.5, s.4-5), (Nr.10, s.2), (Nr.13, s.5-6), (Nr.15, s.4)

Tansu, Semih Nafız, (Nr.13, s.14)

2.1. Oluş Dergisi Kronolojik Bibliyografyası

Nr.1, 1 İkincikanun 1939

- Halil Vedat Fıratlı, Başlarken, (sohbet), s.1
- Henrie Bergson, Varlık, (makale), s.2-4
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Namık Kemal'e Dair Düşünceler, (makale), s.5
- Kemalettin Kamu, Sınırdan Sular, (şiir), s.6
- Ahmet Kutsi Tecer, Yınanç'a, (şiir), s.6
- Ahmet Kutsi Tecer, Alp Arslan' dan, (şiir), s.6
- Ahmet Kutsi Tecer, Anadolu'dan Bir parça, (şiir), s.6
- Mustafa Nihat Özön, Edebiyatımızda Münakaşalar, (eleştiri), s.7-9
- Ahmet Kutsi Tecer, Tiyatro Tarihi, (makale), s.10-11
- Zeki Faik Sezer, Resimde Yeni Klâsisizm, (deneme), s.12
- Oktay Rifat, İthaf, (şiir), s.13
- Sabahattin Ali, Ayran, (hikaye), s.13-16

Nr.2, 8 İkincikanun 1939

- Halil Vedat Fıratlı, Kitap, (sohbet), s.17
- Mustafa Nihat Özön, Edebiyatımızda Münakaşalar, (eleştiri), s.18-19
- Kemalettin Kamu, Gurbette Renkler, (şiir), s.19
- Pertev N. Boratav, Türk Folklorunda Erzurum ve Erzurumlu Emrah, (makale), s.20-22
- Malik Aksel, Sanat ve Yenilik, (makale), s.23-24
- Ahmet Kutsi Tecer, Köroğlu Şiirleri, (şiir), s.25
- Mahmut R. Kösemihal, İstanbul Konservatuvarı, (eleştiri), s.26-28
- (Eflatun) N.Ş. Kösemihal, Protagoras,(tiyatro),(tiyatro) s.29-30
- Halil Vedat Fıratlı, Gidenlerden Biri, (hikaye), s.31-32

Nr.3, 15 İkincikanun 1939

- Halil Vedat Fıratlı, Kitap, (sohbet), s.33
- Tahsin Banguoğlu, Atatürk ve Başka Şefler, (deneme), s.34-36
- İsmail Vasık Fıratlı, O Ân, (şiir), s.36
- Mustafa Nihat Özön, Edebiyatımızda Münakaşalar, (eleştiri), s.37-39
- Mustafa Nihat Özön, Es Kabayelim, Es (şiir), s.37-39
- Pual Valery, Edebiyat, s.40
- Bedreddin Tuncel, Tercüme Meselesi, (eleştiri), s.42
- M. Cemil Boran, Gedik Ahmet Paşa'nın Öldürülüşü, (makale), s.43
- Mahmut R. Kösemihal, Konservatuvar Binası Hakkında, (makale)
- (Eflatun) N.Ş. Kösemihal, Protagoras,(tiyatro), (tiyatro), s.45-48

Nr.4, 22 İkincikanun 1939

- Halil Vedat Fıratlı, Kitap, (sohbet), s.49
- Ahmet Haşim, Tercüme, (deneme), s.50
- Mustafa Nihat Özön, Edebiyatımızda Münakaşalar, (eleştiri), s.51-52
- Kemalettin Kamu, Onbaşı Taşdan, (şiir), s.52
- Necip Fazıl Kısakürek, Senfoni, (şiir), s.53
- M. Cemil Boran, Gedik Ahmet Paşa'nın Öldürülüşü, (makale), s.54-55
- Ahmet Kutsi Tecer, Sofra, (şiir), s.56
- Pual Valéry, Edebiyat, s.57
- Muzaffer Şerif Başoğlu, Radyonun Sosyal Psikolojisi, (deneme), s.58-61
- Hayri Dener, Dalga Boyu, (makale), s.62-63
- (Eflatun) N.Ş. Kösemihal, Protagoras,(tiyatro), s.64

Nr.5, 29 İkincikanun 1939

- Halil Vedat Fıratlı, Kitap, (sohbet), s.65-66
- Emin Erişirgil, Kitap, (sohbet), s.65-66
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Sayıklama, (şiiir), s.69
- Mustafa Nihat Özön, Edebiyatımızda Münakaşalar, (eleştiri), s.68-70
- K.Y, Kitapların Manası, (eleştiri), s.71
- İskender F. Akdora, Gece, (şiiir), s.72
- Ahmet Kutsi Tecer, Oda, s.73-74
- Bedreddin Tuncel, Bazı Tercümenler Hakkında, (eleştiri), s.74-75
- Muzaffer Şerif Başoğlu, Radyo Programları Hakkında Bir İki Not, (eleştiri), s.76-79
- Pertev N. Boratav, Epope, (makale), s.79
- (Eflatun) N.Ş. Kösemihal, Protagoras,(tiyatros),(tiyatros), s.79

Nr.6, 5 Şubat 1939

- Halil Vedat Fıratlı, Kitap, (sohbet), s.81
- Mustafa Nihat Özön, Edebiyatımızda Münakaşalar, (eleştiri), s.82-83
- Kemalettin Kamu, Güz, (şiiir), s.83
- Bedreddin Tuncel, Bazı Tercümeleler Hakkında, (eleştiri), s.84-85
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Şiiir, (şiiir), s.85
- Ahmet Kutsi Tecer, Yol, (şiiir), s.86
- SET, Kitaplar, Mecmualar, Notlar, (eleştiri), s.87-91
- Sabahattin Ali, Asfalt Yol, (hikaye), s.92-95
- (Eflatun) N.Ş. Kösemihal, Protagoras,(tiyatros),(tiyatros) s.95-96

Nr.7, 12 Şubat 1939

- Halil Vedat Fıratlı, Kitap, (sohbet), s.97

- Emin Erişirgil, Nazariye ve İş, (deneme), s.98
- Nasuhi Baydar, Tercümelere Dair, (eleştiri), s.99
- (P. Audiat) İ. Hikmet Ertaylan, Tanrılar Zamanında Grek Dünyası,(tiyatro), s.100-105
- Reşat Cemal Berk, Ve İşte Böylece, (şiiir), s.103
- Kemalettin Kamu, Meçhul Asker, (şiiir), s.106
- Cemal Arif Alagöz, Uluslararası Coğrafya Kongresi, (eleştiri), s.107-108
- Suut Kemal Yetki, Cezanne'nin Doğumunun Yüzüncü Yılı, (makale), s.109
- Mahmut R. Kösemihal, İdeal Konservatuvar Binası, (deneme), s.110
- (Eflatun) N.Ş. Kösemihal, Protagoras,(tiyatro),(tiyatro), s.111-112

Nr.8, 19 Şubat 1939

- Halil Vedat Fıratlı, Kitap, (sohbet), s.113
- Mustafa Nihat Özön, Edebiyatımızda Münakaşalar, (eleştiri), s.114-115
- Ahmet Kutsi Tecer, Deli Kızın Türküsü, (şiiir), s.115
- (P. Audiat) İ. Hikmet Ertaylan, Tanrılar Zamanında Grek Dünyası,(tiyatro), (tiyatro), s.116
- Kemalettin Kamu, Ürperme, (şiiir), s.120
- Orhan şaik Gökyay, Türk Edebiyatında Aliterasyona Dair Notlar, (makale), s.121-122
- Sadri Ertem, Amerikalı Gençler'e Göre Fransız Edebiyatı (röportaj), s.123-124
- Cemal Arif Alagöz, Uluslararası Coğrafya Kongresi, (eleştiri), s.125-127
- (Eflatun) N.Ş. Kösemihal, Protagoras,(tiyatro), (tiyatro), s.128

Nr.9, 27 Şubat 1939

- Halil Vedat Fıratlı, Konuşmak, (sohbet), s.129

- Mustafa Nihat Özön, Edebiyatımızda Münakaşalar, (eleştiri), s.130-131
- Celal Saraç, Madde ve Elektrik, (makale), s.132-133
- Bedreddin Tuncel, Bazı Tercümenler Hakkında, (eleştiri), s.134-135
- Reşat Cemal Emek, Vedâ, (şiiir), s.135
- (P. Audiat) İ. Hikmet Ertaylan, Tanrılar Zamanında Grek Dünyası,(tiyatro), s.136-138
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Bülbül, (şiiir), s.138
- Feridun Fazıl Tülbentçi, Kuşlar, Gece, Yağmur, (şiiir), s.139
- MUS, Türk Musikisinde Yeni Arayışlar, (eleştiri), s.141
- Cemal Arif Alagöz, Uluslararası Coğrafya Kongresi, (eleştiri), s.140-142
- (Eflatun) N.Ş. Kösemihal, Protagoras,(tiyatro), (tiyatro), s.143-144

Nr.10, 5 Mart 1939

- Halil Vedat Fıratlı, İlim Zihniyeti ve Meslek Ahlâkı, (sohbet), s.145-146
- Hüseyin Cahit Yalçın, Edebiyat Gecesi, (deneme), s.147
- Mustafa Nihat Özön, Edebiyatımızda Münakaşalar, (eleştiri), s.148-149
- Behçet Necati, Akşamlar, Savaş Sonu, (şiiir), s.149
- Ömer Bedrettin Gökbelen, Hayal ve Hatıra, (şiiir), s.150-153
- (P. Audiat) İ. Hikmet Ertaylan, Tanrılar Zamanında Grek Dünyası,(tiyatro), (tiyatro),s.152
- Rifat Ilgaz, Kapılar, (şiiir), s.154-157
- SET, Kitaplar, Mecmualar, Notlar, (eleştiri), s.158-159
- Cemal Arif Alagöz, Uluslararası Coğrafya Kongresi, (eleştiri), s.158-159
- (Eflatun) N.Ş. Kösemihal, Protagoras,(tiyatro), (tiyatro), s.160

Nr.11, 12 Mart 1939

- Halil Vedat Fıratlı, Karagöz'le Hacivat, (sohbet), S.161

- Mustafa Nihat Özön, Edebiyatımızda Münakaşalar, (eleştiri), s.162-163
- Halil Fikret Kanat, Türk Terbiyesi, (sohbet), s.164-166
- Reşat Cemal Emek, Şehir, (şiir), s.165
- (P. Audiat) İ. Hikmet Ertaylan, Tanrılar Zamanında Grek Dünyası,(tiyatro), s.167-169
- Rifat Ilgaz, Eski Mahalle, (şiir), s.168
- Feridun Fazıl Tülbentçi, Mevsim Sonu, (şiir), s.169
- Zeki Faik İzer, Resimde Yeni Klâsizm, (eleştiri), s.170-171
- Cemal Arif Alagöz, Uluslararası Coğrafya Kongresi, (eleştiri), s.172-174
- (Eflatun) N.Ş. Kösemihal, Protagoras,(tiyatro), (tiyatro), s.175-176

Nr.12, 19 Mart 1939

- Halil Vedat Fıratlı, Karakulak, (sohbet), s.177
- Mustafa Nihat Özön, Edebiyatımızda Münakaşalar, (eleştiri), s.178
- Behçet Necati, Ömür, (şiir), s.178
- Halil Fikret Kanat, Türk Terbiyesi, (deneme), s.179-181
- Feridun Fazıl Tülbentçi, Hayat, (şiir), s.180
- Fuat Ömer Keskinoglu, Rahmet, (şiir), s.181
- (P. Audiat) İ. Hikmet Ertaylan, Tanrılar Zamanında Grek Dünyası,(tiyatro), (tiyatro), s.183
- Rifat Ilgaz, Manâsını Kaybetmeyen Sır, (şiir), s.184-185
- Cemal Arif Alagöz, Uluslararası Coğrafya Kongresi, (eleştiri), s.186-190
- Sabahattin Ali, Isıtmak İçin, (hikaye), s.190-192
- (Eflatun) N.Ş. Kösemihal, Protagoras,(tiyatro), (tiyatro),s.190-192
- Kemalettin Kamu, Asrımızın Manzarası, (sohbet), s.193
- Halil Fikret Kanat, Türk Terbiyesi, (deneme), s.194-196

- Reşat Cemal Emek, Şehir, (şiiir), s.195
- Sadri Ertem, Edebiyatın Muhteşem Hamileri, (sohbet), s.197-198
- (P. Audiat) İ. Hikmet Ertaylan, Tanrılar Zamanında Grek Dünyası,(tiyatro),(tiyatro) s.198-200
- Fuat Ömer Keskinoglu, Nehir, (şiiir), s.199
- Nurettin Artam, Ankara'dan Mektup, (şiiir), s.200
- Behçet Necati, Nedamet, (şiiir), s.201
- Ahmet Muhip Dranas, Deniz Rüzgarı, (şiiir), s.203
- Stephane Mallarmê, Brise Marine, s.203
- Halil Vedat Fıratlı, Karadeniz (gezi yazısı), s.204-205
- Cemal Arif Alagöz, Uluslararası Coğrafya Kongresi, (eleştiri), s.205-206
- (Eflatun) N.Ş. Kösemihal, Protagoras,(tiyatro),(tiyatro), s.207-208

Nr.14, 2 Nisan 1939

- Muzaffer Şerif Başaroğlu, Kalp Sfenks, (sohbet), s.209
- Celal Saraç, Eskilerde Ziya Telâkkisi, (makale), s.210-212
- Ömer Fuat Keskinoglu, Kurtulan, (şiiir), s.211
- Bedrettin Tuncel, Tercümeler Hakkında, (eleştiri), s.212-223
- Behçet Necati, Gece, (şiiir), s.213
- Sabahattin Kudret, Bilirim, (şiiir), s.213
- (P. Audiat) İ. Hikmet Ertaylan, Tanrılar Zamanında Grek Dünyası,(tiyatro),(tiyatro) s.214-217
- M. Celal Sezgin, Üç tip, (sohbet), s.218-219
- Set, Kitaplar, Mecmualar, Notlar, (eleştiri), s.220-222
- (Eflatun) N.Ş. Kösemihal, Protagoras,(tiyatro),(tiyatro), s.223-224

Nr.15, 9 Nisan 1939

- Muzaffer Şerif Başaroğlu, Radyo Terbiyesi, (sohbet), s.225
- Suud Kemal Yetkin, Tercüme ve Sanat, (eleştiri), s.226
- Sabahattin Kudret, Elden Ne Gelir?, (şiir), s.226
- Bedrettin Tuncel, Tiyatro Sanatı, (makale), s.227-228
- Reşat Cemal Emek, Şehir, (şiir), s.228
- M. Cemil Boran, Baltacı Mehmet Paşa ve Büyük Petro, (makale), s.229-230
- İskender Fikret Akdora, Her Günkü Şarkımız, (şiir), s.230
- Orhan Şaik Gökay, Tepegöz Efsanesine Dair, (makale), s.231-232
- (P. Audiat) İ. Hikmet Ertaylan, Tanrılar Zamanında Grek Dünyası,(tiyatro),(tiyatro), s.233-236
- C. Kudret Solok, Sınıf (roman), s.237-239
- Nurettin Şazi Kösemihal, Protagoras,(tiyatro),(tiyatro), s.239-240

Nr.16, 16 Nisan 1939

- Muzaffer Şerif Başaroğlu, Radyo Terbiyesi, (sohbet), s.241
- Suut Kemal Yetkin, Sanat ve İktisadi İstihsal, (deneme), S.242
- Reşat Cemal Emek, Hangi Aşınaya, (şiir),s.242
- Zeki Faik İzler, Resimdeki Yeni Klâsizm (makale), s.243-244
- Fuat Ömer Keskinoglu, Sarmaşık, (şiir), s.244
- M. Cemil Boran, Baltacı Mehmet Paşa ve Büyük Petro, (makale), s.245-246
- Pertev N. Boratav, Köroğlu Hakkında, (makale), s.247-249
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Hatırlama, (şiir), s.248
- M. Cemal Sezgin, Cemiyet Aşkı, (sohbet), s.250-251
- (P. Audiat) İ. Hikmet Ertaylan, Tanrılar Zamanında Grek Dünyası,(tiyatro),(tiyatro) s.251-254

- Nurettin Şazi Kösemihal , Protagoras,(tiyatro),(tiyatro) s.255-256

Nr.17, 23 Nisan 1939

- Ahmet Kutsi Tecer, Acaba, (sohbet), s.257
- Dr. Tahsin Banguoğlu, Bir Cemaat Dil Değiştiriyor, (makale), s.258-260
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Defne Dalı, (şiir), s.261
- M. Cemil Boran, Baltacı Mehmet Paşa ve Büyük Petro, (makale), s.262-263
- Sabahattin Kudret, Böyle Her Saat, (şiir), s.263
- Mahmut Ragıp Kösemihal, Kopuz'a Dair, (makale), s.264-265
- Fuat Ömer Keskinoglu, Altın Yemişler Derebilsem, (şiir), s.265
- Cevdet Kudret Solok, Sınıf (roman), s.266-268
- Rifat Ilgaz, Düşünmek, (şiir), s.297
- (P. Audiat) T. H. Ertaylan, Tanrılar Zamanında Grek Dünyası,(tiyatro),(tiyatro) s.269-270
- Nurettin Şazi Kösemihal, Protagoras,(tiyatro), (tiyatro), s.271-272

Nr.18, 30 Nisan 1939

- Halil Vedat Fıratlı, Neşriyat Kongresinin Manâsı, (eleştiri), s.274
- M. Tevfik Ararat, Milli Varlık, (makale), s.274-275
- Behçet Necati, Esaret, (şiir), s.275
- Celal Saraç, Eskilerden Madde Telakkisi, (makale), s.275-277
- Rifat Ilgaz, Zamanın Unuttukları, (şiir), s.277
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Eski Şiir, (makale), s.278-279
- Hasan Âli Ediz, Tercüme ve Mütercime Dair, (eleştiri),s.279-280
- İskender Fikret Akdora, Rüya, (şiir), s.280
- M. Cemil Boran, Baltacı Mehmet Paşa ve Büyük Petro, (makale), s.281-282

- M. Cemal SEZGİN, Kùltür Seferberliği, (makale), s.283-284
- (P. Audiat) İ. H. Ertaylan, Tanrılar Zamanında Grek Dũnyası,(tiyatro), s.285-286
- Nurettin Şazi Kõsemihal, Protagoras,(tiyatro), s.287-288

Nr.19, 7 Mayıs 1939

- Halil Vedat Fıratlı, İhtifalcilik, (sohbet), s.289
- Rıfkı Melùl Meriç, Kansuh-ùl Guri'nin Şiirleri, (eleştiri), s.290-291
- İskender Fikret Akdora, Uyku, (Şiir), s.292
- Zeki Faik İzer, Tabiat Karşısında Ressam, (deneme), s.292-293
- Fuat Õmer Keskinoglu, Kitaplar, (Şiir), s.293
- M. Cemil Boran, Baltacı Mehmet Paşa ve Bũyũk Petro, (makale), s.294-295
- Reşat Cemal Emek, Altın Filiz, (Şiir), s.295
- SET, Kitaplar, Mecmualar, Notlar, (eleştiri), s.296-299
- (P. Audiat) İ. H. Ertaylan, Tanrılar Zamanında Grek Dũnyası,(tiyatro), s.300-302
- Nurettin Şazi Kõsemihal, Protagoras,(tiyatro), s.302-304

Nr.20, 14 Mayıs 1939

- Ahmet Hamdi Tanpınar, Şiirin Peşinde, (makale), s.305
- M. Tevfik Ararat, Milli Varlık, (deneme), s.306-307
- İskender Fikret Akdora, Bebeğime Ninni, (Şiir), s.307
- Mustafa Nihat Õzõn, Pertev Paşa – Şinasi Meselesi, (eleştiri), s.308-309
- M. Cemil Boran, Baltacı Mehmet Paşa ve Bũyũk Petro, (makale), s.310-311
- Nurettin Artam, Yıkılan Ev, (Şiir), s.311
- M. Cemal Sezgin, Kùltür Seferberliği, (makale), s.312

- Reşat Cemal Emek, Güzel Şeyler, (sohbet), s.313
- Selim Refioğlu, Azerbaycan'da Operet, (eleştiri)314-315
- Vasfi Mahir, Lenore, (hikaye), s.316-317
- Baki Suha Ediboğlu, Gün Battı Sarhoş Kalbim, (şiiir), s.317
- M.A, Sanat ve Edebiyat Hareketleri, (eleştiri), s.318
- (P. Audiat) i. H. Ertaylan, Tanrılar Zamanında Grek Dünyası,(tiyatro), s.319-320

Nr.21, 21 Mayıs 1939

- Halil Vedat Fıratlı, İnanmak, (sohbet), s.321
- M. Tevfik Ararat, Milli Varlık, (makale), s.322-323
- Celâl Saraç, Yeni Ziya Teorileri, (makale), s.323-324
- Rıfki Melül Meriç, Ömrüm, (şiiir), s.324
- Orhan Şaik Gökyay, Bir Kemküm, (makale), 325-329
- İskender Fikret Akdora, Obat, (şiiir), s.329
- Seyrant, Bir Gerçeğin, (şiiir), s330
- M. Cemal Sezgin, Kültür Seferberliği, (deneme), s.331
- M. Cemil Boran, Baltacı Mehmet Paşa ve Büyük Petro, (makale), s.332
- (P. Audiat) İ. H. Ertaylan, Tanrılar Zamanında Grek Dünyası,(tiyatro), s.333-336

Nr.22, 28 Mayıs 1939

- Muzaffer Şerif Başoğlu, Kalp Sfenks II, (deneme), s.337
- M. Tevfik Ararat, Milli Varlık, (makale), s.338-339
- İskender Fikret Akdora, Gitmek, (şiiir), s.339
- Mustafa Nihat Özön, Türkçede İlk Tercümeleler, (makale), s.340-341

- Dr. Rasim Adasal, Modern Ruhیات Cephesinden Şahsiyet ve Tipleri, (deneme), s.342-343
- Silifke'den, Hilkat Destanı, (şiiir), s.344-345
- M. Cemil Boran, Baltacı Mehmet Paşa ve Büyük Petro, (makale), s.346
- Pertev N. Boratav, Dede Korkut Hikayeleri, (makale), s.347-350
- Enver Ziya Karan, Arşiv ve Tarih, (deneme), s.351-352

Nr.23, 4 Haziran 1939

- Muzaffer Şerif Başoğlu, Hayranlık, (deneme), s.353
- M. Tefvik Ararat, Milli Varlık, (makale), s.354-355
- Sabahattin Kudret, Ölüme Ait, (şiiir), s.355
- Mustafa Nihat Özön, Gazete Dili – Kitap Dili, (eleştiri), s.356-357
- Reşat Cemal Emek, Yağmur Yağacak, Yolculuk Başladı, (şiiir), s.357
- Dr. Rasim Adasal, Modern Ruhیات Cephesinden Şahsiyet Ve Tipleri, (makale), s.358-359
- Nurettin Ş. Kösemihal , Tabiat Karşısında İnsan, (makale), s.360-361
- İskender Fikret Akdora, Mevsim Sonu, (şiiir), s.361
- M. Ragıp Kösemihal, XIII'üncü Asırda Arap Musikisi, (makale), s.362-363
- Pertev N. Boratav, Dede Korkut Hikayeleri, (önsöz'den), s.363-365
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Makber'in Son Tab'ı Münasebetiyle (Kitaplar, Mecmualar, Notlar), (eleştiri), s.366-368

Nr.24, 11 Haziran 1939

- Halil Vedat Fıratlı, Bir Mülakatı Okurken, (sohbet), s.369-370
- Yahya Kemal, Düşünce, (şiiir), s.371
- M. Tefvik Ararad, Milli Varlık, (makale), s.372-374
- Ahmet Muhip Dranas, Masal, (şiiir), s.375-376
- Pertev N. Boratav, Dede Korkut Hikayeleri, (önsöz'den), s.375-376

- Melih Cevdet Anday, Roman Ve Röportaj, (eleştiri), s.377
- Enver Behnan Şapolyo, Ahmet Ağaoğlu'nun Hayatı ve Eserleri, (biyografi), s.377-379
- M. Ragıp Kösemihal, Bir Tavzih, (makale), s.379-380
- Rıfki Melül Meriç, Kitaplar, (eleştiri), s.380-382
- Caferoğlu, Bir Örnek İnsan (biyografi), s.382
- Adnan Cemgil, Kurtlar, (hikaye), s.383-384

Nr.25, 18 Haziran 1939

- Melih Cevdet Anday, İnsanın Hayatı, (deneme), s.385
- Suud Kemal Yetkin, Sanat ve Hayat, (sohbet), s.386
- Ahmet Muhip Dranas, Sofra, (şiir), s.389
- Dr. Rasim Adasal, Modern Ruhیات Cephesinden Şahsiyet ve Tipleri, (makale), s.388-389
- Sabahattin Kudret, Sır'dan Kıt'alar, (şiir), s.389
- Celâl Saraç, Yeni Ziya Teorileri, (makale), s.390-391
- Behçet Necati, Cuma Günleri, (şiir), s.391
- Pertev N. Boratav, Dede Korkut Hikayeleri (önsöz'den), s.392-394
- Faik Dranas, Parmenides Destanı, (makale), s.394-397
- Abdulkadir İnan, Kitaplar, (eleştiri), s.398
- Halil Vedat Fıratlı, Dar'ül Bedayi Ankara'da, (eleştiri), s.400

Nr.26, 25 Haziran 1939

- Muzaffer Şerif Başoğlu, Garptan Gelen Softalık, (deneme), s.401
- M. Tevfik Ararad, Milli Varlık, (makale), s.402-404

- Dr. Rasim Adasal, Modern Ruhîyat Cephesinden Şahsiyet Ve Tipleri, (makale), s.405-406
- Fuat Ömer Keskinoglu, Güvercinler, (şiiir), s.406
- Melih Cevdet Anday, Roman Hakkında, (deneme), s.407-408
- Rıfat Ilgaz, Heyecan, (şiiir), s.409
- Pertev N. Boratav, Dede Korkut Hikayeleri, (önsöz'den), s.410-411
- Enver Ziya Karal, Arşivlerimizin Kıymeti, (makale), s.412-414
- Zeki Faik İzer, Boya Ticareti, (eleştiri), s.414-415
- Halil Vedat Fıratlı, Kitaplar, (eleştiri), s.415-416
- Adnan Cemgil, Mecmualar, (eleştiri), s.416

Nr.27, 2 Temmuz 1939

- Halil Vedat Fıratlı, Meslek, (sohbet), s.417
- Dr. Rasim Adasal, Modern Ruhîyat Cephesinden Şahsiyet Ve Tipleri, (makale), s.418-419
- Reşat Cemal Emek, O Hasretler Ki, (şiiir), s.419
- Melih Cevdet Anday, İmza ve Tenakuz, (deneme), s.420
- Mahmur R. Kösemihal, Fransızca Bir "Türkiye Tarihi", (makale), s.421-422
- Celâl Saraç, Yeni Ziya Teorileri, (makale), s.423-424
- Rıfat Ilgaz, Uzaklar, (şiiir), s.424
- Halil Vedat Fıratlı, Faust (Goethe), (şiiir), s.425-426
- H. Cantril, İçtimai Normların Psikolojisi, (eleştiri), s.427-428
- Behçet Kemal Çağlar, Öz Sanat, (şiiir), s.430-431
- Muzaffer Şerif Başoğlu, Baba, (eleştiri), s.432
- F., Kitaplar, (eleştiri), s.432

Nr.28, 9 Temmuz 1939

- Melih Cevdet Anday, Şiirde An Meselesi, (sohbet), s.433
- M. Tevfik Ararad, Çalışmak Sanatı (Andre Maurois), (deneme), s.434-437
- Yahya Kemal, Bahçelerden Uzakta, (şiir), s.437
- Celâl Saraç, Yeni Ziya Teorileri, (makale), s.438-439
- Fuat Ömer Keskinoglu, Keder, (şiir), s.439
- Halil Vedat Fıratlı, Faus Tercümeleleri Üzerinde, (eleştiri), s.440-441
- Abdulkadir İnan, Dede Korkut Hikayeleleri, (eleştiri), s.442-443
- İskender Fikret Akdora, Muntehir, (şiir), s.443
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Eski Zaman Elbiseleri, (hikaye), s.444-446
- Enver Behnan Şapolyo, Amasya Tarihi Müverrihi, H. Hüsamettin Yaşar, (eleştiri), s.447-447
- F., Kitaplar, (eleştiri), s.448

Nr.29, 16 Temmuz 1939

- Melih Cevdet Anday, Yenilerin İnkâr Hakkı, (deneme), s.449
- M. Tevfik Ararad, Çalışmak Sanatı, (makale), s.450-451
- Dr. Rasim Adasal, Modern Ruhiyat Cephesinden Şahsiyet Ve Tipleri, (makale), s.452-453
- Oktay Rifat, Pencere, (şiir), s.453
- Halil Vedat Fıratlı, Faus Tercümeleleri Üzerinde, (eleştiri), s.454-455
- M. Cemal Sezgin, Kültür Seferberliği, (makale), s.456-457
- Emin Ülgener, Zaman Boyunca, (şiir), s.458
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Geçmiş Zaman Elbiseleri, (hikaye), s.452-461
- Adnan Cemgil, Kitaplar, Mecmualar,(eleştiri), s.462-463

Nr.30, 23 Temmuz 1939

- M. Tevfik Ararad, Maarif Şürasi, (deneme), s.465
- Hasan Ali Yücel, Kültürümüz Hakkında Düşünceler, (sohbet), s.466
- Dr. Rasim Adasal, Modern Ruhیات Cephesinden Şahsiyet Ve Tipleri, (makale), s.467-468
- M. Tevfik Ararad, Çalışmak Sanatı, (makale), s.469-471
- Fuat Ömer Keskinöglü, Neylesen, (şiiir), s.471
- M. Cemal Boran , Baltacı Mehmet Paşa ve Büyük Petro, (makale), s.472-474
- Halil Asım, Şiiir (şiiir), s.474
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Geçmiş Zaman Elbiseleri, (hikaye), s.475-476
- Peyami Safa, Tam Ölçüde Lise Davası, (eleştiri), s.477-478
- F., Maarifimiz ve Meseleler, (eleştiri), s.478-479
- Adnan Cemgil, Kitaplar, (eleştiri), s.479-480

Nr.31, 30 Temmuz 1939

- Muzaffer Şerif Başoğlu, Maarifte Şuurlaşma Hareketi, s.481
- M. Tevfik Ararad, Çalışmak Sanatı, (makale), s.482-483
- Emin Ülgener, Dönüş, (şiiir), s.483
- Mehmet Karahasan, Felsefe Nedir?, (makale), s.484-486
- Adnan Cemgil, Büyük Fransız İhtilali, (makale), s.487-489
- M. Cemal Boran, Mehmet Paşa ve Büyük Petro, (makale), s.490-491
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Geçmiş Zaman Elbiseleri, (hikaye), s.492-494
- Enver Behnan Şapolyo, İki Adam Tanıdım, (eleştiri), s.495-496

Nr.32, 6 Ağustos 1939

- Muzaffer Şerif Başoğlu, Bernard Shaw ve Yamalı Bohça, (deneme), s.497
- Mehmet Karahasan, Felsefe Nedir?, (makale), s.498-501

- Suna Salih Asral, Cennet Bahçeleri, (şiir), s.501
- Yahya Kemal, Erenköy'ünde Bahar, (şiir), s.502
- Ahmet Adnan Saygın, Alacahöyük Derlemesi Münasebetiyle, (makale), s.503-505
- Adnan Cemgil, Büyük Fransız İhtilali, (makale), s.505-507
- İlhan Tarus, Tiyatro, (hikaye), s.508-511
- Rıfat Ilgaz, Bayram Sabahı, (şiir), s.508
- F., Kitaplar, (eleştiri), s.512
- Adnan Cemgil, Üç Yıldönümü, (eleştiri), s.512

Nr.33, 13 Ağustos 1939

- Muzaffer Şerif Başoğlu, Bizi İntizama Sokan Otobüsler, (deneme), s.513
- M. Tevfik Ararad, Çalışmak Sanatı, (makale), s.514-516
- Reşat Ekrem Koçu, Türkler Tarafından Girid'in Fethi Tarihi, (makale), s.517-518
- İ. H. Ertaylan, Azeri Edebiyatında Tiyatro, (makale), s.519-520
- Rıfat Ilgaz, Bunlar Senin Olsun, (şiir), s.519
- Fuat Ömer Keskinoglu, O Gün, (şiir), s.520
- Abidin Sofuoğlu, Matematik İle Maddi Hayat, (deneme), s.521-523
- Pertev N. Boratav, Dede Korkut Hikayeleri,(hikaye) s.524-528

Nr.34, 20 Ağustos 1939

- Muzaffer Şerif Başoğlu, İnsan Şarlo, (deneme), s.529
- M. Tevfik Ararad, Avrupa'nın Büyüklüğü Ve Çöküşü, (makale), s.530-531
- Rıfat Ilgaz, Susmak, (şiir), s.531
- M. Nihat Özön, İlk İkiz Tercümelere Mikromega Tercümesi, (eleştiri), s.532-533
- Oktay Rıfat, Güvercin, (şiir), s.533

- Reşat Ekrem Koçu, Türkler Tarafından Girid'in Fethi Tarihi, (makale), s.534-536
- Samet Ağaoğlu, Bir Baba, (anı), s.547-548
- Fuat Ömer Keskinöglü, Gitmek, (şiir), s.548
- Pertev N. Boratav, Dede Korkut Hikayeleri,(hikaye), s.539-542
- İlhan Tarus, Memur, (hikaye), s.543-544

Nr.35, 27 Ağustos 1939

- Ahmet Hamdi Tanpınar, Bitmeyen Çıracılık (anı), s.545
- M. Tevfik Ararad, Avrupa'nın Büyüklüğü Ve Çöküşü, (eleştiri), s.546-548
- Behçet Kemal Çağlar, Dur, Çoruk, (şiir), s.548
- Reşat Ekrem Koçu, Türkler Tarafından Girid'in Fethi Tarihi, (makale), s.549-551
- Bilgin, İslâm Ansiklopedisi Hakkında Birkaç Söz, (eleştiri), s.552-554
- Behçet Necati, Göz Yaşları, (şiir), s.552
- Rıfat Ilgaz, Büyüdüm, (şiir), s.553
- Pertev N. Boratav, Dede Korkut Hikayeleri,(hikaye), s.55-557
- İlhan Tarus, Bal, (hikaye), s.558-560

Nr.36, 3 Eylül 1939

- Halil Vedat Fıratlı, Ares'in Yeni Oğlu, (sohbet), s.561
- M. Tevfik Ararad, Karışık Mülâhazalar, (deneme), s.562-563
- Reşat Cemal Emek, Gökyüzü, (şiir), s.563
- Reşat Ekrem Koçu, Türkler Tarafından Girid'in Fethi Tarihi, (makale), s.564-567
- Esnani, İspirli Hicrani, Hilmi;Burhani, Bayburt'tan , (şiir), s.568-570
- Halil Vedat Fıratlı, Bir Vesika, (makale), s.571

- A.Cemil, Laleci Yekta Efendi, (hikaye), s.572-57
- F., Kitaplar, Mecmualar, Notlar, (eleştiri), s.576

2.2. Oluş Dergisi Alfabetik Bibliyografyası

A., Cemil (Nr.36, s.572-575)

Adasal, Dr. Rasim (Nr.22, s.342-343), (Nr.23, s.358-359), (Nr.25, s.388-389), (Nr.26, s.405-406), (Nr.27, s.418-419), (Nr.29, s.452-453), (Nr.30, s.467-468)

Ağaoğlu, Samet (Nr.34, s.547-548)

Akdora, İskender F. (Nr.5, s.72), (Nr.15, s.230), (Nr.18, s.280), (Nr.19, s.292), (Nr.20, s.307), (Nr.21, s.329), (Nr.22, s.329), (Nr.23, s.361), (Nr.28,444)

Aksel, Malik (Nr.2, s.23-24)

Alagöz, Cemal Arif (Nr.7, s107-108), (Nr.8, s125-128), (Nr.9, s140-142), (Nr.10, s158-159), (Nr.11, s172-174), (Nr.12, s156-190), (Nr.13, s205-206)

Ali, Sabahattin (Nr.1, s.13-16), (Nr.6, s.92-95), (Nr.12, s.190-192), (Nr.22, s.347-350), (Nr.23, s.363-365)

Anday, Melih Cevdet (Nr.24, s.377), (Nr.25, s.385), (Nr.26, s.407-408), (Nr.27, s.420), (Nr.28, s.433), (Nr.29, s.449)

Ararat, M. Tevfik (Nr.18, s.274-275), (Nr.20, s.306-307), (Nr.21, s.321-323), (Nr.22, s.338-339), (Nr.23, s.354-355), (Nr.24, s.372-374), (Nr.26, s.402-404), (Nr.28, s.434-438), (Nr.29, s.450-451), (Nr.30, s.469-471), (Nr.30, s.465), (Nr.31, s.482-483), (Nr.33, s.514-516), (Nr.34, s.530-531), (Nr.35, s.546-548), (Nr.36, s.562-563)

Artam, Nurettin (Nr.13, s.200), (Nr.20, s.311)

Asım, Halil (Nr.30, s.477)

Aslal, Suna Salih (Nr.32, s.501)

Banguoğlu, Dr. Tahsin (Nr.3, s.23) (Nr.17, s.258-260)

Başoğlu, Muzaffer Şerif (Nr.4, s.56-61), (Nr.5, s.76-709)(Nr.5, s.76-79), (Nr.14,209), (Nr.15, s.225), (Nr.16, s.261), (Nr.22, s.337), (Nr.23, s.353), (Nr.26, s.401), (Nr.27, s.432), (Nr.31, s.481), (Nr.32, s.497), (Nr.33,513), (Nr.34, s.529)

Bayburt'tan, (Nr.36, s.568-570)

Baydar, Nasuhi (Nr.7, s99)

Bergson , Henrie (Nr., s.2-4)

Bilgin, (Nr.35, s.552-554)

Boran, M. Cemil (Nr.3, s.43), (Nr.4, s.54-59), (Nr.15-s229-230), (Nr.16, s.245-266), (Nr.17, s.262-263), (Nr.18, s.281-282), (Nr.19, s.294-295), (Nr.20, s.310-311), (Nr.21, s.332), (Nr.22, s.346),(Nr.30, s.472-474), (Nr.31, s.490-491),

Boratav, Pertev N. (Nr.2, s.20-22), (Nr.5, s.79), (Nr.16, s.247-49), (Nr.24, s.375-376), (Nr.25, s.392-394), (Nr.26, s.410-411), (Nr.33, s.524-528), (Nr.34, s.539-542), (Nr.35,555-557)

Caferloğlu, A. (Nr.24, s.379-380)

Cemgil, Adnan (Nr.24, s.383-384), (Nr.26, s.416), (Nr.29, s.462-464), (Nr.30, s.479-480), (Nr.31, s.487-489), (Nr.32, s.505-507), (Nr.32, s.512)

Çağlar, Behçet Kemal (Nr.35, s.548)

Dener, Hayri (Nr.4,62-63)

Dranas, Faik (Nr.25, s.394-397)

Dranas, Muhip (Nr.13, s.203), (Nr.24, s.374), (Nr.25, s.389)

Edipoğlu, Baki Suha (Nr.20, s.317)

Ediz, Hasan Ali (Nr.18, s.279-280)

Emek, Reşat Cemal (Nr.7, s.103), (Nr.11, s.165), (Nr.13, s.195), (Nr.15, s.228), (Nr.16, s.242), (Nr.19, s.295), (Nr.20, s.312), (Nr.23, s.357), (Nr.27, s.419), (Nr.36, s.563)

Erişirgil, Emin (Nr.5, s.67-68), (Nr.7, s.98)

Ertaylan, İ. Hikmet (P. Audiat) (Nr.7, s.100-105), (Nr.9, s136-138), (Nr.10, s152), (Nr.11, s167-169), (Nr.12, s183), (Nr.13, s198-200), (Nr.14, s214-217), (Nr.15, s.233-236), (Nr.16, s.251-254), (Nr.17, s.269-270), (Nr.18, s.283-286), (Nr.19, s.300-302), (Nr.20, s.319-320), (Nr.21, s.333-336)

Ertem, Sadri (Nr.8, s123-124)

F., (Nr.27, s.432), (Nr.28, s.448), (Nr.30, s.478-479), (Nr.32, s.512), (Nr.36, s.576)

Fıratlı, İsmail Vasık (Nr.3, s.36)

Fıratlı, Halil Vedat (Nr.1, s.1), (Nr.2, s.17), (Nr.3, s.33), (Nr.4, s.49), (Nr.5, s.6-66), (Nr.6, s.81), (Nr.7, s.97), (Nr.8, s.113), (Nr.9, s.129), (Nr.10, s.145-146), (Nr.11, s.161), (Nr.12, s.177), (Nr.13, s.193), (Nr.14, s.209), (Nr.15, s.225), (Nr.16, s.261), (Nr.17, s.257), (Nr.18, s.274), (Nr.19, s.289), (Nr.20, s.305), (Nr.21, s.321), (Nr.24, s.369-370), (Nr.25, s.400), (Nr.26, s.415-416), (Nr.27, s.417), (Nr.28, s.440-441), (Nr.29, s.454-455), (Nr.36, s.561), (Nr.36, s.571), (Nr.27, s.425-426)

Gökbelen, Ömer Bedrettin (Nr.10, s.150-153)

Gökyay, Orhan Şaik (Nr.8, s.121-124), (Nr.15, s.231-232), (Nr.21, s.225-329)

H., Cantril (Nr.27, s.427-428)

Haşim, Ahmet (Nr.4, s.50),t

Ilgaz, Rıfat (Nr.11, s.168), (Nr.17, s.267), (Nr.18, s.277), (Nr.26, s.409), (Nr.27, s.424), (Nr.32, s.508), (Nr.33, s.519), (Nr.34, s.531), (Nr.35, s.553)

İnan, Abdulkadir (Nr.25, s.398), (Nr.28, s.442-443)

K.Y. (Nr.5, s.71)

Kamu, Kemalettin (Nr.1, s.6), (Nr.2, s.19), (Nr.4, s.52)(Nr.6, s.83), (Nr.7, s.106), (Nr.8, s.120), (Nr.13, s.193)

Kanat, Halil Fikret (Nr.11, s.164-166), (Nr.12, s.179-181), (Nr.13, s.194-196)

Karahasan, Mehmet (Nr.31, s.484-486), (Nr.32, s.498-501)

Kemal, Yahya (Nr.24, s.371), (Nr.28, s.437), (Nr.32, s.502)

Kenan, Enver Ziya (Nr.22, s.351-352), (Nr.26, s.412-414)

Keskinoğlu, Ömer Fuat (Nr.12, s.181), (Nr.13, s.199), (Nr.14, s.211), (Nr.16, s.244), (Nr.17, s.265), (Nr.19, s.293), (Nr.26, s.406), (Nr.28, s.439), (Nr.30, s.471), (Nr.34, s.548)

Kısakürek, Necip Fazıl (Nr.4, s.53)

Koçu, Reşat Ekrem (Nr.33, s.517-518), (Nr.34, s.534-536), (Nr.35, s.549-551), (Nr.36, s.564-567)

Kösemihal, Eflatun N.Ş. (Nr.2, s.29-30), (Nr.3, s.47-49), (Nr.4, s.64), (Nr.5, s.79), (Nr.6, s.95-96), (Nr.7, s.111-112), (Nr.8, s.128), (Nr.9, s.143-144), (Nr.10, s.160),

(Nr.11, s.75-76), (Nr.12, s.190-192), (Nr.13, s.207-208), (Nr.14, s.223-224), (Nr.15, s.299-230), (Nr.16, s.251-256), (Nr.17, s.271-272), (Nr.18, s.287-288), (Nr.19, s.302-304), (Nr.23, s.360-361)

Kösemihal, Mahmut R. (Nr.2, s.26-28), (Nr.3, s.44-48), (Nr.7, s.10), (Nr.17, s.264-265), (Nr.23, s.362-363), (Nr.24, s.380-382), (Nr.27, s.421-422)

Kudret, Sabahattin (Nr.14, s.213), (Nr.15, s.226), (Nr.17, s.263), (Nr.23, s.355), (Nr.25, s.389)

Mahir, Vasfi (Nr.20, s.316-317)

Mallarme, Stephane (Nr.13, s.203)

Meriç, Rıfki Melül (Nr.19, s.290-291), (Nr.21, s.324), (Nr.24, s.382), (Nr.25, s.398-400)

Mus, (Nr.9, s.139)

Necati, Behçet (Nr.10, s.149), (Nr.12, s.178), (Nr.13, s.201), (Nr.14, s.213), (Nr.18, s.275), (Nr.25, s.391), (Nr.35, s.552)

Özön, Mustafa Nihat (Nr.1, s.79), (Nr.2, s.18-19), (Nr.3, s.37-39), (Nr.4, s.51-52), (Nr.5, s.68-70), (Nr.6, s.582-583), (Nr.8, s.114-115), (Nr.9, s.130-131), (Nr.10, s.148-149), (Nr.11, s.162-163), (Nr.12, s.178), (Nr.20, s.308-309), (Nr.22, s.340-341), (Nr.23, s.356-357), (Nr.34, s.532-533)

Refioğlu, Selim (Nr.20, s.314-315)

Rıfat, Oktay (Nr.1, s.13), (Nr.29, s.453), (Nr.34, s.533),

Safa, Peyami (Nr.30, s.477-478)

Saraç, Celal (Nr.9, s.132-133), (Nr.13, s.197-198), (Nr.14, s.210-212), (Nr.18, s.275-277), (Nr.21, s.323-324), (Nr.25, s.390-391), (Nr.27, s.423-424), (Nr.28, s.438-439)

Saygın, Ahmet Adnan (Nr.32, s.503-505)

Set, (Nr.6, s.87-91), (Nr.10, s.157-158), (Nr.14, s.220-222), (Nr.19, s.296-299)

Seyrani, (Nr.121, s.330)

Sezer, Zeki Faik (Nr.1, s.12), (Nr.11, s.170-171), (Nr.16, s.243-244), ((Nr.19, s.292-293), (Nr.26, s.414-415),

Sezgin, Celal M. (Nr.14, s.218-219), (Nr.16, s.250-251), (Nr.18, s.283-284), (Nr.20, s.312), (Nr.21, s.331), (Nr.29, s.456-457)

Silifke, (Nr.22, s.344-345)

Sofuoğlu, Abidin (Nr.33, s.521-523)

Solok, Kudret (Nr.15, s.237-239), (Nr.21, s.266-266)

Şadoyya, Enver Behnan (Nr.24, s.377-379), (Nr.28, s.447-448), (Nr.31, s.498-496)

Tanpınar, Ahmet Hamdi (Nr.1, s.5), (Nr.5, s.69), (Nr.6, s.85), (Nr.9, s.138), (Nr.16, s.248), (Nr.17, s.261), (Nr.18, s.278-279), (Nr.20, s.305), (Nr.23, s.366-368), (Nr.28, s.444-446), (Nr.29, s.4-461), (Nr.30, s.475-476), (Nr.31, s.492-494), (Nr.35, s.545)

Tarus, İlhan (Nr.32, s.508-511), (Nr.34, s.543-544), (Nr.36, s.538-560)

Tecer, Ahmet Kutsi (Nr.1, s.6), (Nr.2, s.25), (Nr.4, s.56), (Nr.5, s.73-74), (Nr.6, s.86), (Nr.8, s.115), (Nr.19, s.257)

Tuncel, Bedrettin (Nr.3, s.42), (Nr.5, s.74-75), (Nr.6, s.84-85), (Nr.9, s.134-135), (Nr.14, s.212-213), (Nr.15, s.227-228)

Tülbentçi, Feridun Fazıl (Nr.9, s.141), (Nr.11, s.169), (Nr.12, s.150)

Ülgenel, Emin (Nr.29, s.457), (Nr.31, s.483)

Valery, Paul (Nr.3, s.40)

Yalçın, Hüseyin Cahit (Nr.10, s.147)

Yetkin, Suut Kemal (Nr.7, s.109), (Nr.15, s.226), (Nr.16, s.242), (Nr.25, s.386)

Yücel, Hasan Ali (Nr.30, s.466)

3.1. Şadırvan Dergisi Kronolojik Bibliyografyası

Nr. 1, 1 Nisan 1949

- Şadırvan, Niçin Çıkıyoruz?, (sohbet), s.1
- A. Adnan Saygun, Hamle, Hayatın da Zaruretidir, Sanatın da, (deneme), s. 2
- İmzasız, Mimarlık Aleminde, Su Şırlıtısı Olmayan Türk Evi mi Olur?, (deneme), s. 3
- Prof. Remzi Oğuzarık, Türk Sanatının Kökleri, (makale), s. 4-5
- Eflatun Cem Güney, Bu Kara Yazıyı Kendim Yazmadım, (mensur şiir), s.4
- Agah Sırrı Levend, Fuzûli Akkoyunlu mudur?, (makale), s. 5
- Prof. Hilmi Ziya Ülken, Millet ve Destan, (makale), s. 6-7
- Ahmet Muhip DRANAS, Kar, (şiir), s. 7
- Ahmet Muhip DRANAS, Dolambaçlı Sokaklar, İçli İnsanlar Memleketi Sinop, (gezi yazısı), s.8-9
- Samet Ağaoğlu, Cemiyeti Konuşturabilmek, (deneme), s. 10
- Recep Bilginer, Şehirler ve İnsanlar, (şiir), s. 10
- İmzasız, Bugün'ün Işığında Eskiler : Ahmet Hamdi Tanpınar'a göre Ahmet Nedim Efendi, (makale), s. 11
- Osman ATTİLA, Şadırvan, (şiir), s. 11
- Ankaralı Aşık Ömer, Sesler, (şiir), s. 11
- Muvaffak Sami Onat, Resme ve Bedri Rahmi'ye Dair, (eleştiri), s. 12
- Munis Faik, Yağmur Duası, (şiir), s. 12
- Sabahattin Teoman, Atayi'nin Hilye-tül-Efkarı Nasıl Bulundu?, (eleştiri), s. 13
- Abidin Mümtaz Kısakürek, Yaşadığım Şehir, (şiir), s. 13
- Sinan Korle, İlk Mesele : Eser, (makale), s. 14
- Bekir Sıtkı Erdoğan, Binbirinci Gece, (şiir), s. 14

- Derleyen : R.E.Y., Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), (eleştiri) s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 2, 8 Nisan 1949

- Şadırvan, Çıkar Yol, (sohbet), s.1.
- Remzi Oğuzarık, Selçuk Sanatına Bir Bakış, (makale), s. 2
- Remzi Oğuzarık, Aktör bir Sanatkar mıdır?, (makale), s. 3
- Ahmet Kutsi Tecer, Uzaklara Gidelim, (şiir), s. 3
- Munis Faik Ozansoy, Şiirimizin Yarını, (deneme), s. 4
- Oğuz Kazım Atok, Yağmur Yağıyor, (şiir), s. 4
- Arif Kaptan, Milli Karaktere Doğru, (makale), s. 5
- Hikmet Dizdaroğlu, Fahri Erdiñç ve Hikayeciliği, (makale), s. 6-7
- Halil Soyuer, Değirmen, (şiir), s. 7
- Hilmi Ziya Ülken, Bir Fetih Destanına Başlangıç, (destan), s. 8-9
- İbrahim Zeki Burdurlu, Fazıl Hüsnü Dağlarca ve Üç Şehitler Destanı, (makale), s. 10-11
- Behçet Kemal Çağlar, Yar Geliyor, (şiir), s. 10
- İmzasız, Halkın Bağrından Sesler, Fındık Türküsü, (türkü), s.11
- Necla Maraş, Sokak Fenerleri, (hikaye), s. 12-13
- İmzasız, Ahmet Hamdi Tanpınar'a göre Vatan Yahut Silistre, Makber, Rübab-ı Şikeste, Bir Ferdi Mahsul müdürler?, (makale), s. 13
- Kazım Nami Duru, Ana Kaynağa Eğiliş, (makale), s. 14
- Müştak Erenus, İçimizden Biri, (şiir), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 3, 15 Nisan 1949

- Şadırvan, Sanatkara Kaybeder Gibi Olduğu Haysiyetini İade Etmeliyiz, (sohbet), s.1
- Eflatun Cem Güney, Erzurumlu Emrah, (makale), s. 2-3
- Eflatun Cem Güney, İnsan Çocuğa Ağıtlardan, (mani), s.2
- Agah Sırrı Levend, Din ve Dil, (makale), s. 3
- İmzasız, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın 19. Asır Türk Edebiyat Tarihi Notlarından, Tanpınar'a göre Tarhan Türk Şiirinde Büyük Ürperme : Hamid, (makale), s. 4-5
- Selahattin Batu, Eski Bahçelerde, (şiir), s. 5
- Hilmi Ziya Ülken, Wagner ve Alman Destanı, (makale), s. 6-7
- Bekir Sıtkı Erdoğan, Konya'da, (şiir), s. 6
- İmzasız, Erdi Derler, (şiir), s. 7
- Behçet Kemal Çağlar, Anadolu'da Bağbozumu Şenlikleri, (gezi yazısı), s.8-9
- Sabiha Bengütaş, Heykeltıraşlığımız, (makale), s. 10
- Orhan M. Arıburnu, Kara Bulut, (şiir), s. 10
- Fahri Erdiñç, Yalan, (hikaye), s. 11
- Malik Aksel, Bizde Sosyal Sanat, (makale), s. 12
- Muvaffak Sami Onat, Ahmet Muhip ve "O Böyle İstemezdi"ye Dair, (eleştiri), s. 13
- Abidin Mümtaz Kısakürek, Özlediğim Yaşamak, (eleştiri), s. 14
- Mustafa Necati Karaer, Rüyama Giren Değirmenci, (şiir), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 4, 22 Nisan 1949

- Şadırvan, Yapılanla Yapılması Gereken, (sohbet), s.1

- Muvaffak Sami Onat, Eskiye Bilmeyen “Yeni” Sadece Cahildir, (deneme), s. 2
- Veysel Şatıroğlu, Olmasa, (şiiir), s. 2
- Remzi Oğuzarık, Selçuk Mimarisinden Anadolu Beylikleri Mimarisine Doğru, (makale), s. 3
- Munis Faik Ozansoy, Zamanıdır, (şiiir), s. 3
- Selami Başkurt, Bir Kitabın Düşündürdüğü, (eleştiri), s. 4
- Osman Attila, İlk Haberci, (şiiir), s. 4
- Cavit Yamaç, Don Kişot’u Okurken, (eleştiri), s. 5
- M. Nihat Özön, Edebiyatı Cedide, Bir Duraklama Devri Midir?, (makale), s. 6-7
- Rıza Polat Akkoyunlu, Nisan, (şiiir), s. 6
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Avize gibi renk ve Işık dolu Şiiir, (makale), s. 7
- B. Kemal Çağlar, İshak Paşa Minaresinden, (gezi yazısı), s.8-9
- Arif Kaptan, Kurulu Tahtından İnmiş Sanatın Emrinde Tabiat, (deneme), s. 10
- Bülend Ecevit, Londra’da Sanat ve Edebiyat, (eleştiri), s. 11
- İ. Zeki Burdurlu, Diz, (şiiir), s. 11
- M. Ali Çamlıca, Anadolu’da Halk Temaşası (makale), s.12
- Eflatun Cem Güney, Salkım Söğüt, (halk efsanesi), s. 13
- Güngör Öztolan, İstanbul’a Rubai, (rubai), s. 13
- Hamdi Olcay, Tartüf, (eleştiri), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 5, 29 Nisan 1949

- Şadırvan, Sanatın Çilesi, (sohbet), s. 1

- A. Adnan Saygun, Bir Varmış, Bir Yokmuş, (makale), s. 2-3
- Turgut Hayrettinli, Bir Bedende İki Ruh, (şiiir), s. 2
- B. Kemal Çağlar, Sabaha Kasiyde, (şiiir), s. 3
- H. Ziya Ülken, Büyük Sanatkarın Elinde Milli Efsane, (makale), s. 4-5
- Şüküfe Nihal, Mermer Kapı, (şiiir), s. 4
- Eşref Üren, Bugünün Resmi, (makale), s. 5
- Prof. Mimar Emin Onat, Mimarlığımızın Kaderi, (makale), s. 6-7
- E. Cem Güney, Bu Kara Yazıyı Kendim Yazmadım, (mensur şiiir), s.6
- Prof. M. Emin Onat, Kanuni Sultan Süleyman'a, (şiiir), s.7
- B.K. Çağlar, Yiğidin Harman Olduğu Yer, (gezi yazısı), s.8-9
- Samet Ağaoğlu, Bir Piyes ve Tenkidleri, (eleştiri), s. 10
- M. İhsan Garan, Türk Yazıcısının Kaderi Üzerinde, (deneme), s. 11
- Hamid Salih Asyalı, Gençlik, (şiiir), s. 11
- Selami Başkurt, Çakırın Kahvesi, (hikaye), s. 12-13
- İmzasız, Halk Şairinin Aşkları, Erzurum'lu Emrah'la Sivas'lı Mahi, (deneme), s. 13
- M.S.O, Dört Şiiir Kitabı, (eleştiri), s. 14
- Celal Nuri, Baloda bir "ses"e dair, (eleştiri), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 6, 6 Mayıs 1949

- Şadırvan, Sihirli İnbik, (sohbet), s. 1
- İmzasız, Prof Mükrimin Halil ile Birlikte Selçuk Edebiyatına Bir Eğiliş, (makale), s. 2-3
- Z. Ömer Defne, Ulu Türkü, (şiiir), s. 2

- Ahmet Muhip Dıranas, Uyanık, (şiiir), s. 3
- M. Ali Çamlıca, Köy Temsillerinden Bir rnek, (sohbet), s. 4-5
- İmzasız, Çukurova Bozlağı, (türkü), s.5
- Muzaffer Erenus, Kirmanlı, (sohbet), s. 4
- R. Oğuz Arık, Osmanlı Mimarlığının Sinan Devri, (makale), s. 6
- Tahir Olgaç, Bu da mı Türk Hikayeciliği? (eleştiri), s. 7
- Müştak Erenus, Bozuk Düzen, (şiiir), s. 8
- B. Kemal ağlar, Denizin Taş Ucundan Göğün Başucuna Kadar, (gezi yazısı), s.8-9
- Rüştü şardağ, Divan şiiirinde Bugünün Gözüyle Bakabilsek (deneme), s. 10
- Fahri Erdiņ, Yazalım, (hikaye), s. 11
- Arif Kaptan, Pariste Resim Yarenliği (anı), s.12-13
- Turgut Hayrettinil, Dua, (şiiir), s. 12
- Halil Soyuer, İstanbul Türküsü, (şiiir), s. 13
- A. Mümtaz Kısakürek, Sevmek ve İnanmak, (deneme), s. 14
- Emin Ülgener, Trk, (şiiir), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 7, 13 Mayıs 1949

- şadırvan, Nedir Bu Marazi Edebiyat, (sohbet), s. 1
- F. Nafız Çamlıbel, Eski Saray, (şiiir), s. 1
- Selahattin Batu, Sanatta Dünya ls, (deneme), s. 2
- Karacaoğlan, Karacaoğlan'ın Bilinmeyen Bir şiiiri, (şiiir), s. 2
- Malik Aksel, Sanatın Kanatları Altında Kalabilmemiz, Sanatı Korumakla Kabildir, (deneme), s. 3

- İsmet Bozdağ, Seni Getiren Geceler, (şiiir), s. 3
- M. Ragıp Gazimihal, Yunus'tan Beri İkiz Kardeşler, Musiki ve Şiiir, (deneme), s. 4-5
- Osman Atilla, Dünya Evim, (şiiir), s. 4
- Sedat Çetintaş, En Büyük Dalgınlığımız, (sohbet), s. 4
- E. Behzad Lav, Lale Devri, (şiiir), s. 6
- Cevit Yamaç, Büyük Bir Eserin Ölmez Kahramanları, (makale), s. 7
- M. Necati Öngay, Aklımı Ekmek Aldı, (şiiir), s. 7
- B. Kemal Çağlar, Kırk Asırlık Türk Yurdu, (gezi yazısı), s.8-9
- M. Sami Onat, Üç Resim Sergisi, (eleştiri), s. 10
- Fahri Erdiñç, Evliya Çelebi ile Hasbihal, (hikaye), s. 12-13
- M. Nihat Özön, Dünkü Fikreti Bile Bir Kıymet Hükmüne Bağlıyamadık, (eleştiri), s. 11
- Bülend Ecevit, Yeni Türk Resmi İngiltere'de Tanındı, (eleştiri), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 8, 20 Mayıs 1949

- Şadırvan, Hazinenin Kapısını Şöyle bir Aralayalım, (sohbet), s. 1
- İmzasız, Haname: Kenarı Manzum Hulasalı Bir Destan, (deneme), s. 2
- M. Sami Onat, Bilinmez, (şiiir), s. 2
- A. Adnan Saygun, Yolumuzu Aydınlatacak Işık Nerede? (deneme), s. 3
- A. Aşık Ömer, İkinci Geliş, (şiiir), s. 3
- H. Ziya Ülken, Halk Deyişini Yakalayabilmek, (makale), s. 4-5
- B. Kemal Çağlar, Kartalın Ölümü, (şiiir), s. 5
- Mehmet Kaplan, Vehim ve Hakikat, (makale), s. 6

- Selahattin Batu, Engin Deniz, (şiiir), s. 7
- Cahid Alp, Aşk ve Kahramanlık Diyarı, (gezi yazısı), s.8-9
- Vehbi Cem Aşkun, Ağrı, (şiiir), s. 8
- İ. Nuri Olgun, Hakkari'de Kış, (şiiir), s. 9
- M.S.O., Realist Sanatı, (makale), s. 10-11
- H. Salih Asyalı, Elde Olmayan Sebeplerden, (şiiir), s. 10
- Agâh Sırrı Levent, Eski Yazmalar Arasında: Nabi Divanındaki Üç Gazelin Hikayesi, (makale), s. 11
- E. Cem Güney, Muradın Bekir, Bir Muratsızın Ağına Düşmüştü, (Halle Şairlerinin Yaşanmış Aşkları), s.12
- Şadırvan, Sanat, Dünya ve Biz, (deneme), s. 13
- E. Naci Gökşen, Çocuk Edebiyatı ve Şiiir, (deneme), s. 14
- E. Cem Güney, İnsan Çocuğa Ağıtlar, (şiiir), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 9, 27 Mayıs 1949

- Şadırvan, İstanbul'un Sanatla Fethi, (sohbet), s. 1
- İmzasız, Acemce Teslim Olanların; Türkçe Kurtarıcıların Dili!, (makale), s. 2-3
- Şinasi Özdenoğlu, Kısa Hikaye, (şiiir), s. 2
- B. Kemal Çağlar, Şu Bizim Gerçeğimiz, (şiiir), s. 3
- Feyzi Halıcı, Battal Gazi'ye, (şiiir), s. 3
- A. Adnan Saygun, Ölüyü Yaşatan Sanat, (makale), s. 4-5
- A. Hikmet Par, İstanbul'un Fethi Destanı, (destan), s.5
- Mehmet Kaplan, 19. Asır Türk Edebiyat Tarihi, (makale), s. 6-7

- İmzasız, Ahmet Hamdi Tanpınar'a Göre 19. Asrın İlk Yarısına Göre Türk Şiiri, (makale), s. 9
- Osman Attila, Kurtuluş Sekisi Dağlar Üstüne, (türkü), s. 8-9
- A. Süheyl Ünver, Köksüz Çiçek ve Aşırma Anane, (deneme), s. 10-11
- Rüştü Şardağ, Eski Tembeler ve Çok Defa Yersiz Hükümlerden Öteye, (deneme), s. 12
- R. Oğuz Arık, Yücelen Mimarlığımız Yanında Çöken ve Gelişen Sanatlarımız, (makale), s. 13
- Nahit Gökçöl, Fatih Mehmet'e, (şiir), s. 13
- M.S.O., Ne bir Çiçekle Bahar Olur Ne 200 Kişi İle Sanat, (makale), s. 14
- Derleyen : D.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 10, 3 Haziran 1949

- Şadırvan, Tarihimizin Emri, Boynumuzun Borcu, (sohbet), s. 1
- Y. Kadri Karaosmanoğlu, Bir Defterden Parçalar, (anı), s.2
- Orhan M. Arıburnu, Derdimin Bini Bir Paraya, (şiir), s. 2
- Malik Aksel, Bugünkü Karikatürümüz Hakkında, (deneme), s. 3
- H. Ziya Ülken, İşte Gerçek Destan, (makale), s. 4-5
- Mümtaz Zeki Taşkın, Raman Petrolü Üstüne, (şiir), s. 5
- Sedat Çetintaş, Yetim İstanbul, (makale), s. 6-7
- Behçet Kemal Çağlar, Denizabdal, (şiir), s. 7
- Fikret Sezgin, İçimdeki Ses, (şiir), s. 7
- A. Mümtaz Kısakürek, Yedi Tepenin Bir Güzeli, (gezi yazısı), s.8-9
- Osman Attila, Türk Şiirine Kötülük Edenler, (deneme), s. 10-11
- Evliyaoğlu Gök – Han, Karakalpaklılar Destanından, (destan), s.11
- Fahri Erdinç, Uğurlu Hüseyin Efendi, (hikaye), s. 12-13

- E. Behzat Lav, Anadolu'nun Çektiği, (şiiir), s. 13
- M.S.O. Dört Kitap, (eleştiri), s. 14
- Derleyen : B.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 11, 10 Haziran 1949

- Şadırvan, Anadolu Stajı, (sohbet), s. 1
- Y. Kadri Karaosmanoğlu, Bir Defterden Parçalar, (anı), s.2
- İsmet Bozdağ, Her şey Arkamızda Kalsın! (şiiir), s. 2
- Selahattin Batu, Gerçek Tenkid Hasreti, (deneme), s. 3
- İ. Zeki Burdurlu, Burdur'dan Yazılmıştır, (şiiir), s. 3
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Musiki Hulyaları, (deneme), s. 4-5
- Remzi Oğuz Arık, Ağaç Olmak Arzusu, (şiiir), s. 5
- Behçet Kemal Çağlar, Mimarlıkta Haşmetten Çöküntüye Doğru, (makale), s. 6
- Agah Sırrı Levend, Eski Yazmalar Arasında : Eşek Hikayesi, (eleştiri), s. 7
- Eşref Üren, Arif Kaptan'ın Sevgisi, (eleştiri), s. 7
- B. Kemal Çağlar, Akıncılar ve Ermişler Diyarında, (gezi yazısı), s. 8-9
- A. Mümtaz Kısakürek, Sanatkarın İç Dünyasına Girebilmek, (deneme), s. 10
- Emin Ülgener, "Yunus"dan Suret, (şiiir), s. 10
- M.S.O., Yerli Filmlerimiz, (eleştiri), s. 11
- M. Kemal Yılmaz, Ben Bir Güzel Severim, (şiiir), s. 11
- M. Nihat Özön, Edebiyat-ı Cedide'nin Henüz Durulmamış Özellikler, (makale), s. 12-13
- M. Ali Çamlıca, Panayır Tiyatrosu, (eleştiri), s. 13

- Tahir Olgaç, Seni Gibi Çoban Seni, (hikaye), s. 14
- M. Necati Karaer, Bir Yayla Gecesinde, (şiiir), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 12, 17 Haziran 1949

- Şadırvan, İnanmak İhtiyacı, (sohbet), s. 1
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Tiyatro Üzerinde Düşünceler, (makale), s. 2
- Coşkun Ertempınar, Şebinkarahisar, (şiiir), s. 2
- Arif Kaptan, Dertler Arasında Bir de Tenkitçi Yokluğu, (eleştiri), s. 3
- A. Adnan Saygun, Düşüp Kalkmalar Geçer, Yol Değişmez, (deneme), s. 4
- İmzasız, Nazireler, Naili Kadim'e, (şiiir), s. 4
- Hilmi Ziya Ülken, Sanatta Moderne Giden Üç Merhale, (makale), s. 5
- M. İhsan Garan, Serbest Tercüme ve Türk Edebiyatı, (makale), s. 6-7
- Cemal Kırca, Laleli'den Geçerken, (şiiir), s. 7
- B. Kemal Çağlar, Doğu Yaylasında Bir Dolaşma, (gezi yazısı), s.8-9
- Fikri Çiçekoğlu, Milli Musikimizi Yaratmak Yolunda, (deneme), s. 10
- H. Salih Asyalı, Rüya, (şiiir), s. 10
- Rüştü Şardağ, Klasik İstrap, (deneme), s. 11
- E. Cem Güney, İnsan Çocuğa Ağıtlar, (ağıt), s.11
- Nihat Kuşlu, Şinasi Özdenoğlu ile Şiiir Üzerinde Bir Konuşma, (röportaj), s.12-13
- Nurettin Özdemir, Kapı, (şiiir), s. 13
- Fahri Erdinç, İymar, (hikaye), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15

- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 13, 24 Haziran 1949

- Şadırvan, Bir Anadolu Enstitüsü, (sohbet), s. 1
- Kemalettin Kamu, Umut, (şiir), s. 1
- Mehmet Kaplan, Sanatta ve Hayatta Kesret Alemi, (makale), s. 2
- Sedat Çetintaş, Fatih Evvela Bizi Fethetmeli, (deneme), s. 3
- B.K.Ç., Adonise Ağıt, (şiir), s. 3
- M. Sami Onat, Yeni Şiirde Tipizasyon, (makale), s. 4
- M. Faik Ozansoy, Bir Şey Eksik, (şiir), s. 4
- Tahir Olgaç, Övme ile Sanat, Alkış ile Sanatçı Olmaz, (eleştiri), s. 5
- Aşık Ömer, Aşık Ömer Diyor ki!, (şiir), s. 5
- Malik Aksel, Güzel Kadın ve Bugünün Kadını, (makale), s. 6
- Şeref Özbayrak, Neylemeli Tanrı Seni?, (şiir), s. 6
- Cavit Yamaç, Amerika Edebiyatında Rönesans Yapan Adam, (makale), s. 7
- Turhan Yüce, O Ses, (şiir), s. 7
- Halikarnas Balıkçısı, Deniz ile Karanın Sarmaş Dolaş Olduğu Yer, (gezi yazısı), s. 8-9
- B. Kemal Çağlar, Yolculuklarım, (şiir), s. 8-9
- Gülseren Ülken, Hamid'de ve Byron'da Sardanapal, (makale), s. 10-11
- E. Behzat Lâv, Sarık Sandalı, (şiir), s. 11
- Turhan Oğuzkan, Amerika Musiki Festivali ve Ölülerini Anış, (eleştiri), s. 12-13
- Şemseddin Kutlu, Güzel Sanatlar, Diyarı, (gezi yazısı), s. 13
- Dr. A. Süheyl Ünver, Uyanık oğlu Diri, (hikaye), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 14, 1 Temmuz 1949

- Şadırvan, Bir Atatürk Akademisi, (sohbet), s. 1
- Halikarnas Balıkcısı, İngiliz Edebiyatında Kadın ve Erkek Cazibesi, (makale), s. 2
- Fikret Sezgin, Yayan Yapıldak, (şiir), s. 2
- Bahri Savcı, Kelime ve Terim Estetiğinden Bütünü Duyuş Estetiğine, (makale), s. 3
- Müştak Erenus, Ağlasana Sultana, (şiir), s. 3
- Hamit Görele, Bu Seneki Devlet Sergisi, (eleştiri), s. 4-5
- Mehmet Kaplan, Konuşma Tarzında Bir Kitap, (eleştiri), s. 6-7
- M.S.O, Madem ki, (şiir), s. 6
- Evliyaoglu Gökhan, Dilek, (şiir), s. 7
- Samet Ağaoğlu, Şehirler: Ankara, (gezi yazısı), s. 8-9
- Kemalettin Kamu, Karadeniz, (şiir), s. 8-9
- Gülseren Ülken, Hamit'in Byron'dan Ayrıldığı Taraflar, (makale), s. 10
- A. Hikmet Par, İstiklal Destanından, (şiir), s. 10
- M. Sami Onat, Örnekler Üzerinde Şiir Görüşümüzü Açıklayalım, (eleştiri), s. 11
- Muhtar Körükçü, Bir Namus Meselesi, (hikaye), s. 12-13
- A. Sırrı Levend, Gazeli Deli Biraderin Dafi-ül Gumum ve Rafi'ül Hümmu'u, (makale), s. 13
- A. Mümtaz Kısakürek, Derdi Çok, (deneme), s. 14
- A. Aşık Ömer, Yeter, (şiir), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 15, 8 Temmuz 1949

- Şadırvan, Tenkit Hasreti, (sohbet), s. 1
- Fikri Çiçekoğlu, Hakkiyle Benimsemediğimiz Musiki Değerleri, (eleştiri), s. 2
- Halikarnas Balıkçısı, İngiliz Edebiyatında Cinsi Cazibe, (makale), s. 3
- Zeynel Akkoç, Heykel Sanatı ve Tarihi Tekamülü, (makale), s. 4-5
- Selahattin Batu, Gök Yolculuğu, (şiiir), s. 5
- A. Adnan Saygun, Sanatın Ana Kaynağı, (makale), s. 6-7
- Sedat Çetintaş, Utanç, (anı), s. 7
- B. Kemal Çağlar, Ayın Sarı, Denizin Mavi, Fındığın Yeşil Selleri Arasında, (gezi yazısı), s. 8-9
- Arif Kaptan, Ressamda Tabiat Aşkı, (deneme), s. 10
- M. Sami Onat, Dört Resim Sergisi Daha, (eleştiri), s. 11
- İmzasız, Eskilere Nazire Baki'ye, (şiiir), s. 11
- Yahya Benekay, Yağmur Duası, (şiiir), s. 10
- Selami Başkurt, Kimbilir... Belki, Kimbilir..., (hikaye), s. 12-13
- Ayhan Hünalp, Eylül, (şiiir), s. 12
- H. Salih Asyalı, Çocukluğum, (şiiir), s. 13
- Rüştü Şardağ, Klasik Şiiirlerimizde Maddenin Yeri, (makale), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 16, 15 Temmuz 1949

- Şadırvan, Devlet Tiyatrosu, Evet, Fakat... (sohbet), s. 1
- Sedat Çetintaş, Üç Kule Konuşuyor, (sohbet), s. 2-3
- Emin Ülgener, Yeşil Boyunlu Güvercin, (şiiir), s. 2
- E. Cem Güney, Halk Şairinin Beşiği de, Mektebi de Tabiattır, (makale), s. 3
- Bahri Savcı, İstanbul Türkçesi Deyip Geçemeyiz, (makale), s. 4

- Celal Çumralı, Öpülesi Eller, (şiiir), s. 4
- Cavit Yamaç, Amerika'yı Keşfe Çıkan Kayserili, (otobiyografi), s. 5
- İbrahim Kutlu, Şair Olmak da Fena, (şiiir), s. 5
- Hamit Görele, Paris ve Sanat, (anı), s. 6-7
- Nureddin Özdemir, Kubbeler, Şehr-i Yetim, (şiiir), s. 6
- Malik Aksel, Ressamlar Şehri Üsküdar, (gezi yazısı), s. 8-9
- B. Kemal Çağlar, Hal Tercümesi, (şiiir), s. 8-9
- Halikarnas Balıkcısı, Karaoğlan, (hikaye), s. 10-11
- Hikmet Dizdaroğlu, Yeni Şiirimizin Aksayan Tarafları, (eleştiri), s. 12
- Zeynel Akkoç, Eti'de ve Etrüsk'te Heykel, (makale), s. 13
- M. Sami Onat, Üç Hikaye Kitabı, (eleştiri), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 17, 22 Temmuz 1949

- Şadırvan, Anlamazlıktan Gelmek mi? Anlayamamak mı? (sohbet), s. 1
- Miraç Katırcıoğlu, İnsan Çıkmazı, (deneme), s. 2-3
- Coşkun Ertepinar, Alemle Alem Oldu Bu Gönül? (şiiir), s. 2
- Necla Maraş, Arabacı Arabayı Düzden Çek, (anı), s. 3
- Cavit Yamaç, Kitabın Akibeti, (eleştiri), s. 4-5
- Özdemir Asaf, Geçerken, (şiiir), s. 5
- Sadi Karsel, Carmen, (eleştiri), s. 6
- E. Behzat Lav, Ramazanı Şerif, (şiiir), s. 7
- B. Kemal Çağlar, Gül Tarlalarından Halı Bahçelerine (gezi yazısı), s. 8-9
- M. Şerif Onaran, Isparta, (şiiir), s. 8-9

- Selahattin Batu, Samet Ağaoğlu, M. Sami Onat, Peyami Safa'nın Romanı : Matmazel Noraliya'nın Koltuğu, (eleştiri), s. 10-11
- M.S.O., Üç Tenkidi Birden Veriyoruz, (eleştiri), s. 12-13
- Raci Damacı, Haberin Yoktur, (şiiir), s. 13
- Tarık Buğra, Bilmediğimiz, (anı), s.14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 18, 29 Temmuz 1949

- Şadırvan, Laübaliliğe Ne Zaman Nihayet Vereceğiz? (sohbet), s. 1
- Mehmet Kaplan, Nuh'un Gemisi, (makale), s. 2-3
- Miraç Katırcıoğlu, Telkin, (şiiir), s. 2
- Şinasi Özdenoğlu, Oldum Olasıya, (şiiir), s. 3
- Hilmi Ziya Ülken, Özenti Sanat, (makale), s. 4
- K. Nami Duru, Çocukta Başlayacak Türkçe, (deneme), s. 5
- Halikarnas Balıkcısı, Günümüz Romanları, (eleştiri), s. 6-7
- Emin Ülgener, Bir Kuş Uçtu Ağaçtan, (şiiir), s. 7
- B.K. Çağlar, Güneş Kabuklu Meyvalar, Masal Mahsülü Tanrılar Memleketi, (gezi yazısı), s. 8-9
- İmzasız, Aşık Ömer Güney Kıyılarında, (şiiir), s. 8-9
- A. Mümtaz Kısakürek, Boşuna Çırpınmasınlar, Sanat Ne Öldü, Ne Ölecek, (deneme), s. 10
- İbrahim Minnetoğlu, Süleymaniye, (şiiir), s. 10
- Sadi Karsel, 25 Yılın Musikisine Bir Eğiliş, (makale), s. 11
- Turhan Oğuzkağan, Edebiyatımızı Tanıtmalıyız, (mektup), s. 12
- Halil Soyuer, Düşünceler, (şiiir), s. 12
- M. Sami Onat, Yeni Şiiir Kitapları, (eleştiri), s. 13

- Fahri Erdiñ, Mahallenin Alisi, (hikaye), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 19, 5 Ağustos 1949

- Şadırvan, Heyecan Eksikliği, (sohbet), s. 1
- Kemalettin Kamu, Başlıksız, (şiiir), s. 1
- İmzasız, Anadolu'da Milli Bünyenin Kuruluşu, (makale), s. 2-3
- M. Zeki Taşkın, Çatalağzı'na Selam, (şiiir), s. 3
- M. Nihat Özön, Tenkid Özlemi, (makale), s. 4
- Sedat Çetintaş, Bedii Terbiye ve Milli Uslup, (makale), s. 5
- E. Cem Güney, Bir Ağıt Daha, (ağıt), s. 5
- Halikarnas Balıkcısı, Yeni Sosyal Meselelerin Tek Münakaşa Sahası Roman, (makale), s. 6-7
- Osman Atilla, Bütün Yaz Bu Ağaçlar, (şiiir), s. 6
- Fevzi Halıcı, Hasret, (şiiir), s. 7
- B. Kemal Çağlar, Ha Masalın Keloğlanı, Ha Bozkırın Söğüdü, (gezi yazısı), s. 8-9
- Mehmet Kaplan, Yazılı ve Sözlü, (makale), s. 10
- M. Sami Onat, Şiiir Piyasamız, (eleştiri), s. 11
- A. Mümtaz Kısakürek, Söktüm Tırnaklarımla, (şiiir), s. 11
- Orhan Asena, Yol Arkadaşı, (hikaye), s. 12-13
- A. Hikmet Par, Yedi Derya Nezdimde, (şiiir), s. 12
- Sadi Karsel, Bizde Sevil Berberi, (eleştiri), s. 14
- A. Yavuz Beyhan, Yağmur Duası, (şiiir), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 20, 12 Ağustos 1949

- Yahya Kemal, Aşk (Lirizim), (sohbet), s.1
- Malik Aksel, Modeller ve Ressamlar, (deneme), s. 2-3
- Emin Ülgener, Gün Sonu, (şiir), s. 3
- Osman Atilla, Bu Şehr-i Stambul'dur, (şiir), s. 3
- Abdülkadir Karahan, Fuzuli Ne Zaman Doğdu? (makale), s. 4
- Sadi Karsel, Tiyatro Davasını Ele Alma Sırası, (makale), s. 5
- Zeynel Akkoç, Eski Yunanda Heykeltıraşlık, (makale), s. 6-7
- B. Kemal Çağlar, Balıkesir'e Kuşbakışı, (gezi yazısı), s. 8-9
- İlhan Oymak, Karası'nın Bahtı Üzredir, (şiir), s. 8-9
- M. İhsan Goran, Bu Gidişle Türk Edebiyatı Ölmeğe Mahkumdur, (eleştiri), s. 10-11
- Özdemir Asaf, Boğaz Gezintisi, (şiir), s. 11
- Halikarnas Balıkcısı, Uzun Menzilli Gözler, (anı), s. 12-13
- Yahya Benekay, Bilemedim Kız Kastını, (şiir), s. 12
- Şemsettin Kutlu, Çataloluk, (anı), s.13
- Handan Emiroğlu, Türk Balesine Doğru, (deneme), s. 14
- Nureddin Özdemir, Yekpare Çağlayan, (şiir), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 21, 19 Ağustos 1949

- Şadırvan, Tevfik Fikret'i Anarken, (sohbet), s. 1
- Sedat Çetintaş, Türk Sanatın Kadın Parmağı, (deneme), s. 2
- Cemil Miroğlu, Çaldıran'a Mısralar, (şiir), s. 3
- Bahri Savcı, Amatör İlim, Amatör Tefekkür, (makale), s. 4

- M. Sami Onat, Yeni Şiir Anlayışımız, (deneme), s. 5
- Selahattin Batu, İlk Renk, İlk Güzellik, (şiir), s. 5
- Fikri Çiçekoğlu, Deha ve Muhit, (eleştiri), s. 6
- M. Yılmaz Çapan, Polifem ile Depegöz Arasında Benzerlik, (eleştiri), s. 7
- Behçet Kemal Çağlar, Fırat'a Sarkan Kayada, (gezi yazısı), s. 8-9
- A. Mümtaz Kısakürek, Yar Ateşi Cismücana Düşüptür, (deneme), s. 10
- İsmail Gerçeköz, Sana Küserceğim Deniz, (şiir), s. 10
- B. Kemal Çağlar, Gözümde Tüten Memleketim, (şiir), s. 11
- Samed Ağaoğlu, Kedi Seven Sokağındaki Bahçe, (hikaye), s. 12-13
- İ. Zeki Burdurlu, Sınıftan İçeri, (şiir), s. 13
- Turhan Oğuzkağan, Bir Dil Enstitüsü Milli Senfonik Orkestra Yaz Konserleri, (eleştiri), s. 14
- S. Salih Asral, Aya Gidenler, (şiir), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 22, 26 Ağustos 1949

- Şadırvan, Mustafa Kemal Aşkı, (sohbet), s. 1
- Sedat Çetintaş, Sanatta Soysuzlaşma, Milliyette Soysuzlaşma Demektir, (deneme), s. 2-3
- Şinasi Özdenoğlu, Sana Getiriyorum, (şiir), s. 3
- Halikarnas Balıkcısı, Roman'ı İncelerken Otobiyografi Tarzı Üzerinde Durmak Gerekir, (deneme), s. 4
- Sabih Şendil, Tohum, (şiir), s. 4
- M. Sami Onat, Ölü Mevsim, (deneme), s. 5
- E. Oğuz Fırat, Zamanın Örümceği, (şiir), s. 5
- Selahattin Batu, Tabiata ve Sanata Dair, (sohbet), s. 6-7

- M. Kemal Yılmaz, Özlediğim, (şiiir), s. 7
- B. Kemal Çağlar, Dumlupınar Açıklarında, (gezi yazısı), s. 8-9
- B. Kemal Çağlar, Mühür Kalesi, (şiiir), s. 8-9
- Malik Aksel, Ankarada Çarpışan Mimari Tarzları, (deneme), s. 10-11
- Raci Damacı, Koşma, (şiiir), s. 10
- A. Mümtaz Kısakürek, Üç Ayak Halayı, (anı), s. 11
- Samet Ağaoğlu, Kedi Seven Sokağındaki Bahçe, (hikaye), s. 12-13
- A. İzzet Özkan, Suut Behlülüz, Nurettin Özdemir, Üç Şiiir, (şiiir), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 23, 2 Eylül 1949

- Şadırvan, Sürgün Asker mi? (sohbet), s. 1
- Kemalettin Kamu, Yavrusundan Meçhul Şehide, (şiiir), s. 1
- Y. Kadri Karaosmanoğlu, Bir Defterden Parçalar, (anı), s. 2
- Arif Kaptan, Bir Duvarın Hikayesi, (hikaye), s. 3
- Babutay Karsan, Gelişler, (şiiir), s. 3
- Mehmet Kaplan, Halk Ruhundan Taşan Gerçek Hitabet, (makale), s. 4-5
- B. Kemal Çağlar, Meçhul Şehide Sesleniş, (şiiir), s. 5
- Hamit Görele, Bonjur, Mersi, Pardon, (anı), s. 6-7
- A. Muhip Dıranas, Osman Binbaşı, (şiiir), s. 7
- B. Kemal Çağlar, Ilıc'tan Tercan'a Doğru, (gezi yazısı), s. 8-9
- B. Kemal Çağlar, Dev Güzeli, (şiiir), s. 8-9
- M. S. Onat, Dev Şairi Bekliyoruz, (deneme), s. 10
- İsmail Gerçeköz, Muradiye, (şiiir), s.10
- Recep Bilginer, Liman Kendi Havasında, (şiiir), s.11

- E. Cem Güney, İnsan Çocuğa Bir Ağıt Daha, (şiiir), s.11
- A. M. Kısakürek Sek Yiğidim Sek! (anı), s. 11
- Zeynel Akkoç, Romada Heykel, Hristiyanlıkta Heykel, (makale), s. 12-13
- Emin Ülgener, Bilseydik, (şiiir), s. 13
- Celalettin Kışmir, Sabile, (hikaye), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 24, 9 Eylül 1949

- Şadırvan, Dokuz Eylüller İçin... (sohbet), s. 1
- H. Ziya Ülken, Şehname, (makale), s. 2-3
- Şinasi Özdenoğlu, Kanıma Düşen Cemre, (şiiir), s. 2
- A. Hikmet Par, İstiklal Destanından, (şiiir), s. 3
- Miraç Katıroğlu, Yitirilmiş Ruh Çağı, (deneme), s. 4-5
- İmzasız, Şeyh Galib'e, (şiiir), s. 5
- Mehmet Kaplan, Türk Şiiirinde Vücut Tasviri, (makale), s. 6-7
- Emin Ülgener, Yoklama, (şiiir), s. 6
- Sabih Şendil, Aşk Üzerine 16 mısra, (şiiir), s. 7
- S. Salih Asral, Her Şey Benimle, (şiiir), s. 7
- B. Kemal Çağlar, Kadifekale Üstünde, (gezi yazısı), s. 8-9
- B. Kemal Çağlar, Kadifekale'de Batan Gemi, (şiiir), s. 8-9
- Selahattin Batu, Hakikate ve Aşka Dair, (deneme), s. 10
- İlhan Zaimoğlu, Muvffa Sami Onat, (otobiyografi), s. 11
- Eşref Üren, Resim Anlayışımız, (deneme), s. 12
- M. Sami Onat, Şiiir Kitapları, (eleştiri), s. 12
- K. Nami Duru, Ortaokulda Türkçe, (anı), s. 13

- Fahri Erdiñ, Ayçiçeđi, (hikaye), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 25, 16 Eylül 1949

- Yahya Kemal, Dergahtan Bu Yana Kafiye, (sohbet), s. 1
- Muhtar R. Gazimihal, Musiki Durumumuzun Seviyesi, (makale), s. 2-3
- M. Zeki Taşkın, Zelzele Őehitlerine Ağıt, (şiiir), s. 3
- Malik Aksel, Meşhur Bir Sanat Koleksiyoncusu, (deneme), s. 4-5
- Selahattin Batu, Gök Tanrıya, (şiiir), s. 5
- İbrahim Minnetoğlu, Tencere, (şiiir), s. 5
- Cavit Yamaç, 25. Saat, (anı), s. 6-7
- Fevzi Halıcı, Üçüncü Mektup, (şiiir), s. 6
- A. Mümtaz Kısakürek, Ölüm, (şiiir), s. 7
- Süreyya Oral, Aramıyor Gözlerim, (şiiir), s. 7
- B. Kemal Çağlar, Dumanlı Yaylasının Eteklerinde, (gezi yazısı), s. 8-9
- Aşık R. Damacı, Giderim, (şiiir), s. 8
- A. Ali İzzet, Garibim, (şiiir), s. 8
- A. Halef Çelebi, Hint Edebiyatında Destan, (makale), s. 10
- M. Sami Onat, Edebiyatımızın Beş Ana Meselesi, (eleştiri), s. 11
- Ö. Faruk Akür, Açık hava Tiyatrosunda Bir Oyun, (eleştiri), s. 12-13
- Şinasi Gencan, Şadırvan, (şiiir), s. 12
- Hüsnü Küçük, Senden Sonra, (şiiir), s. 13
- Nurettin Özdemir, Eski Hikaye, (şiiir), s. 13
- Halikarnas Balıkçısı, Ölü Parası, (hikaye), s. 14
- E. Cem Güney, Bir Ağıt Daha, (şiiir), s. 1

- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 26, 23 Eylül 1949

- Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Hep O Ateş, (sohbet), s. 1
- H. Ziya Ülken, Firdevsi ve Şark Rönesansı, (makale), s. 2
- Z. İlhan Zaimoğlu, Kadın ki Şiirdir Aynı Zamanda Şair Olamaz, (deneme), s. 3
- Turhan Doyran, Kukla'ya ve Hayal Oyunlarına Dair, (makale), s. 4
- Şinasi Saba, Bir Şiir ki, (şiir), s. 5
- Evliyaoğlu Gökhan, Ortaköyden Görünüş, (şiir), s. 5
- Emin Ülgener, Nikbinlik, (şiir), s. 5
- Asr-ı Neşati'ye Nazire, (şiir), s. 5
- Miraç Katırcıoğlu, Eşitlik Düşkünlüğü, (deneme), s. 6-7
- B. Kemal Çağlar, Palandöken'den Ağrı'ya, (gezi yazısı), s. 8-9
- B. Kemal Çağlar, Dağlıdan Satırlar, (şiir), s. 9
- M. Sami Onat, Genç Nesilde Roman, (eleştiri), s. 10
- İmzasız, Aşık Raci Diyor ki, (şiir), s. 10
- A. Mümtaz Kısakürek, Kırklama (anı), s.11
- Turgut Hayrettin'li Tercümeleler, (şiir), s. 11
- Cavit Tütengil, Kepirtepe Ressamları, (makale), s. 12-13
- B. Kemal Çağlar, Denizim Kıyımı Yer, (şiir), s. 13
- Şahap Sıtkı, Aşk, (hikaye), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

-

-

Nr. 27, 30 Eylül 1949

- Şadırvan, İkinci Cilde Başlarken, (sohbet), s. 1
- Mehmet Kaplan, Düşünce Eksikliği, (makale), s. 2-3
- Selahattin Batu, Yeşil'den Emirsultan'a, (şiir), s. 3
- Miraç Katırcıoğlu, Bize Acımayı Öğret, (deneme), s. 4
- Miraç Katırcıoğlu, Kitabe i Seng i Mezar, (şiir), s. 4
- A. Adnan Saygun, Çıkar Yol, (makale), s. 5
- M. Zeki Taşkın, Nergis'e Mektup, (şiir), s. 5
- A. Halet Çelebi, Mahapharat, (makale), s. 6-7
- B. Kemal Çağlar, Masal, (şiir), s. 6
- B. Kemal Çağlar, Antep, (gezi yazısı), s. 8-9
- M. Sami Onat, Sanatta Şekil, Sanatta Çile, (eleştiri), s. 10
- B. Kemal Çağlar, Portreler, (şiir), s. 10
- A. Mümtaz Kısakürek, Kızım Hamur, (anı), s.11
- Ahmet Semiz, Çattım, (şiir), s. 11
- Oktay Akbal, Keçi, (hikaye), s. 14-12-13-11
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 28, 7 Ekim 1949

- Şadırvan, Üç Fetih, (sohbet), s. 1
- Mehmet Kaplan, Sanatkar : İnsanlığın Meçhule Uzanmış Anteni, (deneme), s. 2-3

- Özdemir Asaf, Bizim Şarkılar, (şiir), s. 2
- M. Necati Öngay, Hürriyet Ağacı, (şiir), s. 3
- Şükrü Akkaya, Feveran Halinde Goethe, (eleştiri), s. 4
- İbrahim Kutluk, Bu Mahelle, (şiir), s. 5
- Tahir Pamir, Venedik'te Türk Folkloru, (eleştiri), s. 5-6
- Turgut Hayrettinli, Fenerbahçe Akşamı, (şiir), s. 6
- M. Sami Onat, Şiirde Klasikten Geçme, (deneme), s. 7
- Emin Ülgener, Her Şeyin Sustuğu Saat, (şiir), s. 7
- Behçet Kemal, Çöle Açılan Kapı, (gezi yazısı), s. 8-9
- Selami Başkurt, Yorgan, (hikaye), s. 10-11
- M. Faik Ozansoy, Eski Hikaye, (şiir), s. 11
- Ö. Faruk Akün Atalarsözüne Dair, (şiir), s. 12
- M. Refi Uşak, Deniz Karşısında, s.13
- A. Mümtaz Kısakürek, Aşık Nuri (otobiyografi), s.14
- M. Kemal Yılmaz, Arzı Hal, (şiir), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 29, 14 Ekim 1949

- Şadırvan, Halk Raksının Zaferi, (sohbet), s. 1
- Mehmet Kaplan, Ölümü Manalandırmak, (makale), s. 2-3
- Emin Ülgener, Şehadet, (şiir), s. 2
- M. Sami Onat, Evren'den Ötesi, (şiir), s. 4
- Sadi Karsel, Çiniciliğimiz, (makale), s. 5
- Şahap Sıtkı, Reel, (deneme), s. 5

- Nurettin Özdemir, Yetim İstanbul, (şiir), s. 6-7
- Malik Aksel, Otuz Beş Senelik Palet, (anı), s. 8-9
- Turgut Hayrettinli, Kütahyalı'ya, (şiir), s. 9
- A. Halet Çelebi, Kiçaka'nın Ölümü, (röportaj), s.10-11
- C. Miroğlu, Fuzuli'den İki Mısra İle, (şiir), s. 11
- Oğuz Ergin, Saçların İçin Şiir, (şiir), s. 11
- Zeynel Akkoç, Giovanni Bellini Sergisi, (eleştiri), s. 12
- Hamdi Olcay, Madam Mesude Rikilis, s. 13-14

Nr. 30, 21 Ekim 1949

- Şadırvan, Yenileri İnkâr, (sohbet), s. 1
- Miraç Katırcıoğlu, Devam Eden Lahza, (deneme), s. 2-3
- R. Polat Akkoyunlu, O Şehir, (şiir), s. 2
- Selahattin Batu, Dağ, (şiir), s. 4
- Yahya Benekay, Velhasıl Bu Böyle, (şiir), s. 5
- Fikri Çiçekçioğlu, Sanat ve İlhan, (anı), s.5
- Şükrü Akkaya, Klasik Goethe, (eleştiri), s. 6-7
- Behçet K. Çağlar, Yayladan Denize, (gezi yazısı), s. 8-9
- İmzasız, Ecevitten Ilgaza, (şiir), s. 8
- Mehmet Kaplan, Erkek ve Kadın, (sohbet), s. 10-11
- Adnan S. Yücebaş, Tirkeş, (şiir), s. 10
- Ahmet Semiz, En Doğrusu, (şiir), s. 11
- M. Sami Onat, Goethe'nin Seçme Şiirleri, (eleştiri), s. 12
- Abidin M. Kısakürek, Yoksul Aş, (anı), s. 13
- Halil Soyuer, Hazırlık, (şiir), s. 13
- Cemalettin Kişmir, 100 Lira, (hikaye), s. 14

- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 31, 28 Ekim 1949

- Behçet K. Çağlar, Cumhuriyetin Yirmi Altıncı Yılında, (şiir), s. 1
- Selahattin Batu, Bir Aşk Şarkısı, (sohbet), s. 2
- Sabahattin Kudret, Bir Şiire Başlamak Üzere, (şiir), s. 2
- Cengiz Tuncer, Bir Köye Varıyoruz, (şiir), s. 3
- Ömer Faruk Akün, Faust, (eleştiri), s. 4
- Samed Ağaoğlu, Hatırladıkça, (mektup), s.6
- Racı Damacı, Divanedendir, (şiir), s. 8
- Celalettin Algan, Yar Sana, (şiir), s. 9
- B.K. Çağlar, Gümüşhane ve Bayburt, (gezi yazısı), s. 8-9
- Miraç Katırcıoğlu, Ölüm Meselesi,(deneme), s.10
- İbrahim Minnetoğlu, Yaşarken, (şiir), s. 11
- Tahir Olgaç, Asker Ahmet, (hikaye), s. 12
- A. Mümtaz Kısakürek, Karaçizik, (hikaye), s. 13
- M. Sami Onat, Kötü Tercüme, (eleştiri), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 32, 4 Kasım 1949

- Şadırvan, Atatürksüz 4035 Gün, (sohbet), s. 1
- Y. Kadri Karaosmanoğlu, Atatürk Kitabından 5-10 Cümle, (anı), s.2
- B. Kemal Çağlar, Nöbetçi Millet, (şiir), s. 3
- Malik Aksel, Bir Sanat Toplantısı, (sohbet), s. 4-5

- İ. Alaettin Gövsa, Başlıksız, (şiir), s. 6
- Samet Ağaoğlu, Hatırladıkça, (mektup), s.7
- B. Kemal Çağlar, Atatürk'e Raporlardan Parçalar, (şiir), s. 7-8
- Turgut Hayrettinli, Türk Kalbinin Yattığı, Atatürk'ün Yattığı Şehir, (gezi yazısı), s. 7-8
- Sabahattin Kudret, Kelimelerin Hayatı, (deneme), s. 10
- A. Halet Çelebi, Harivamsa ve Bhagavat-gita, (makale), s. 11
- Celalettin Kişmir, Ehlinamus, (hikaye), s. 12
- M. Sami Onat, Enis Behiç, (deneme), s. 13
- A. M. Kısakürek, Yayla Türküsü, (deneme), s. 13
- M. Sami Onat, Kitaplar, Dergiler, (eleştiri), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 33, 11 Kasım 1949

- Şadırvan, Asıl Hürriyet ve Tesirli Telkin, (sohbet), s. 1
- Turhan Oğuzkan, Amerika'dan Mektup, (röportaj), s.2
- İmzasız, ARTS Mecmuasında Türk Sanatı, (eleştiri), s. 3
- Şüküfe Nihal Zindandaki Işık, (şiir), s. 3
- Rüştü Sarıdağ, Şiir Ne Değildir, (deneme), s. 4-5
- Şinasi Özdenoğlu, Şehirli Delikanlıya Sistem, (şiir), s. 4
- İ. Galip Arcan, Hatıralarım Gıcırıyor, (şiir), s. 5
- Şükrü Akkaya, Romantik ve Yaşlı Goethe, (eleştiri), s. 6
- Emin Ülgener, Öldükten Sonra, (şiir), s. 7
- Osman Atilla, Eşref Saat, (şiir), s. 7

- Behçet Kemal, Tabiattan Tarihe, (gezi yazısı), s. 8-9
- E. Cem Güney, Bu Kara Yazıyı Kendim Yazmadım, (şiir), s. 8
- Raci Damacı, Göçem Dedim, (şiir), s. 9
- Ö. Faruk Akün, Şiir Okumaya Dair, (deneme), s. 10-11
- Rıza Ümit, Seherde Bahçem, (şiir), s. 10
- İsmet Bozdağ, Su Perisi, (şiir), s. 11
- Pınar Gör, Dalgalar, (şiir), s. 11
- Oktay Akbal, Şu Havuzlu Evin Sakinleri, (şiir), s. 12-13
- İbrahim Kutluk, Bitmemiş Şiir, (şiir), s. 12
- Adnan Günay, Su, (şiir), s. 13
- M. Sami Onat, Yeni Çıkan Dergiler, (eleştiri), s. 14
- Mehmet Önder, Gamdan Öte, (şiir), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 34, 18 Kasım 1949

- Şadırvan, Bu da mı Sanat? Bu da mı Fikir, (sohbet), s. 1
- A. Adnan Saygun, Uyan Dost, (anı), s.2
- Özdemir Asaf, Fatiha, (şiir), s. 2
- H. Ziya Ülken, Her Yaradış Bir Aşımın Çiçeğidir, (deneme), s. 3
- H. Ziya Ülken, Eskilerin İzinde, Tesirler Bahçesi, (şiir), s. 3
- Rana Ergüz, Sanat Eserini Anlama Sanatı, (deneme), s. 4
- Sadi Karsel, Turner, (eleştiri), s. 5
- Ö. Faruk Akgün, Şaheserlerin Kaynağı Çok Defa Halk Efsaneleridir, (eleştiri), s. 6-7

- Nurettin Özdemir, Saadet, (şiiir), s. 6
- B. Kemal Çağlar, Arı Odur Bal Ondandır, (şiiir), s. 7
- M. Kemal Yılmaz, Efeler Diyarından İnci Bahçeleri, Üzüm Bağları, (gezi yazısı), s. 8-9
- Halil Soyuer, Geceleyin Sokaklar, (şiiir), s. 9
- Feyzi Halıcı, Şu İzmit'in, (şiiir), s. 9
- Sabih Şendil, Galata Köprüsü, (şiiir), s. 10
- M. Şerif Onaran, Uzaktan, (şiiir), s. 10
- Cavit Tütengil, İmkan Arayan İki İstiydat, (sohbet), s. 11
- M. Sami Onat, Dergiler, (eleştiri), s. 12
- Abidin M. Kısakürek, Kansız Temel, (anı), s.13
- Orhan Hançerlioğlu, Bağlayan Toprak, (hikaye), s. 14
- Derleyen : R.E.Y. Dünyada Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.15
- İmzasız, Bizde Sanat Hareketleri,(eleştiri), s.16

Nr. 35, 25 Kasım 1949

- Behçet Kemal Çağlar, Şimdilik Son Sayı, (sohbet), s. 1
- Şadırvan, 34 Sayıdır İnanıp Düşündüklerimizi İşte Böyle İfade Ettik,(sohbet), s.2-3-4-5
- Miraç Katırcıoğlu, Alın Yazısı Uydurması, (deneme), s. 6
- Ahmet Hamdi Tanpınar, Avare İlhamlar, (şiiir), s. 7
- Fikri Çiçekoğlu, Atatürk ve Batı Musikisi, (anı), s.8
- Sedat Umran, Kuyu, (şiiir), s. 8
- Muvaffak Sami Onat, Birkaç Aforizma Denemesi, (deneme), s. 9
- Behçet Kemal Çağlar, Brezilya Masalı, (şiiir), s. 9
- Malik Aksel, Resmin Günahı, (deneme), s. 10

- İmzasız, Aldı Aşık Raci, (şiiir), s. 10
- Selahattin Batu, Şafak Tenganesi, (şiiir), s. 11
- Süheyl Ünver, Levni'nin Dilinden, (makale), s. 12
- Asaf Halet Çelebi, Ramayana, (eleştiri), s. 13
- İmzasız, Tesirler Bahçesi, Eskilerin İzinde, (şiiir), s. 13
- Şemsettin Kutlu, Kerem ile Aslı, (eleştiri), s. 14
- Arif Hikmet Par, İstiklal Destanından Parçalar, (şiiir), s. 14
- Ankaralı Aşık Ömer, Evvel – Ahir, (şiiir), s. 15
- İmzasız, Sanat Haberleri, (eleştiri), s. 16

3.2. Şadırvan Dergisi Alfabetik Bibliyografyası

Ağaoğlu, Samet, (Nr.1, s.10), (Nr.5, s.10), (Nr.14, s.8-9), (Nr.21, s.12-13), (Nr.22, s.12-13)

Algan, Celalettin, (Nr.31, s.9)

Alp, Cahid, (Nr.8, s.8-9)

Akkaya, Şükrü, (Nr.30, s.6-7)

Akkoç, Zeynel, (Nr.15, s.4-5)

Akkoyunlu, R. Polat, (Nr.30, s.3)

Akün, Ö. Faruk, (Nr.33, s.10-11)

Aksel, Malik, (Nr.3, s.12), (Nr.13, s.6), (Nr.16, s.8-9), (Nr.20, s.2-3), (Nr.22, s.10-11), (Nr.29, s.6), (Nr.32, s.4-5), (Nr.35, s.10)

Arcan, İ. Galip, (Nr.33, s.5)

Arıburnu, M. Orhan, (Nr.3, s.10), (Nr.10, s.2)

Arık, Remzi Oğuz, (Nr.1, s.4-5), (Nr.2, s.2, s.3), (Nr.4, s.3), (Nr.6, s.9), (Nr.9, s.13), (Nr.11, s.5, s.6)

Asena, Orhan, (Nr.19, s.12-13)

Asral, S. Salih, (Nr.24, s.7), (Nr.4, s.12), (Nr.8, s.10)

Asyalı, H. Salih, (Nr.12, s.10), (Nr.5, s.11), 12 (Nr.10, s.), (Nr.15, s.9)

Aşkın, Vehbi Cem, (Nr.8, s.8)

Atilla, Osman, (Nr.1, s.11), (Nr.4, s.4), (Nr.7, s.4), (Nr.9, s.8-9), (Nr.10, s.10-11), (Nr.19, s.6), (Nr.20, s.9), (Nr.33, s.6)

Atak, Oğuz Kazım, (Nr.2, s.4)

Başkurt, Selami, (Nr.4, s.4), (Nr.5, s.12-13), (Nr.15, s.12-13), (Nr.28, s.12-13)

Batu, Selahattin, (Nr.3, s.5), (Nr.21, s.5), (Nr.22, s.6-7), (Nr.24, s.6-7), (Nr.31, s.2)

Balıkçısı, Halikarnas, (Nr.13, s.8-9), (Nr.15, s.3), (Nr.16, s.10-11), (Nr.18, s.6-7), (Nr.19, s.6-7), (Nr.20, s.12-13), (Nr.22, s.4), (Nr.25, s.14)

Benekay, Yahya, (Nr.20, s.12), (Nr.15, s.10)

Bengütaş, Sabiha, (Nr.3, s.10), (Nr.7, s.2), (Nr.17, s.10-11)

Beyhan, A. Yavuz, (Nr.19, s.14)

Bozdağ, İsmet, (Nr.7, s.3), (Nr.11, s.3), (Nr.33, s.11)

Buğra, Tarık → (Nr.17, s.14)

Burdurlu, Zeki İ., (Nr.4, s.11), (Nr.11, s.3), (Nr.21, s.13)

Cavit, Yamaç, (Nr.25, s.6-7)

Çamlıbel, F. Nafiz, (Nr.7, s.1)

Çamlıca, M. Ali, (Nr.6, s.4-5)

Çapan, M. Yılmaz, (Nr.21, s.7)

Çelebi, Asaf Halet, (Nr.25, s.10), (Nr.32, s.11), (Nr.35, s.13)

Çetintaş, Sedat, (Nr.13, s.3), (Nr.15, s.2-3), (Nr.10, s.6), (Nr.16, s.2-3), (Nr.19, s.5),
(Nr.21, s.2), (Nr.22, s.2-3)

Çiçekçioğlu, Fikri, (Nr.12, s.10), (Nr.15, s.2), (Nr.21, s.6), (Nr.30, s.5), (Nr.35, s.8)

Çumralı, Celal, (Nr.6, s.4)

Çağlar, Behçet Kemal, (Nr.2, s.10), (Nr.3, s.8-9), (Nr.4, s.8-9), (Nr.6, s.8-9), (Nr.7, s.8-9),
(Nr.8, s.5), (Nr.9, s.3), (Nr.5, s.3), (Nr.10, s.7), (Nr.11, s.8-9), (Nr.12, s.8-9), (Nr.13, s.8-9),
(Nr.15, s.8-9), (Nr.16, s.8-9), (Nr.17, s.8-9), (Nr.18, s.8-9), (Nr.19, s.8-9), (Nr.20, s.8-9),
(Nr.21, s.8-9, s.11), (Nr.22, s.8-9), (Nr.26, s.8-9, s.13), (Nr.27, s.6), (Nr.28, s.8-9),
(Nr.31, s.1), (Nr.35, s.1, s.9)

Damacı, Racı, (Nr.17, s.13), (Nr.22, s.10), (Nr.25, s.8), (Nr.31, s.8)

Derleyen: Rey, (Nr.1, s.15), (Nr.2, s.15), (Nr.3, s.15), (Nr.4, s.15), (Nr.5, s.15), (Nr.6, s.15),
(Nr.7, s.15), (Nr.8, s.15), (Nr.9, s.15), (Nr.10, s.15), (Nr.11, s.15), (Nr.12, s.15),
(Nr.13, s.15), (Nr.14, s.15), (Nr.15, s.15), (Nr.16, s.15), (Nr.17, s.15), (Nr.18, s.15),
(Nr.19, s.15), (Nr.20, s.15), (Nr.21, s.15), (Nr.23, s.15), (Nr.24, s.15), (Nr.25, s.15),
(Nr.26, s.15), (Nr.30, s.15)

Dizdaroğlu Hikmet, (Nr.2, s.6-7), (Nr.16, s.12)

Duru, K. Nami, (Nr.18, s.6-7)

Erenus, Muzaffer, (Nr.6, s.4)

Erenus, Müşkak, (Nr.6, s.8)

Erdiñç, Fahri, (Nr.6, s.11), (Nr.7, s.7), (Nr.10, s.12-13), (Nr.12, s.4)

Ecevit, Bülend, (Nr.4, s.11), (Nr.7, s.14)

Erdoğan, Bekir Sıtkı, (Nr.1, s.14), (Nr.3, s.6)

Ergin, Oğuz, (Nr.29, s.11)

Ertepinar, Coşkun, (Nr.17, s.2)

Emiroğlu, Handan, (Nr.20, s.14)

Fırat, E. Oğuz, (Nr.22, s.5)

Garen, M. İhsan, (Nr.20, s.10-11)

Gazimihal, Muhtar, R., (Nr.7, s.4-5), (Nr.25, s.2-3)

Gencer, şinasi, (Nr.25, s.2)

Gerçeköz, İsmail, (Nr.21, s.10), (Nr.23, s.10)

Evliyaoğlu, Gökhan, (Nr.10, s.11), (Nr.26, s.5)

Gör, Pınar, (Nr.33, s.11)

Güney, Eflatun Cem → (Nr.1, s.4), (Nr.3, s.2-3, s.2), (Nr.4, s.13), (Nr.8, s.12, s.14), (Nr.12, s.11), (Nr.19, s.5), (Nr.23, s.11), (Nr.25, s.14), (Nr.33, s.8)

Halıcı, Feyzi, (Nr.19, s.7), (Nr.25, s.6), (Nr.34, s.9)

Hançerlioğlu, Orhan →(Nr.3, s.14), (Nr.33, s.14)

Hayrettinli, Turgut, (Nr.5, s.2), (Nr.6, s.12), (Nr.26, s.11), (Nr.29, s.9), (Nr.28, s.8), (Nr.32, s.7-8)

Hünalp, Ayhan, (Nr.15, s.12)

Kamu, Kemalettin, (Nr.13, s.1), (Nr.14, s.8-9), (Nr.19, s.1), (Nr.23, s.1)

Kansu, Atuf Ceyhun, (Nr.2, s.12)

Kaplan, Mehmet, (Nr.18, s.2-3), (Nr.19, s.10), (Nr.13, s.2), (Nr.23, s.4-5), (Nr.24, s.6-7), (Nr.29, s.2-3), (Nr.30, s.10-11)

Kaptan, Arif, (Nr.2, s.5), (Nr.4, s.10), (Nr.6, s.12-13), (Nr.12, s.13), (Nr.23, s.3)

Karacaoğlan, (Nr.7, s.2),

Karaer, M. Necati, (Nr.11, s.14), (Nr.3, s.14)

Karahan, Abdülkadir, (Nr.20, s.4)

Karsel, Sadi, (Nr.17, s.6), (Nr.19, s.4), (Nr.34, s.5)

Karaosmanoğlu, Y.K., (Nr.10, s.2), (Nr.11, s.2), (Nr.23, s.2), (Nr.26, s.1)

Katircioğlu, Miraç, (Nr.17, s.23), (Nr.18, s.2), (Nr.24, s.4-5), (Nr.26, s.6), (Nr.30, s.2-3), (Nr.35, s.6)

Kemal, Yahya, (Nr.25, s.1)

Kırca, Kemal, (Nr.12, s.7)

Kişmi, Celalettin, (Nr.23, s.14),

Kısakürek, Abidin Mümtaz, (Nr.1, s.13), (Nr.3, s.14), (Nr.6, s.14), (Nr.19, s.11), (Nr.21, s.10), (Nr.22, s.11), (Nr.25, s.7), (Nr.26, s.11), (Nr.27, s.11), (Nr.28, s.14)

Korle, Sinan, (Nr.1, s.14)

Kudret, Sabahattin, (Nr.31, s.2)

Kuşlu, Nihat, (Nr.12, s.12-13)

Kutlu, şemsettin, (Nr.13, s.13), (Nr.20, s.13), (Nr.35, s.14)

Kutluk, İbrahim, (Nr.33, s.12)

Küçük, Hüsni, (Nr.25, s.13)

Lav, E. Behzad, (Nr.7, s.6), (Nr.10, s.13), (Nr.13, s.11), (Nr.17, s.7)

M. Arıburnu, (Nr.10, s.2)

M. Kemal Yılmaz, (Nr.28, s.14)

Maraş, Necla, (Nr.17, s.3)

Minnetoğlu, İbrahim, (Nr.18, s.10), (Nr.25, s.5), (Nr.31, s.11)

Miroğlu, Cemil, (Nr.21, s.3), (Nr.29, s.11)

Nihal, Şüküfe, (Nr.33, s.3)

Nuri, Celal, (Nr.5, s.14)

Oğuzarık, Prof. Remzi, (Nr.1, s.4), (Nr.3, s.2-3, s.2), (Nr.4, s.13), (Nr.6, s.6), (Nr.9, s.13), (Nr.11, s.5, s.6),

Oğuzkan, Turhan, (Nr.13, s.12-13), (Nr.28, s.14), (Nr.33, s.2)

Olgaç, Tahir, (Nr.6, s.7), (Nr.11, s.14), (Nr.13, s.5), (Nr.31, s.12)

Olçay, Hamdi, (Nr.29, s.14)

Onat, M. Sami, (Nr.1, s.11), (Nr.3, s.13), (Nr.4, s.2), (Nr.7, s.10), (Nr.8, s.2), (Nr.13, s.4), (Nr.14, s.11), (Nr.15, s.11), (Nr.16, s.14), (Nr.18, s.13), (Nr.19, s.11), (Nr.21, s.5), (Nr.22, s.5), (Nr.23, s.1), (Nr.24, s.12), (Nr.25, s.11), (Nr.26, s.10), (Nr.27, s.10), (Nr.28, s.7), (Nr.29, s.3), (Nr.30, s.12), (Nr.32, s.14), (Nr.33, s.14), (Nr.34, s.12), (Nr.35, s.9)

Onaran, M. Şerif, (Nr.34, s.10), (Nr.17, s.8-9)

Oral, Süreyya, (Nr.20, s.7)

Oymak, İlhan, (Nr.20, s.8-9)

Ozansoy, M. Faik, (Nr.28, s.11), (Nr.13, s.4), (Nr.1, s.12)

Önder, Mehmet, (Nr.30, s.14)

Öngay, M. Necati, (Nr.7, s.7)

Özbayrak, Şeref, (Nr.13, s.3)

Özdenoğlu, Şinasi, (Nr.18, s.3), (Nr.22, s.3), (Nr.24, s.3), (Nr.33, s.4)

Özdemir, Hüsni, (Nr.25, s.13)

Özdemir, Nurettin, (Nr.12, s.13), (Nr.16, s.6), (Nr.20, s.14), (Nr.29, s.6-7)

Özkan, A. İzzed, (Nr.22, s.14), (Nr.25, s.9)

Özön, M. Nihat, (Nr.11, s.12-13), (Nr.7, s.11), (Nr.19, s.4)

Par, A. Hikmet, (Nr.19, s.12), (Nr.24, s.3), (Nr.26, s.3), (Nr.35, s.14)

Saba, Şinasi, (Nr.26, s.5)

Sardağ, Rüştü, (Nr.15, s.4)

Savcı, Bahri, (Nr.21, s.4)

Sava, Bahri, (Nr.16, s.4)

Saygun, A. Adnan, (Nr.1, s.2), (Nr.5, s.2), (Nr.8, s.3), (Nr.9, s.4-5), (Nr.12, s.4), (Nr.15, s.6-7), (Nr.27, s.5), (Nr.34, s.2)

Sezgin, Fikret, (Nr.10, s.7)

Sıtkı, Şahap, (Nr.29, s.5)

Soyuer, Halil, (Nr.34, s.8), (Nr.2, s.7), (Nr.6, s.13)

Soyuer, M. Sami, (Nr.18, s.12)

Süheyl, Dr. A., (Nr.13, s.14),

Şadırvan, (Nr.1, s.1), (Nr.2, s.1), (Nr.3, s.1), (Nr.4, s.1), (Nr.5, s.1), (Nr.6, s.1), (Nr.7, s.1), (Nr.8, s.1, s.13), (Nr.9, s.1), (Nr.10, s.1), (Nr.11, s.1), (Nr.12, s.1), (Nr.13, s.1), (Nr.14, s.1), (Nr.15, s.1), (Nr.16, s.1), (Nr.17, s.1), (Nr.18, s.1), (Nr.19, s.1), (Nr.20, s.1), (Nr.22, s.1), (Nr.23, s.1), (Nr.24, s.1), (Nr.25, s.1), (Nr.26, s.1), (Nr.27, s.1), (Nr.28, s.1), (Nr.30, s.1), (Nr.32, s.1), (Nr.33, s.1), (Nr.34, s.1)

Şardağ, Rüştü, (Nr.12, s.11), (Nr.6, s.10), (Nr.33, s.4-5)

Şendil, Sabih, (Nr.22, s.4), (Nr.24, s.7), (Nr.31, s.10)

Tanpınar, Ahmet Hamdi, (Nr.2, s.13), (Nr.3, s.4-5), (Nr.11, s.4-5), (Nr.22, s.2)

Taşkın, Mümtaz Zeki, (Nr.19, s.3), (Nr.20, s.5), (Nr.25, s.3)

Tecer, Ahmet Kutsi, (Nr.2, s.4)

Teoman, Sabahattin, (Nr.1, s.13), (Nr.3, s.14), (Nr.6, s.5)

Tütengi, Cavit, (Nr.34, s.11), (Nr.13, s.7), (Nr.26, s.12-13)

Tuncer, Cengiz, (Nr.31, s.3)

Uşak, M. Refi, (Nr.8, s.12)

Ülgener, Emin, (Nr.20, s.2-3), (Nr.18, s.7), (Nr.16, s.2), (Nr.6, s.14), (Nr.23, s.13),
(Nr.24, s.6), (Nr.26, s.5), (Nr.29, s.2)

Ülken, Gülseren, (Nr.13, s.10-11), (Nr.14, s.10)

Ümran, Sedat → (Nr.35, s.8)

Ünver, Süheyl, (Nr.35, s.12)

Ümit, Rıza, (Nr.33, s.10)

Yamaç, Cavit, (Nr.16, s.5), (Nr.17, s.4-5), (Nr.4, s.5), (Nr.29, s.7)

Yılmaz, M. Kemal, (Nr.22, s.7), (Nr.28, s.14), (Nr.34, s.8-9)

Yüce, Türker, (Nr.13, s.7)

KAYNAKÇA

Alim Kahraman, “XX. Yüzyılın İlk Çeyreği İçinde Türk Edebiyatında Eleştiri”, **Hece Dergisi, Eleştiri Özel Sayısı**, Sayı: 77,78,79, Mayıs, Haziran, Temmuz 2003

Berna Moran, **Edebiyat Kuramları ve Eleştiri**, Cem Yayınevi, İstanbul 1988.

Bilge Ercilasun, **Servet-i Fünun’da Edebi Tenkit**, Akçağ Yay., Ankara, 2004

Celal Tarakçı, **Cenab Şehabeddin’de Tenkit, Dil, Sanat ve Edebiyat Hakkındaki Görüşleri**, Samsun 1986.

Dursun Ali Tökel, “Divan Edebiyatında Eleştiri”, **Hece Eleştiri Özel Sayısı**, Sayı: 77,78,79, Mayıs, Haziran, Temmuz 2003

Erdal Doğan, **Edebiyatımızda Dergiler**, Bağlam Yay., İstanbul, 1997

Handan İnci, **Beşir Fuat Şiir ve Hakikat**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1999.

Hüseyin Özçelebi, **Cumhuriyet Döneminde Edebi Elestiri (1939-1950)**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998

İsmail Parlatır, **Recaizade Mahmut Ekrem**, Akçağ Yayınları, Ankara 2004.

Kazım Yetiş, “Belagat”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (TDVİA)**, c. 5, s. 384-387.

Kazım Yetiş, **Belagattan Retoriğe**, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2006.

Kazım Yetiş, **Namık Kemal’in Türk Dili ve Edebiyatı Üzerine Görüşleri ve Yazıları**, Alfa Yayınları, İstanbul 1996.

Kenan Akyüz, **Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri**, İnkılap Yayınları, Ankara, 1995

M. Kaya Bilgegil, **Edebiyat Bilgi ve Teorileri (Belagat)**, Enderun Kitabevi, İstanbul 1989.

M. Kayahan Özgül, “Tenkidi Eleştirmek”, **Hece Dergisi, Eleştiri Özel Sayısı**, Nr: 77-78-79, Mayıs, Haziran, Temmuz 2003

M. Orhan Okay, **Beşir Fuad**, Hareket Yayınları, İstanbul 1969.

Mahmut Babacan, “Ara Nesil’de Eleştiri”, **Hece Eleştiri Özel Sayısı**, Nr: 77,78,79, Mayıs, Haziran, Temmuz 2003

Mustafa Oral, **Ülkü Dergisinin Türk Düşünce Hayatındaki Yeri**, Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1995

Niall Lucy, **Postmodern Edebiyat Kuramı**, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2003.

Sema Çetin Baycanlar, **Türkiye’de 1951-1961 Yıllarında Edebi Eleştiri (Kültür, Sanat ve Edebi Eleştiri)**, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Adana, 2007